Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

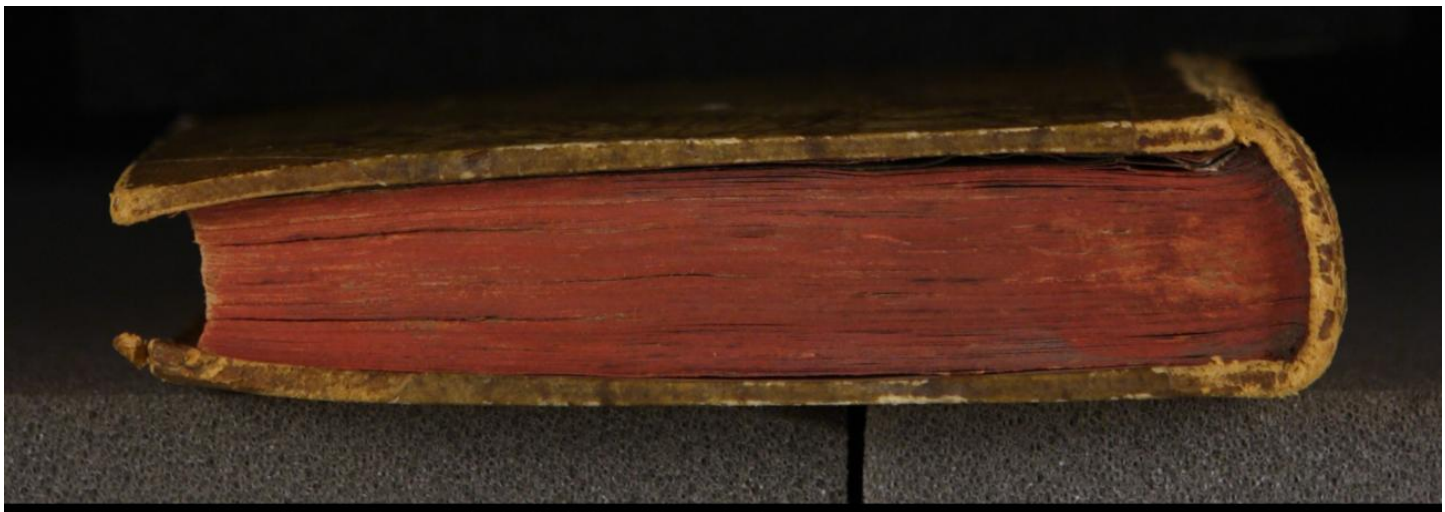

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

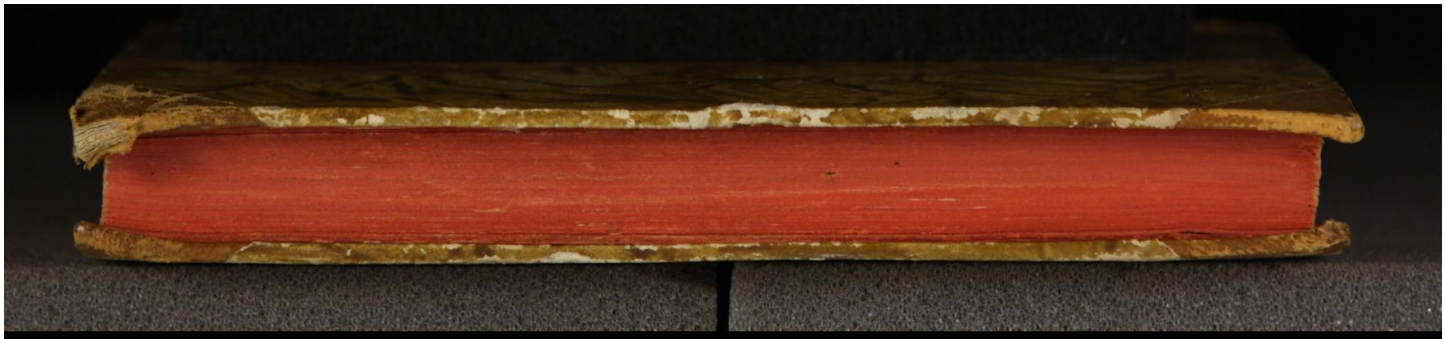

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

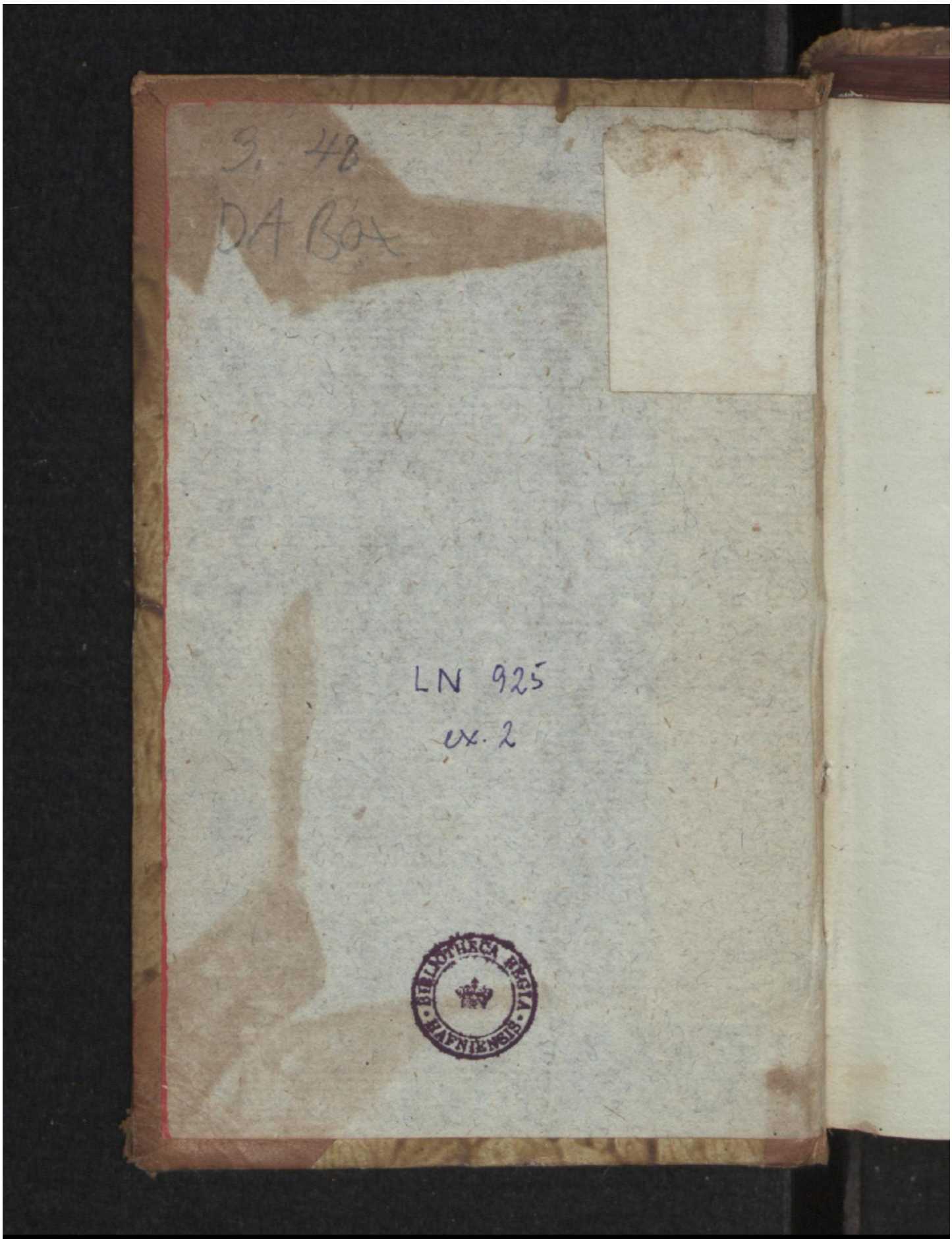

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

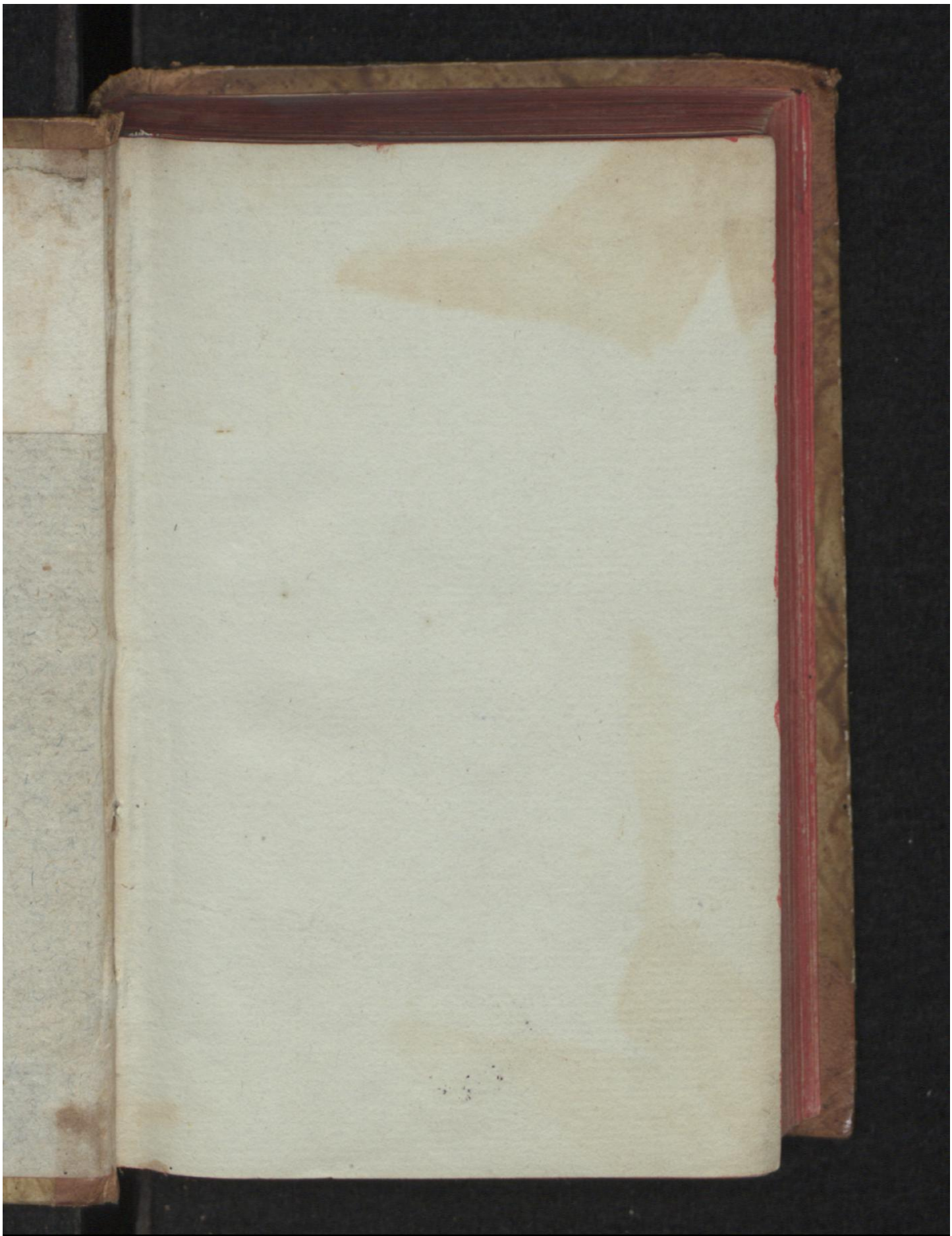

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

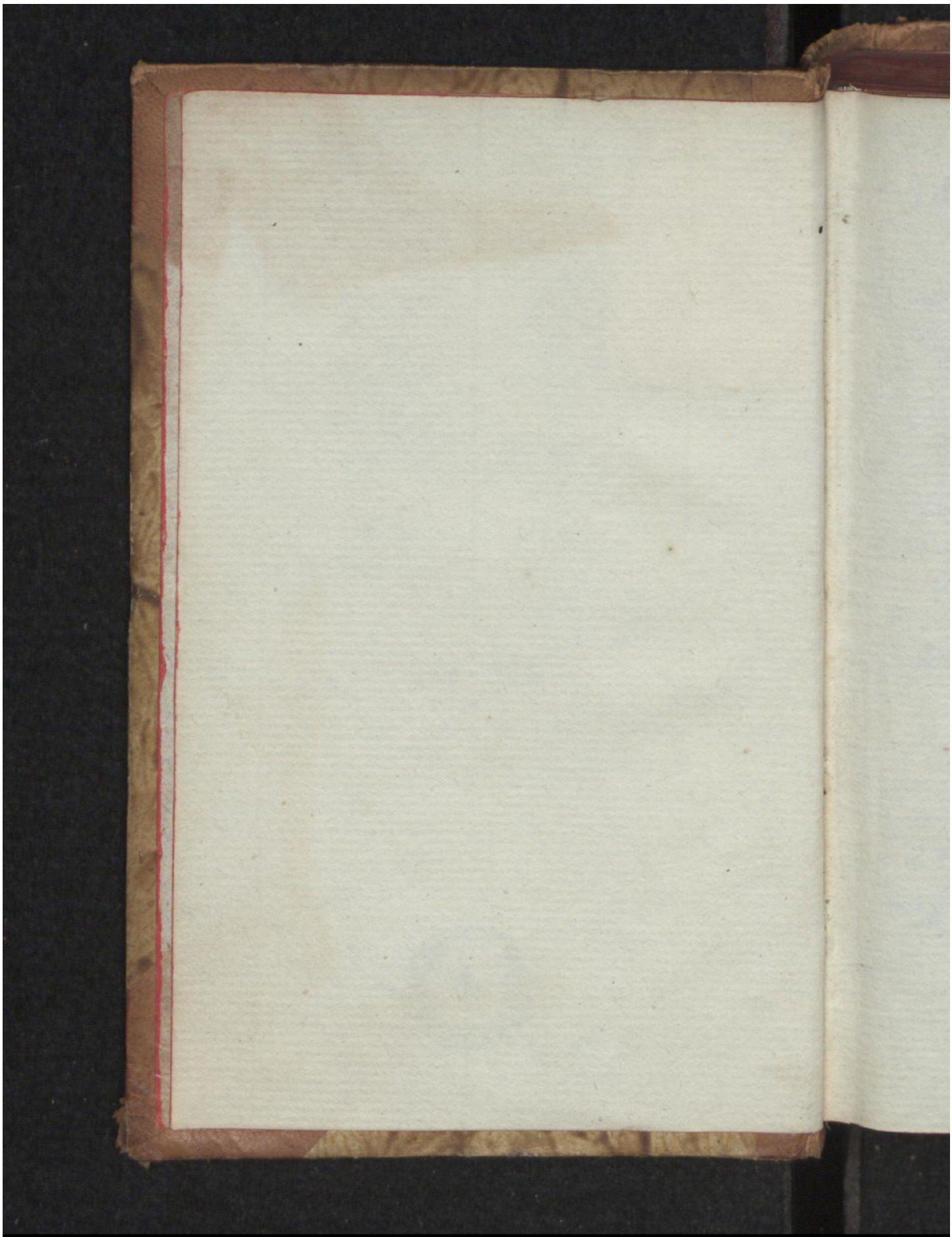

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

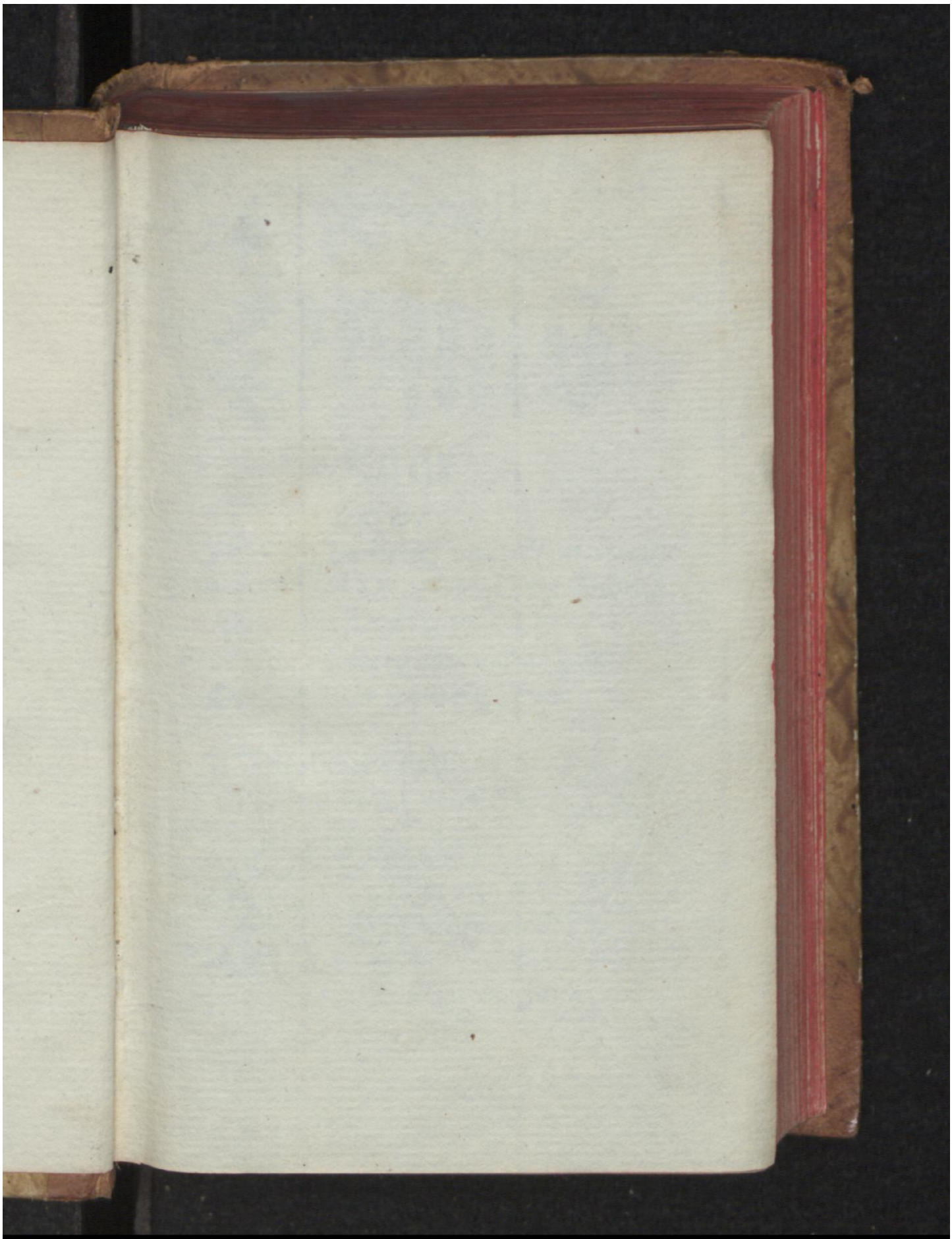

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

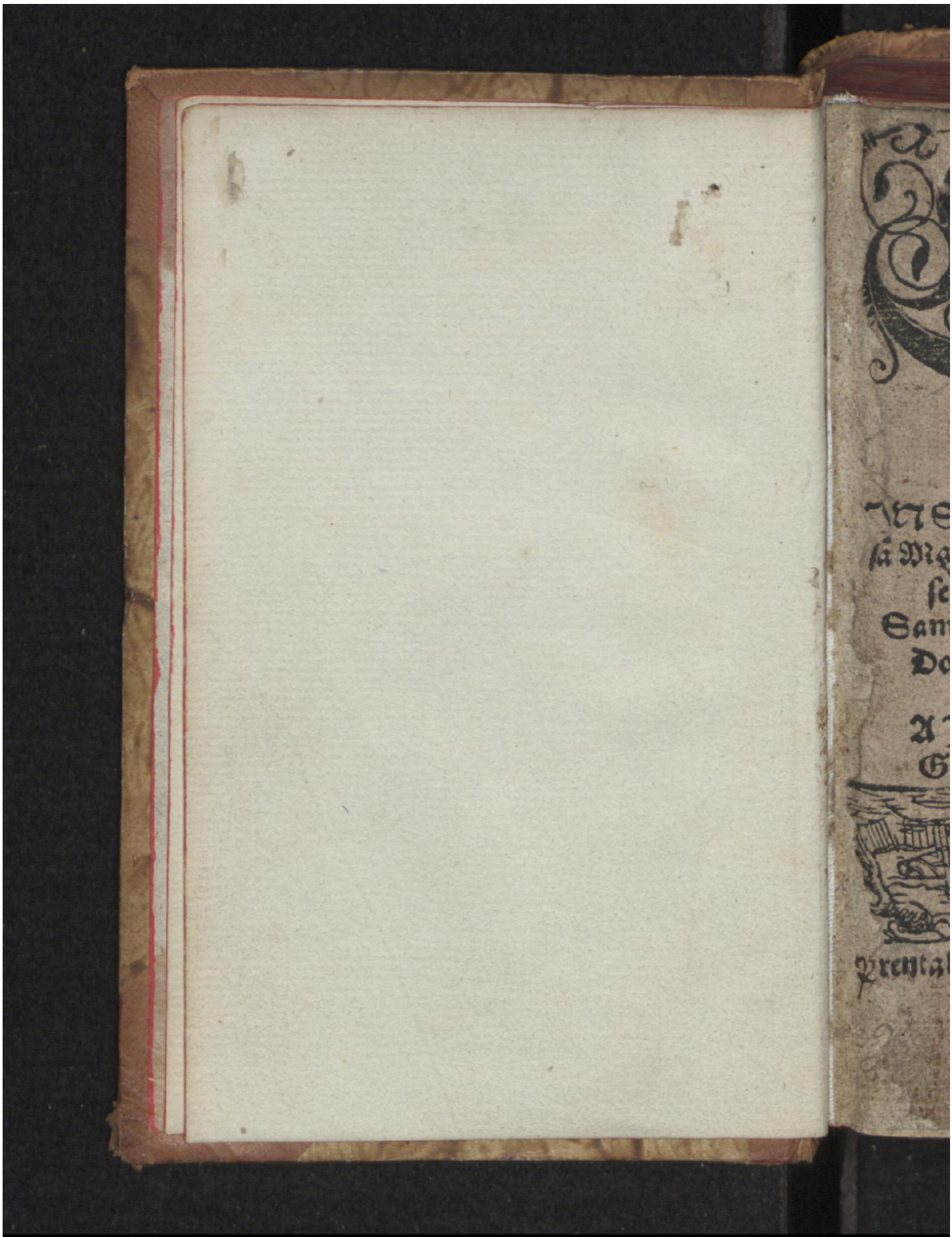

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Lífs Vegur

Þat er/

Vm Sönn Kristeleg vndirstöduatriði Hvað sá Mǫður skal Vita/ Trúa/ og Gióra/ sem ödlast vill Eilift Líf.

Samsett af heyglærðum Manne Doct. Niels Hemingssyne.

Á Íslendsku útlögd af mier Gudbrandi Þorlakssyne.

Prentat á Hólum af Jone Jonssyne.

Año 1575.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

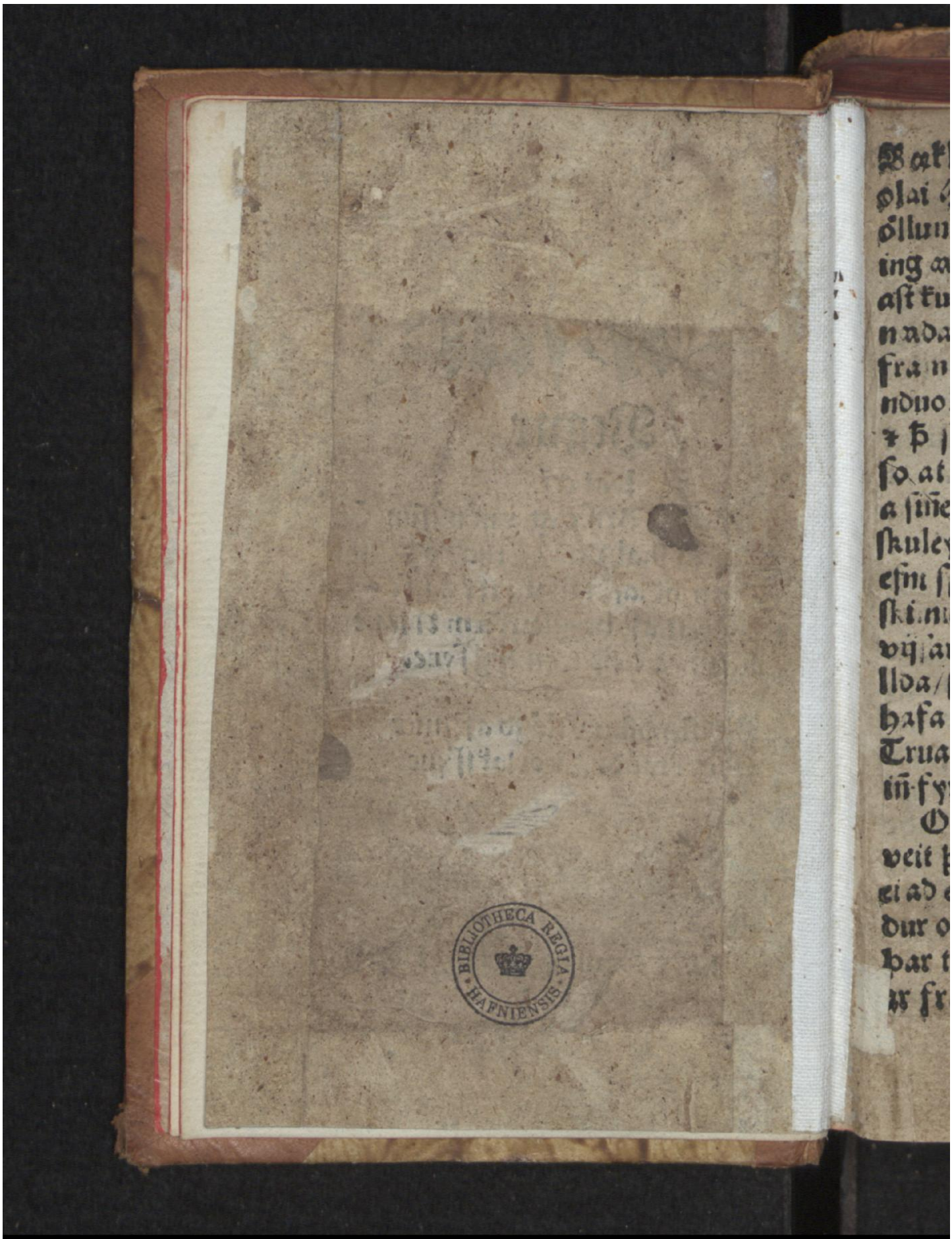

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Baklingur hins diupl ærda mãs Doct. Nic
olai Hemings ſonar at va harla nytſamligt
öllum þeim ſem girnaſt ad ſa ſañan ſkiln
ing a Gudi ⁊ hãs vilia/huar med þeir kõ
aſt kuña vr ſier vt Antachriſts Riki/ iñ i
nadar Riki/ þviat hier i þeſſari bok verd
fra nſettur og fyrer lagdur vi/ſſ ⁊ ſañ: gru
ndvollur kriſteligrar truar a Jeſum Chriſtũ
⁊ þ ſama af Heilagri Ritnigu ſamã leſid/
ſo at huer hñ ei kañ hier vt af at fa ſkilnig
a ſiñe ſalubialp (fyre vtan þ ef mitt mal
ſkuleyſi og ſtirt tungutaki hafi hatt þeſſu
efni ſpillad) þeim veit eg ei rad til ſañligs
ſkilnings. Sumũ/Citill þeſſarar bokar a
vij/ar hoſtiga/ huad hun hefur ſiñe at ha
lldа/ſem er/huern ſkilning ſa madur ſkuli
hafa a Gudi ⁊ huilik vera ſkal þeſſ mans
Trua ⁊ verck/ſem girniſt ad vda ſalvholp
tñ fyrer Jeſum Chriſtium.

Og epter þui Mtũ fromi Gunnar/at eg
veit þad þier haſit aſt ⁊ elſku a Gudz ordi
ei ad eins ſialfer ad leſa þad og heyra/helld
dur og eirnin halldit vdar börnum og folki
þar til ad heyra ⁊ leſa þeſſ ſatt ar Gudlig
ar frædi bækur/ vtt hid ſama er ad ſönnu
emßætti

Hanna Þ. Leyſa

em bætti eins godz husbonda/ Em ei sem margur giorir/ ad lata j sinum husū optar jdkast heidina mana sogur/ Rijmur og nauasaungua helldur eñ Guoz ord/ huar af ung dommurin vpptendrast til Lausungar t vondz lifernis/ þui hef eg epter ydar bon t beidslu smuit þessari bok a jslenzku yorū bornum og varnadi þierdeilis til kristeligrar vnderuisnar/ þar med og so öllum ödrū til gagns og nytsemdar/ sem ei vnderstāda þat Danska tungumalid/ Bidiande þier vildut þessa bok þka lata jydrū husū t hyßlum

Gud fader allrar myskunsemdar/ viroizt fyrer sinn son Jesum Christum ad essa sitt heilaga ord medal vor/ t hū vpplysi þra hiōtu se ordit kiena eiga t lara so almugi mætte vr þui hreggiliga villu myrkri fasfrædisins t heiskunar leidazt/ fyrer þ sanna lærdoms lios Guddomligra orda Amen/

Þeim emū sama Gude er eg ydur bisalande t ydar Kunnu t börn/ til lucku t allrar velferdar lifs t salar vegna Amen. Skrifad a Holum j Hialltadal 23. dag Decemb.

Anno MD LXXV.

Aga þina agiæt bor gryd Agg. j mínn
Gleda mā þ Gamlen gnoern grey ad bjorn
Sinū

Lærdoms Articular
rar Greiner og Articuli.

j. Lærdu at þeckia Gud ᵹ hans vilia.
ij. Lær þu at þeckia sialfan þig.
iij. Lær þu at þeckia þin naunga.
iiij. Hugleid huar til þu ert skapadr.
v. Vara huar fra þu fallin ert.
vj. Vara huernin þu kant vpp aptur at risa.
vij. Meðkien þu Jesum Christum Trua þu ᵹ ᵹ fylg hans epter.
viij. Ottast Gud og akalla hann/ þacka hans og þiona.
ix. Haf þyna forellðra j heidri/ og alla þa sem yfer þig eru Godner.
x. Tala vel vm valldzstiornar menia.
xj. Haf Guðz ordz þienara j virðingu ᵹ veit þeirra.
xij. Giordu ongum illt.
xiij. Fyrerlyst onguan me forsma.
xiiij. Samþyckiu fatæktum og farnaðj.
xv. Ver hæuerskur og sidsamr.
xvj. Ver sparneytur j mat og dryck.
xvij. Haf ei hunðg j munni en gall j hiarta

Tala

xviij. Tala friettañ tijma.
xix. Sia ei vppa skamsamlig vck.
xx. Byrg þyn eyru þyrer ohæuerskum ordum.
xxi. Lat þiñ munñ og hiarta þylgiazt at.
xxij. Pryd þig meir jnra eñ ytra.
xxiij. Gudhræddsla og sidsemi er æskuñar Korona og Ellinar heidr.
xxiiij. Ver ecki óruæntiñ j motgangi.
xxv. Metnast ecki þo þier vel gangi.
xxvj. Minstu a at Luckan er vóllt.
xxvij. Minstu þess at Daudiñ er vijs/ enn dauda stundin ouijs.
xxviij. Lifdu suo at þu Daudan eigi ottast þurfer.
xxix. Hugleid vppriſu daudra/hú vera sk gotum til gledi/eñ ranglatum til eilijfrar hrygdar og hadungar.

Suña.

xxx. Lifdu so hjer a heims/ ad þu meigir og eirren lifa annars heims.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Erligum edalbornū vijssum ꝛ Gudhrædduꝫ
mañe Biorn Kaacs til Strarup Danmarks
Rijkis Radzherra og Hofudz mañe vpp a
Malmeyiar slot og hñs Erligu edalboriñe
skirlifu ꝛ Gudhrædduꝫ husfru Christinu
Nielsdottr/oskar Niels Hemigs son
Nad og Frid af Gude Faudur
fyrer vorn Drottiñ Jesū
Christum.

Þat allra besta/ Dyrmætasta ꝛ
nytsamligasta sem j Heiminū
va kann/þat er Þtta/ ad hafa
sañañ skilnig a Gude/ad vita
hñs vilia og þiona hm̃/ Þt allt þad añad
sem j heiminū er/hūsu sem þ vera kañ veg-
ligt fagrt ꝛ prydeligt/þ er allt fanytt ꝛ for
geingeligt/alijka sm̃ þ Heimuriñ sialfur er
forgeingeligur so sem vier dagliga reynū/ef
vier añars latū ei heimiñ forblida oss/En
at hafa sañañ skilning a Gude/ vita hñs
vilia ꝛ hegda sier par epter/þ sama blijsi ꝛ
varer at eilifu/þar fyrer seiger Christus hia
Johñe/Þtta er þad eilifa lif/at þeir vidur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

kenni þig at vera sannan Gud/ ok at Jesus er Christus/ sa þu hefir vtsendt/ Og j odrum stad seiger Christus/ Huad batar þ manninn þo hann vinne allan heiminn/ enn lide skada a sinne Salu? Par fyrer vrskurdar David þetta nasta merckiliga par hann suo seiger/ j þeim xxiiij. Psal. O Drottin/ ein dagr er betri j sinu husi en annars stadar þushund/ Eg oska helldr ad vera dyra vordur j husi Gudz mins/ en ad bua j hollum þra o Gudligu/ ok Drottin Gud er SOL ok SKJOLLD HER/ Drottin giefur NAD og VEGSEMD/ hann latr þa Gudhræddu eckirt gott vanta.

J þessum ordum giorer David greinar mun a mille þeirra sem eru fyre vta Christeliga Kirkiu/ og hina annara sem þar jnne eru/ ok hafa sannan skilning a Gudi og hans ord/ David setr hier fram sinn hlute miog merckiliga/ huar jnn ad þessi greinar munr er/ a mille Gudz Barna/ ok þra ogud legu hatter ed fyrer lyta Gud ok hans signada ord/ Og er hier af merckianda/ huad farsæl Gudz born þ er rettruader eru/ þar þat a mot

mot/húsu aumer ꝛ veſaler ad eru ꝛ. oGud-
ligu/huerſu mikler og mektuger ſem þ þeir
eru hier j heime.

Su fyrſta farſæld/ gagn og nytſeme/
ſem Gudz born (þat er Chriſtilig Kirkia)
hefr/erþta/Ad Gud er mz þm̃ ſem ein klar
ꝛ ſkinandi Sol/ þt lýka ſo ſem at Solin a
heimnū vermer/ vpplyſer/ og lifgar allar
ſkiepnr j heiminum/ſuo giefr Gud (ſem er
Sol ſinar kriſtne) af ſier ſkin þad er/ ſkiær
añ kuñugleika a Gude ꝛ verma/þ er/breñ
ande tilhneigingar ꝛ Gudligar girnder von
ꝛ kiærleika/Og lifgā/ þ er/marghattadar
hugganer af hūum ein truud Sal lifgaſt/
gledſt og endr nærıst/ Og lýka eins ſem þ
þeſſe Sol vppreñur j þeirra hiörtum ſem
ottaſt Gud/ſo kallaſt/ at hun gangi vnder
hia þm̃ ollū ſem Gud fyrer lýta og j holld
ligu otta leyſi lifa/þar fyre er radligt at þr
ſm̃ Gudz Born va vilia/late ei þeſſa ſol j
þeim formyrkuaſt/af leti og forſoman til
at leſa hura ꝛ heyra Gudz ord/huar jñe ad
þſſe eilifa ſolin ſkijn/ þt lýka ſem þ ſkier/
nær ſolin ſynizt j draumi fyrer ſiukū mañe
at miſſa ſitt ſkin/edr felaſt j ſkyiū/þa merk

er þad (Seiger hypocrates) obrigdanliga
danda hiꝰ ſiuka/ So lyka geingr þ til/nær
GVD/ſem er vor Sol/ formyrkuaſt medr
oſſ/ fyre vorar gleymſku ſaker/þa er ei añ
ars at vænta eñ eilifra myrkra/eilifs dóda/
r fyre dæmigar/Eñ ef vier holldum j hiór
tum vorum þeſſare Solu/ſiñ er Gud med
ſynu ſignada ordi/ þa er viſt/ ad hũ leider
oſſhiedan/r jñ j þad eilifa lif

Hier af er ljoſt/ huad aumar allar
þær mañeſkiur eru/hiúium þeſſe Guddoms
liga ſol j Gudz ordi ecki ſkyn/ þeir falma r
þreifua j hinu ſtærſta myrkri fauiſkuñar/ſo
þr ſia ecki til Gud ad þeckia/þr ſkelfaſt eir
nin j ſynu hiarta/ vegna ſiñar ſyndaþunga
ſañiſkunnar/Og eñ þo at ſamuiſkañ mar
gra ſie ordiñ nærſta dauf/ſo þad hun kieñer
ecki þar til ſyndariñar/þa vill hun þo vm
ſyder vakna vpp (vdi þ ecki fyrre eñ j da
udans tima)og dregr þa manniñ til óruiln
unar/ſem er ſu beiſkaſta hiartans hrelling/
er nockr fær hyrat/ſuo þat madurin villdi
giarna alldrei hafa verit ſkapadur.

Su aunr gagnſemi er þr fa ſiñ Gud þe
ckia/r vita hñs vilia/r giora hñ/er þeſſe/

ad

ad Gud er þra skiolldr/huar mz aller gud-
hrædder vndast vardueitazt/ ⁊ frelsazt fra
myrkuaña/ þ er diofulsins riki/vt af þessū
verndar skilldr talar Dauid j þm̄ v. Psal.
Aller þeir (seiger hñ) sm̄ vona a þig/þeir
sku fagna og vera glader/þeir munu hrosa
sier/aller þr ed elska þitt nafn/þt þu giefr
þm riettlata blezan/þu vmkringer oss mz
þinū skillde/hú at er þin god giedþockna-/
⁊ j þm̄ viij psalmi seiger Dauid/ þu giefr
mier þinn saluhialpar Skiolld/og þin hæ
gri hond hū helldr mier vid/ at sómu/ er þ
Gudi giedfellt at vnda sina og va þm̄ ski-
olldur til eilifrar Saluhialpar/þar S.Pall
skrifar til Ephese. seigiande/mztakid Tru-
ariñar skiolld med huerium þier kunnid vt
at slockua oll elldlig skeyte hins hreckuisa/
þa vill hñ oss auisan giora/ad þa hofum
vier Truarinnar skiolld/nær ad vier af riet
tri vnderstodu/ forlatum oss vpp a Guds
myskunsemi j Christo/⁊ hölldū eirnre godri
samuisku/Eñ Guds ominer/ þ ervantnad
er sem ecke hafa þeñañ skiolld/þeir eru bla
berer og nackter/suo ad ei kuña þeir neina
motstodu Diofliniū ad veita/ þar fyre rek-

hñ þa fra etñe ſynd til añarar/allt þang at til hñ fær þñ fyre komid/huad kñ ad hugſæzt hormuligra og hryggiligra?

Su hin þridia gagnſeme ſem madurin hefr þar af/ad hañ þeckier Gud og ottaſt hñ/þat kallar Dauid hier GRATJAM/ þ er MAD/ þeſſe nad er ſu goda Gudz elſka j Jeſu Chriſto/til at fyre giefa aullum þeim ſyndernar er trua a hñ/og at til reikna þñ Chriſti riettlæte/ fyre huert þr eru riettlater j Gudz augliti/ſo ſem hefdu þr ſialfer Logmalid vpp fyllt/Enn hiner adrer sẽ þar eru fyre vtã Gudz Kriſtne/ þr vda ecki þeſſarar nadar hlut takarar/helldr eru þr vnder Syndiñe/Gudz reidi ↄ fyre dæmigu.

Su fiorda gagnſemi ſu þr haſa er þeckia Gud og ottaſt/ þad kallar Dauid hier gloriã/þad er Vegſemd/ þeſſe Vegſemd ↄ eda er j þeſſu kominn/at þr eru fyrer Chriſtum ordner verdugir til ad kallaſt og vera Gudz Bórn/ↄ ad vera muſtere Gudz/ þar ſa hin helgi Ande vill ſñe byggia/ ↄ ad va erfingiar ſamnariſtis j Jeſu Chriſto/ hier þuert a mote/þa eru aller þr sẽ ecki þeckia Gud/ diófullſtu bórn/ diófullſtus atſet: og

erfing

erfingiar eilifs dauda ⁊ pijnu j helvitis af-
gruñe.

Su fimta gagnſemi húia Dauid til leg-
gur þeim Gudhræddu/er þesſe/at þa ſkal
eckert gott vãta ſem ottazt Gud/ þetta er
agiætt fyrer heit/ þr riettſerdugu ſkulu añg
uan breſt hafa a ueinu godu/ þ er at ſkilia/
þeir Gudhræddu sẽ Gudi hlyda vt af tru
ñe/ þñ ſk allt gott yſerfliotanliga veitaſt/
þui ſk eij fra þñ burt ſnipt verda/ þr ſku-
lu ⁊ eigi helldr þurfa at vænta nockrs ills/
Eñ þo at Gudz börn hlioti at lijda ofsokn
j heime þeſſum/ þa eru þau samt fulluiſſ
vppa þad hid goda/ ſem þm lofat er/ og
þau vona nu epter hier j heime/ eñ ſkulu fa
og ódlazt j himerijke eilifliga/ hier þuert a
moti/ þr sñ eckj þeckia Gud af hñs orde/
eigi vita hñs vilia/ eigi ottaſt hñ/ þa mun
allorei skorta ſuiurding/ ſorg og pijnu/ þt
þeir munu eilijfliga verda Diöflinũ vnder-
giefner fyrer ſiña ſynda saker.

Vt af þſſu ma nu liosliga ſia og merkia
fallleika þeſſ mals / ſem eg framſetta j fyr-
ſtu/ at þat allra beſta/ dyrmætazta og nyt-
ſamligaſta sñ er j heimenũ/ ſie þad/ at hafa

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ſañañ ſkilning a Gude/og a hñs vilia/hún ſkilnig vier hreppū af Gudz ſignada ordi/ j hueriu hañ hefur ſig og ſiñ vilia fyrer oſſ j lioſi latid og opinberat.

Nu vppa þ eingiñ verdi af dioflinū edr hañs limum a talar dreigiñ/ þa viti þ mu aller menn/at eigi byriar annarſtadar epter Gudz orde at leita/Enn j Bokum Moſis/ Spamañaña/Gudſpialla mañaña/ſ poſt ulaña/hueriū Gud almattigr hafi ſiñ vitn isburd gieſid/ſa ad er Sañleikuriñ/og ecki kañ ad liuga/ſem Pall Pſtuli ſeiger.

Ja/meinar margr þott ei mæli fram/ Ef eg viſſa fyrer full ſañinde/ad þat væri Gudz ord/ſiñ meñ kalla hñs ord/þa væri þat at ſóñu gott/Eñ nu helldr hier a moti meſti partur heimſins/og fæſt af mñm mz tetr þetta ordit/ſ færre þr ſem lifa þar ep ter/At vijſu/ſa er margr hñ med geingr mz muñūū/at þ ſie Gudz ord/eñ afneitar þui med verkum ſ framferde/hút at er ordinu þuert a moti/ af hútū þr þo hroſa ſier eij allýtid/ Þeſſe er æincſa ſu freiſtne/mz hüre dióſullin freiſtadi vorra fyrſtu foreldra/hu ar mz hañ og eirnin fieck þa ſniett/ þeſſari

ſiñe

sine gamallri slægd gleymer hñ eñ eij til su
ka vid menñna/ þar fyre liggr ollum Chris
stnū mñ þar storliga magt a/ at stadfesta
sijn hiortu mz styrkwm og o raskanligum
argumentis og biuijsingū/ vppa Sañleika
Gudz ordz/sem oss er framsett j hinn gam
la ꝛ nyia testamñtinu.

Huer eru þa þau fausstu og o brigdan
ligu Argumenta edr biuisingar/med hueriū
þat beuijsast/at þat sie an alls efa þ sañ
Gudz ord/sem j hinu gamla og nyia testa
mñtinu verdur oss framsett?

Tueggia handa vitnis burdi hofū vier
þar til/hūier nogliga biuijsa at þat ord sé
skrifat stendr j þui gamla ꝛ nyia Testamen
tinu/sie Gudz stalfs eigiligt ord/Sa fyrre
vitnis burduriñ kallast hñ Xtri/ sa añar/
Jnnre/j hús og eins Kristins manz hiarta/
Huer er þa sa ytri vitnis burduriñ? Sa
ytre vitnisburduriñ vt af sañleika Guddō
ligz ordz hñ sundr deilist j sex greiner/ꝛ sex
huer þra er noglig biuijsing vpp a sañleika
Gudz ordz.

Su fyrsta grein/er Gudz Opinberaner/
þad hñ hefur mañeskiuñe sig sialfañ opin
 berat/

hærat/ ⁊ af sinum eigin munñe kunngiort sín vilia/ bæde vm Lógmalit og Euangeliũ/ Nu þott Gud hafi optsinnis sig opinberad/ ⁊ a ymsum timũ/ og auallt þañ sama lærdom framsett/ þa vil eg ei vtan fær einar opinberaner hier vpptelia.

I Fyrstu opinberade Gud sig fyrer Adam epter synda fallit/ ⁊ framsetti þa þeña tueggia handa lærdom/ sem er Laug malit ⁊ Euãgelium/ hñ straffade syndina og yfer trodzlu sína Bodorda/ huert straff ed var Lógmalsins predikan/ hañ gaf og fyre heit vm Kuinnunar sædi/ hún hoggormsins hofud skyllde i sundr knosa/ Þtta fyre heit var Euangelij þdikan.

Þar nærst opinberade sig Gud fyre Noha ⁊ fram setti þeña sama lærdom/ sem er Lógmalid ⁊ Euangelium/ epter Lógmalin straffade hñ þa vantruudu vollo/ og epter Euãgelio hialpade hñ þm riettlata Noha sialfum attanda/ huad allt ed var figura ⁊ fyre myndan þess okomna Doms dags/ a huilk sa stori manfioldi/ sem hefur fyrelitit ⁊ forsmad Gudz ord/ sk nidr dreckiast i hel vitis afgrunn/ Enn sa litle hopur sm ad er i

Noa

Noa ork (þad er adskilia) þr sæm fundner
vda j vorū Herra Jesu Christo/ med eirnri
lifande tru/ Þr munu vda Sæalu holpner.

Gud opinberadizt Abraham r. sīnum/
og jafnliga sette hañ fraī þañ sama lær-
dom/sē adr hafde hañ framsett Adam/vt
af þui Blezada sædinu Jesu Christo/fyrer
hūn aller truad skylldu vda Saluholpner/
Gud birtizt t so Isaac tueimsīnum/t Ja-
cob ser sīnū/t framseti ónguañ añañ lærdō
eī þañ sama/vm sæde kuiñuñar/sē er vór
frelsare Jesus Christus/ Saumuleadis op-
beradi Gud sig fyre Mose j Egiptalande/
t med sijnum dasemdar verckum/ stadfeste
hū þīa huorutueggia lærdō/sē er Lógma-
lit t Euāgeliū/ Lógmalit j þui/at hū nid-
dreckti þū o gudliga Pharaone j hafid mz
aullū sijnum selskap/ Eñ Euāgelium j þui
at hū frelsadi Mosen t hñs lyd/ j sta þū
Egiptalandz þrældōi/huad ed var ein fyre
myndan þess tilkomanda Domadags/ a
huerriū Gud fordæma mun diofulin/ t alla
hñs til hengendur/Eñ giefa þū Saluhia-
lp/og leida þa jū j himeriki alla sīn hallda
sier til Christū mz lifande trunadar trausti/

þesse

Þesse sama eilifi Gud hefur og opinberad sig yfir Christo/og vijsar oss til hans/at vier skylldum hann hlyda/hú at er þad kuinunar sæde/ sē hann hafde j ǒnduerdu fyre heitit ad koma skylldi til ad sundr meria hoggorms sins hofud/þ er/at yfer vinna syndina/diǒfuli og heluiti/ og giefa þeim Saluhialp sem a hann trua/ Allar þessar opīberaner/ j huerium þad sama Gudz ord bodast oss/ þa skulum vier setia/ j moti Diǒflinum ǒllum ogudligum/Tyrckium/ Gydingum og Heidingium/og eirnin j giegn vorre eigi skynsemi og holldligum skilnige/og giefa Gudi þa Dyrd/ at hann sie Sannleikurinn.

Su ǒnn grein þess ytra vitnisburdarins med huerium Sannleike Gudz ordz stad festizt/þa eru þær Guddomligu jardteikner/þad er/þau Gudz verck sem einginn skiepna giǒra kn/þessar jardteikner vilde Gud verda lata/ fyrer saker vors veykleika/ at Nær vier sæum þess hattar jardteikner og Gudz dasemdar vk/þa er oss huxanda/ ad sa lærdomur er alleina Gudz/huer med slikum Jardteiknum er stadfestur.

Þuilikar Jardteikner sem skied hafa

fra

fra vpphafi heimsins/allt til daga Posiula
na/og nockur ar þar epter/þar eru margar
marghattadar/hueriar allar a samt stad
festa þna Lærdom/ I þui hinu Gamla
Testamentinu hofum vier Jardteiknir/fyre
Noha flod/vm flodit/og epter/a Ægipt-
alande/ og þa Israels syner geingu vt af
Ægiptalande/ j Eydemorkine vm XL. ar/
a dogum Josue/og annara Domara
ga/ Item. j Babilon og a dogu þeirra
Machabeorum/ hueriar allar Jardteikner
þennann sama lærdom stadfesta.

I þui hinu Nyia Testamentinu/giordi
Christr margar jardteikner/ vm hueriar hn
so talar til Gydingana/ vilie þier ecki trua
mier/þa truit minum verkum/ Item vpp
risa Christi/ og Vppstigning/ j augsyn sinn
hundrud manna/huar med hn vpp fyllti þ
fyrsta fyrer heit er han gaf Adam/aull þes
si dasemdar verck/ atsonu/eitt af þm ætte
oss ad fullnægia/so vier tryduu Gudz orde/
En Gud af sinne mikille gæsku hefur mz
suo morgum hattu viliat vorn veykleika
vid hialpa.

Su þridia grein hins ytra vtinisburdar-

ins mz

ins med yuerium Gudz ordz sañleike bún̄ss
azt/þa er þesse/ ad huad hellst Gudz Pro-
phetar hafa fyre spæd/þ er allt fram̄ kōid
ᵹ vpp fyllt/hú Spasagnaña vppfyllig ad
er vitne þar til/at Gud hafi fyre þra mun̄
talat/ Nær vier siaum allar þessar Spa-
sagner/þ er allt huad Moses/Daud/Dāiel
ᵹ adrer Spameñerner hafa skrifat vm Me
ssiā (sem er Christus) verda sambliodanda
Gudzspiallegre Historiu/ þa hōfum vier
styrckiann grundvōll vorrar Truar/Aug-
stinus seiger/ þetta er fundamentū ᵹ grund
vōllur vorrar Truar/at allt huad Spameñ
irner hafa spæd/þat er fullkomnat j Chri-
sto/ hier af giorir Truiñ snoddan Argumen
tum.

Sa er alleina þū saña Messias/af hú-
tū med sañleika seigiast ma allt þ sem Mo
ses ᵹ adrer fleiri Spameñ hafa fyrer spæd/
af Jesu Mariu syne seigist þ allt med san-
leika/og hñs lifsógu vda allar spasagner
nar sambliodande/ Af þui/er þesse Jesus
Mariu Son sa saña messias og heimsins
frelsari/enn eingiñ annar.

Vpp á þeña grundvōll vppbygdu þeir

Petru

Petrus og paulus ꝛ ſuo adrer Poſtulañer/ Tru Heidingiaña/hýium þr alldrei mũdu ſiuid hafa til truariñar a Chriſtũ hefdi þr ei vyſad þm̃/huerſu þ ſpaſagnernar vrdu ſáhliodãdi Herrãs Chriſti lifsógu/ Af þeſſu meiga menn leſa/j giónínga Bok Poſtu. j tvij. Cp̃. íj. Petri j. Cp̃. Líka eirnin hafa Prophetarner fyre Spad/ vm ofsokner Chriſtiligrar Kirkiu hier j heime/ ſierdeilis þa sẽſkie mundi af þm̃ Tyrkiũ ꝛ Papiſtũ/ ſuo ſem vier meigũ ſia ad þeña dag verdur framgeingt.

Af þeſſũ ſpaſógũ meigũ vier huggã taka j giegn Mahometz ꝛ Pauãs villũ/Spameñerner/Dãiel og Jerimias hafa adr fyrer ſpad/vm̃ ríkie Pauãs ꝛ tyrkiãs/ ꝛ fyrſt þ hid ſama er fram̃ komid ſem vm̃ þrra yfergãg og ofsokner fyre ſpad var/ ſo meigum vier og ad ſónnu vænta þeſſ ſem ſpad er fyre/vm̃ Jeſu Chriſti ríkis til komu/ ad hñ mũe oſſalla vppuekia a þñ ſeinaztа Domadag/til eilifs lifs/ Eñ þa o Gudligu/ til eilifs Dóda og pínu/ ſuo ſem óll Heilóg Kirkiu kieñer oſſ og vottar.

Hin fiorda grein þeſſ ytra vitnis ſkrdas

ins/

ins/huar mz sañleiki Gudligra orda bliijf azt/er sú eining ⁊ saintyckilig eindrægne allra kiennifedra Kristindomsins/ Mosis/ Spamañaña/Christi/ ⁊ Postulaña/bædi i lærdõinum/ Gudz dyrckãine/og lifnadinũ/ Enn þo at olijkar Ceremoniur væri j þui gãla Testamẽtinu/⁊ hinu Nyia/þo var lærdomurin vt afGudi/ hñs vilia/af Truñi/ og Saluhialpinne fyrer Jesũ Christũ/alla tima hiñ same an nockrar vmbreytne/ Hefdi Gud þenna lærdõ ecke vtgeifid/ þa hefdi Moses/Spameñerner/Christus og Postularner ei so samhlioda ordit/hũium ollum epter komendum ber ad lijkiazt/ ⁊ onguañ annann lærdom frañ setia/En þann sẽ finst j Bokũ Mosis/Spamañaña/Gudz spiallamañaña/og Postulaña/huar þsse lærdomur tijdkazt/og er med hondum hafdur/þar er sañarliga kristelig kirkia/ eñ hugi añarstadar.

Su fimta grein þess ytra vitnisburdarins vppa sañhieka Guddomligs ordz/er stadfost langiæde/þat er/at þetta sama Guddomliga ord hefur vid og varad/allt j fra heimsins vpphafi/til þessa dags/og

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

unun blýſa allt jñ till heimſins enda/ Þa ſkriptlærder og Phariſei bæru ræd ſamañ/ hünen Þr feingi nidr Þaggat Chriſtz Lærſueina/ſuo Þeir bæri ei vt Euangelium vt af Christo/Þa ſtod vpp fra Radinu eiñ heidarligr/ vyss ok gamall madr at nafne Gamaliel/ok ſagde/er Þtta ræd ok vk af mñm/ Þa verdur Þ ad öngvu/Eñ ſie Þ af Gudi/ Þa kuñi Þier Þui ecki fyrer ad koma/Þetta ſamhliodar Þm ordum ſem Chriſtus lofar/ Ad Port Helvitis ſkule öngua magt hafa j moti hñs kriſtni/j Þeña mata er mr Þad lægiædi/eitt viſſeligt Teikn/ Þeſſ Chriſtiliga lærdoms/ſem at er Gudz ord.

Sietta grein Þeſſ ytra vitnisburdarins/ vm ſannleik Gudz ordz/er Blod og piſlarvætte ſo M. margra Piſlaruotta/huar mz Þr hafa jnſiglad Þtta heilaga Euangeliū/ Þeir kallazt Martyres/vottar/Þt Þeir bera vitne/eſ at eins med muñinū/vm ſañleika Guddēliges ſpaordz/helldr mz ſynu eigin Blode/Sem vier leſum ad ſkied hefr/j fra dögum Abels/ allt jñ til Þeſſara daga/ Af Ignatio ſtendr ſkrifat (hā ed var Lærisueiñ S. Johañis Poſtula) ad eiñ Tirañe

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

villdi koma hönd til at afneita Christo/hū
ium Ignatius andsuaradi/Eigi ma eg hm̄
afneita/þt/hñs nafn er skrifat j minu hiar
ta/Sem sa Tirañus þ heyrdi/ liet hñ vpp
skiera Ignatium/og hio hñs hiarta j sma
stycki/Og hús sma tt sm̄ hñ sundrade hia
rtad/ þa stod a hueriu stycke skrifat Jesus
nafn.

Sa añars slags Vitnisburdr/ huar med
Gudz ordz sañleike stadfestizt/ er hid jñra j
huers Christins mās hiarta/ þat er sa hel
ge Ande/ sem jnsiglar ordit j hiortum þrra
sem trua /huar vm S. Pall talar til Cor.
j fyrsta Cpa. þ ins seirna pistils. Gud er sa sē
oss stadfester j Christo/og oss hefur smurt
jnsiglat/ giefur oss þant hins Heilaga An
da j vor hiórtu/ Þessa stadfesting vppa
sañleika Gudligs ordz/ sina sierdeilis Gud
hrædder menn/j þrra jñeligu bœna akalle til
Gudz/þt nær maduriñ tidur af eirne lifādi
Tru/ þa sñr hñ Gudligt andsuar sier j hia
rta/og stadfestizt suo þar af/at hann truer
Gudz fyrerheitum.

Þesse eru þau Argumenta og biuisinga
r/huar vpp a vors Christindoms kienīng
grunda

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

grunduallazt/ Gud giæfi þetta mætti sem flestum til hiartans gãga/ þetta Guðz orð/ sem so er grunduallat og stadfest/ hefr Gud bifalad ad predicast skylde vm alla heim/ fyrer hũt ord hñ saman kallar ꝛ safnar sier Christeligre kirkiu hier j heime/ hũia hñ hefur til þess eilisa lýfs og Sæluhialpar fyre hugat/ Þetta Orðit/ hæfer ollum Christeligum valldstiornar mñm at styrckia/ suo þad kieñizt klart og hreint j skolum ꝛ Kirkiũm/ vnder hũia grein ꝛ eirnin þetta Kaupinhafnar Collegium/ af Gudhræddũ Kõgum sunderat og stickstad er/ ad þadan komi þeir sem Guðz ord j Kýkinu þõika kunne/ medal hýra eg em kalladur/ og hefi j mõrg ar bæde kient ꝛ skrifat j heilagri Ritnĩgu/ vppa latinu mal/ Eñ vppa þad eg og eirn iñ mætte gagn og vnderuisun giöra þm sẽ ecke lesa edur vnderstanda latinu mal/ þa hef eg vt af Spamañaña ꝛ Postulaña lokum saman dreigit þña Bæklíng/ j hýrum eg hefi med stuttu mali j eitt til samans dreigit ꝛ framñsett/ huad sa skal Viña/ Trua/ ꝛ Vita/ sem þ eilisa lýf vill fa/ fyrer Christum/ Saumuleiðis vil eg/ ad Bok þesse sie

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

medkeñing miñar Truar/vm þañ lærdom
eñ eg hefi kient j skolum og Kirkiū þessa
sladar/hart nær x m xxx. ær.

Og fyre saukum þss/miñ fromi Biörn
Baas/og ydar agiæta fru/Christin/Ad yck
ar velgiorningar eru miog marger mier til
hāda/sidā þad/yckar Gode Broder/Erlig
og Edalborin Niels Baas kom til kienslu/
til min/ fyrer xxi. ærum/ þa villda
eg at þesse bæklingr vt geingi vnder yckar
nafne/til eñrar þacklætis vidrkieningar fy
re marga yckar velgiorniga/ Bidiandi yck
audmiukliga/ad þid þetta litla Erfide tak
id til þacka/eg vona/ þat mune verda all
mörgum Dönskū til hialpsamligs lærdōs
og vnderuisunar.

Gud almattigan bid eg/fyrer siñ elskul
igan Son vorn Drottin Jesum Christum/
at hañ halldi sinu Heilaga orde vid magt j
þssu Danmerkr Riki/sinu nafne til dyrdar/
eñ sem flestum til Saluhialpar/ Og giefui
þeim öllum siñ heilagañ Anda/bæde þeim
Veralligu og Andligu/sem ordinu eiga fra
m at fylgia/Suo ryki Diöflulsins eydizt/
enn Christi Kirkia vpp byggizt j allra vor

hiort

hiortum Amen/ Hier med oskar jeg yckr
badum Gudz nad og vinskap/ heilsu
ꝛ heilbrigde til Lijfs ꝛ Sælar/
fyrer vorn Drottinn Je-
sum Christum.

L. Datum j Kaupinhafn Sancti
Marteins Messu Dag ar ꝛ ct.
M D LXX.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

A Heilage Spamadurin Da-
uid Kongur/j þeim CXJX.
Psalme a vijsar/ad aller men
j myrkrum gangi/ suo ad þeir
vita ecke þan rietta veg til Sæluhialparin
ar/nema Gud sialfur han vijsi þm a þan
rietta veg/fyre sitt hialpsamliga ord/ Og
fnedr Dauid so ad ordi/ Þitt Ord (Drot-
tin) er eitt Lios fyrer Minum fotum/ þ
er at skilia (sem hn hefde so talat) ljka sm
eg fyre vtan þitt ord ei anat kan en ad vill
ast/so sem eg fyre þitt ord (hut at er mier
eitt lios til Sæluhialpar) a þm rietta veig
gi/Og so leingi sem eg fæ þessu liosi fyl-
gt (sem er þitt ord) þa kan eg eigi villt at
fara/þanen skedr og eirnin allar adrar ma-
neskiur j Heiminu/huar fyrer þeim verdur
jafnad til villu rafandi sauda/ sem eru fra
sinu saudahusi + sonum Hirder/villter/ en
vilie þeir til sauda hussins komast aptur/
þa hliota þr ad heyra rdd sijns hirdis/ +
heime epter at fylgia/suo sem audru klæru
liosi/Og med þui eg hefi fyrer sett mier ad
skrifua vm þan rietta veg til Sæluhialp-
arinar/þa vil eg fylgia radum Dauids/ +

vijsa

vissa oss þ nadarsamliga lios/hvat eb sñles
ider til eilifrar gledi og Salvhialpar alla
þa sem þui epterfylgia sñ til þra dõda snu
ndar.

Og af þui at þtta lios/ hvat at er Gvdz
Ord/sundur skiptizt j tuent/ Sem er Lõg
malit og Evãgeliũ/ þa vil eg fyrst framsẽt
ia þañ texta/vr audrũ og xx. Cp̃a. Matthe
Hvar sñe at er þesse tueggia handa lærdom
ar/hvn oss naudsynligt er at vita til Salu
hialpar/ vil eg sydã þeña lærdom liosare
vtleggia/ og j stuttu Male forklara/med
ollum þeim greinum og articulis se n hier
j þessũ tueggia hãda lærdome sñe felast/
suo at ei skal neitt epterliggia þ se n naud
synligt er/til ad vita/Trua/og giora/ fyre
alla þa sem Salvhialpliger vda vilia/

Ord Gvdzspialla Mansins eru
þesse Matth. xxij. Cp̃a.

Pharisearner heyr-
at Jesus hafde nidr
gad þa Saduce-
or þr til samãs/
oz eñ

og eiñ af þeim sem var Lögspekingr/ Setti fram eina spurning/ freistade hañs og sagdi/ Meistari hvat er þ æðsta Bodord i Lögmalinu? þa sagdi Jesus til hñs/ þu skt elska Drottiñ þiñ Gud af öllu hiarta þijnu/ af allri Aund þinne/ af aullu þijnu hugskoti/ þetta er þ fyrsta og æðsta Bodord. Þad annad er þessu likt/ elska sktu þiñ naunga so sem sialfuañ þig/ i þessū tueimur Bodordum er jñe falid allt Logmalit + Spameñserner/ Og er phariſearner voru nu til samans komner/ spurdi Jesus þad og sagdi/ Huad lijst ydr vm Christum? Huers Son hñ sie? þr sögdu til hñs/ Dauidz/ hñ sagdi til þra/ hvi nin kallar Dauid hñ i Anda eiñ Herra? þar hñ so seiger/ Drottiñ sagde til mijns Drottins/ Set þig til miñ ar hægri handar/ þangat til eg fæ lagt ouine þijna til fotskarar þinna fota? Fyrst Da uid kallar hñ siñ Drottiñ/ hvinin er h ñ þa hñs sonur? og eingin kunni at ſuara hñ einu orde/

eigi

á hellðr þorði nockr fra þm̃ deigi hñ framar meir að spyria.

Þessi Textí Guðspiallsins/hañ hefur þar sierligustu ↄ agiætostu spurningar jñe at halldа/sem vt af Heilagre Ritningu kuña fraṁ að setiast/og alleina eru til Saluhilpariñar Naudsynligar/Su fyrsta spurning er Phariseañа/þa adra framm̃setti vor Herra Jesus Christus.

Phariseærner af einu vondu hiarta/ og storre heipt er þeir hofðu til Chriſtū/ settu framm̃ eina spurning vm lögmalið/og spurðu Jesum að/hvat þar væri það ypparsta Boðorð j Lögmalinu/hier mꝫ meinande/ at fyrst þ Christus auitadi Phariseañа/hvær epter Lögmalinu lifa þottuzt/og þar mꝫ jñsetti þat skirnar emẽttit/ vm huert Lögmalit allz eckert talar/þa meintu þeir/ at hñ munde eitthuað þat andsuar gieſa/ sem j mote Moſes lögmal være/huar fyr er þeir mætti klaga hñ og liſlata.

Vor Drottiñ Jesus Chriſtus/aumkande yfer þañ stora blindleika Phariseañа/hann spurde þa at/hueria meining hr hefde vm̃

ve Chri

CHRISTVM/og huers Son hñ skylldi vera/hier mz leitandi ad tilefni huar mz hñ feingi þm̃ kient og vnderuijsat mz ritninga-nñe/hueria meining þeir hafa skylldo vm̃ Christum/þat er/vm þañ/ sñ Gud hafde fyrerheitid ✝ lofat Abraham/Adam ✝ od rum heilógum forfedrũ/ heimenũ til salu hialpar/Kñ suo ad vier þess betur mættũ oss til nytsemdar ✝ saluhialpar vnderuijsa nar færa þessar spurnĩgar/vm lógmalid/ ✝ Chyistum/þa vil eg framsetia þriar lærdoms greiner/✝ sydañ eina epter adra med Gudz vilia klarliga vtleggia.

j.

Fyrer hueria sok ad Pharisearner astund ódu suo miog ad fyrekoma Jesu/✝ huilikt kapp þr hausou þar a.

ij.

Sa añar lærdomur sk ba vt af lógmale into/vm lógmalsins riettã skilning og vnd stódu/og huar til þat er nyttsamligt.

iij

Hiñ þridie lærdom: sk vera/vm Christa um/huilikan oss byriar hñ at hafa ✝ halla da/og huernin vier saum at audlazt i hñs

nasne

nafne þa eilýfsa Saluhialpi

I. Vt Af hinū Fyrsta Lærdomi/

Gydingarner/sierdeilis þeir Phariseí/ hafdu ætijd kapp og astundan þar a/ ad þeir mætte fa Jesum veiddan j þra ordū/ suo þeir mættu fyre koma hm̄/ Merk hier j fyrstu oltk hiórtu/ er Christus og þesser Phariseí hafda huorer til annara/ Jesus astundade/ad hialpa þeim fra þra Syndum/so þr yrde Saluhialpliger/En̄ Phari searner lurudu epter hñs ordum/so þr mætte klaga hañ/ og koma hm̄ af dógū/ þsse vanart sinst eñ nu mz mórgū (þui verr) sē þa ofsækia/er þm̄ gott gióra/ og þa leida vilia til Saluhialpariñar.

En̄ huar af kom nu þtta hatur Phariseaña j giegn Christo? af þui at hñ straffade þeirra storar og margfalligar Synder/sm̄ var/ Æra og Ofmetnadargirnd/ Hræsne/ Ngirne/Villu/og Rangar Keñingar.

Ofmetnadar meñ t drambsamer/hafa þessa vanart/at þr vilia va ostraffader/t ef nockr hefur vilia til ad skierda eda minska/þra metord/heidur t hattatiada meiing

ing sem þr hafa vm sialfa sig/ þañ ofsak
ia þeir af allri makt/ þar fyrer er ei vndr/
þott þesser metnadarsömu/ t hofmodugu
Pharisear hafi hatat Christum/ huor ed mz
jafnadi sette þm̃ fyrenaser þra illa luktãde
hofmod og drãbsemi/ og þeir eigi huxudu
at hñ þm̃ til besta/ og til saluhialpar þtta
giorde.

Hræsnarar/ þ eru þr/ sem lætast va riett
later fyre Gudi og monum/ eñ eru þo full
er hid jñra/ af illsku t fwlũ syndum/ Ja/
ei oýlker pryddũ og maludum graufum/ sẽ
þo eru fullar iñan til af eitri og andstyggi-
ligum saurindum/ slýker lyda ecki/ ef nock-
seiger þa syndara ad va/ og fordæmda fy-
rer saker þra andstyggiligu synda/ þar fyre
villdu þesser hræsnarar/ fyre ónguan mun
giefa Jesu Christo þa æru/ at hñ eiñ være
riettlatur/ og at aller þeir sem vilia riettlat
er verda/ þeir hliote þat at ódlazt af vorũ
Herra Jesu Cristo/ þar fyre seiger Christur
til þeirra/ Matth. j xxi. Cp̃. Tollheimtu
menn og skiækur/ sku fyrer yd: jñganga j hi
eriki/ huar fyrer? þt hræsnarar þikiazt ei
va synduger/ t treysta so vppa þra eigiligt
riett-

riettlæti/hún þr þo ei hafa/Eñ Tollheimtu
menn og skiælkur/ vita sig synduga ad va/
og eckert riettlæti hafa/huar vppa þr kuñi
sig ad forlata/þar fyrer/ Nær þessh attar
menn heyra syndina straffazt/vidurkienna þr
sig langt vm snarara/Eñ þr hræsnarar/ t
verda glader vid þa Mandarinar p̄dikun/
giöra sydan sdran/ t lata af liotū lifnade/
vm vernda sier til Gudz fyre truna a Jesū
Christum/ t giöra anort Truarinar/ Epter-
dæmi höfum vier/ Luc. xviij. Cp̄a. þess
tollheimtu mans sem stod vtar j musteriu/
t þess Pharisearans sē hrosade sier af sinu
riettlæti/lyka eirnin Luce vij. Cp̄ Af Sim
eone/sm̄ Herranum hafdi til maltydar jnn
bodit/ t þrre þersyndugu Kuinu sin̄ puodi
Herrās fætur mz synū tarū og þurkade þa
mz sinu hæri.

Agirnd hefur og þssa vāart mz sier/ad
hun vill ecki lyda straff nie vmuādā af no-
ckrum/helldr fer hū/ og pryder sig med yf
ervarpe sparneytni/fyrersionar og vmhyg-
giu/Eñ er þo j sañleika ein af Guda dyrk
an/so sem Sancte Pall kienner/þt sa hin̄ a-
giarne setr meir synna tru a þetta falluallta

heimsins

heimsins godz/ helldr eñ a þñ lifanda Gud/ þar fyre er ei vndr/ þott dramblsamer Pharisear kyñe ecki at lyda Christū/ sem straffade þeirra dygdarlausu agirnd/ ok skamligra afguda dyrkañ/ helldr hötudu hñ ok ofsoktu af allri þra magt.

Eigi helldur gatu þesser Pharisear lidit/ at vor Herra Christus straffadi þra villu og rāgar kieñingar/ þui þr hielldu/ ad þr alleina hefdu vyskunnar lykil/ at þeir epter eigiñ þotta kyñe himerikie aptr at lata/ og vpp ad liuka/ Eñ skildu þo huorki Lögmalit rietteliga/ Nie helldur vissu huad þeir trua skylldevm Messiam/ þetta straffadi Drottiñ/ huad þr ecke lyda kunnu.

Eirnin audstadi Christus Phariseana fyrer þat/ ad þr eigi at eins voru sialfer villter/ helldur at þeir ok eirnin med röngū ok fölskum lærdome og kieñingum/ villtu adra j fra þeim rietta Hirder og Saluhialpar veigi/ þetta gatu Phariseanner og ecki j meinnmata þolad.

Vegña þuilikra storra lasta ok synda straffade Christus Phariseana/ suo þeir skylldu leidrietta st og vda Sælu hælpner/ Annars

mande

mikde Þr eydilagder hier a sordu og sydan
annars heims eilifliga fordæmder/En huer
nen tóku Phariſearner þessu? Eins sem þat
galin mañeskia/tekr a moti þeim/sem hñe
hialpa vill/j heñar siukdome og æde(Þ er)
lika sem eiñ odr madur Býtur og ber/ rýfr
og slýtr þañ sem hñ lækningar leita vill/
suo giórdu þ Phariſearner/alla sijna kuñattu
og makt hafdu þeir j framme/at suykia Je
sum/so þeir giæte hñ fyre komit/þar fyre
sendu þeir til hñs/sina sendeboda/þryssuar
siñum/æ manudagiñ næstan fyrer adur eñ
þeir krossfestu hñ.

Þeir enu fyrstu sende bodar/ voru af
Phariſeorum/a samt med hirdmoñū Hero
dis/og lietu hñ at spyria/ huort Þr skylldu
giefua Keisaranū skatt/og meintu so/seiga
er hñ/Ja/þa fellr almugiñ hñ j fra/so vi
er munum auduelldliga þa gieta hñ fyrer
komit/seiger hñ Nei/ þa grýpa Herodis
hirdmeñ hñ/og sla hñ j hel/suo sem añan
landrada mañ/a mote Keisaranū/En ma
ñanna klokskapur duger ecki/a moti Gudz
vysdomi/hñ suaradi huorki Ja/nie Nei/
helldur/bad hñ þa ad lata sig sia myntin/

þa

þa hñ sieck nu penigiñ/ sagdi hñ/ hûs myn
ꝛ yfirskript er þtta: þr sögdu/ Keisarans/
hñ spradi/ giefid þa Keisaranũ þ Keisar
ãe er/ ꝛ Gudi þad hñ ber/ Suo reiddu
nu hnorfi Herodis þirnarar af þessu and
suari/ ei hellder almugiñ.

Eu aũnr sindi sör var af Saduceis/ hã
ier ecki trudu ad menn skylldu af dauda vpp
ri sa/ þessir Saducear meintu ad þr giœtu
vi af Christi andsuari jnn sœrt nockurn ohe
yrilegañ lœrdom/ þar Christus kendi at al
er menn skylldu vpprisa a hiñ seinasta Dõa
dag/ Og settu nu so fram sín ord/ hier va
ein Kuiña hia oss (segia þr) sem att þa
de vm menn hún epter añan/ þa þr vorn al
er dauder/ þa deydi og Kuiñan/ Huór af
þessum ꝛ hún skal nu vera hana epter vppri
sv as þr þeim skilu ad hañ munde nesna til
cũ af þeim/ eder alla/ og huert sinn hñ hefd
giört/ þa hefdu þr sagt/ ad ei vœri þ hœ
filigt fyrer saker þrœtu/ ausundar/ ꝛ liotra
sumundingar/ Og meintu sig suo hier fyrer
nidr at slœ/ lœrdom Christz/ og bi[illegible]sa ad
hñ vœri falskr/ og ad hñ hier fyrer yrdi til
fœrliga straffadur.

Em

Eñ hueriu ſuarade þeim Chriſti? þier farit villt (ſagdi hñ) þui þier vitit ecki Ritningina/eigi helldur þeckid Gudz krapt/og giörit ecki greinar mun a mille þſſa heimslifernis/og Himna ríkis viſtar epter vppriſuna/hier nefner Chriſtur þriar greiner til/huar fyrer ad Saducearuer foru viller.

Hin fyrſta grein/er þeſſi/ad þr ecke viſſu Ritningina/huer ed oſſ alleina lærra og vnder víſſa kañ/huad riett er edur o riett/j þm efnum ſem vorri Sæluhialp vid kõa/þar fyre ſeigir Dauid/Ord þitt Drottiñ er eitt lios fyrer miñum fotum.

Su auñr grein/er þeſſe/at þeir ecki viſſu Gudz krapt og almætti/fyre hút hñ ſovel gietur a hinū ſeinaſta deigi þa hinu daudu vpp reiſt/ ſem hñ alla hluti kunne ad ſkapa a þm fyrſta deige/þar fyre/nær þier hyrit vm vppriſuna/þa takit ei a radſtefnu med ydr ydar ſkynſemi/og holldligann ſkilning/ſem ei ſkyniar leingra fram enn til þeſſara líkamligra hluta/helldr ſkulu þier merkia huad Ritningin ſeigir/og vitid ad þar er eingiñ hlutr omöguligr fyre Gudi/ſem alla hluti hefur ſkapad.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Hin þridia grein/huar fyrer Saduceark-
ner villt foru/hun er þessi/ad þeir giætttu
eigi ad þeim misnun a mannsins lifnadi og
vmgeingne hier j heimi/ og j Himerijke/ j
þessum heimi Kuonga meñ sig/Eñ j Hiꝛ
rijke er ei kuonfangs ad vætta/ helldr sku
þar aller vera eins og Guds Englar/ Og
sa kiærleiki sem þar er/hñ sk þushundfallt
yfer ganga þessa heims kiærleika/og hann
formyrkua/lijka sem Solin/nær hũ a mo-
rnana vpp geingr/þa suipter hun allar ad-
rar stiorn þra birte ꝛ skine/Eñ alleina þa
heiminum lysir.

Su þridia ordsendig/sem Gydingarner
sendu þañ sama dag til Christum/ Hun er
vm hũia þsse adur greindr Terti hliodar/
Þa Pharisearner heyrdu at Jesus hafde ni
dur þaggat þa Saduceos/þa geingu þeir
fram/og spurdu hñ ad/ huórter þ stærsta
Bodord j Lógmalinos Eigi at þr villdu
læra/edr nema af hm/helldr at þeir feinge
tilefne til þess at fyrekoma hm/þt/ þetta
var þra meining/ Epter þui/ad hañ lætr
skijra/og straffar oss sem lifum epter Lóg-
malino/ ꝛ hóllum oss at vera riettlata af

Lóg-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Lógmalsins ykum/þa mun hañ visseliga ei skeyta vm Laugmalid/helldur mun hañ meir hallda fram siñe skirn/eñ Moises lóg mali/ Fiñizt þetta med hm̃/ þa hófu vier ouallt efne til/at aklaga hñ sem añañ gudlastara/ sa eij ackar Gudz Lóg/ þau Gud hefur offgiefid fyrer siñ þienara Moisen/ hier til suaradi Jesus og sagdi/ þta er þad stærsta og æzta Bodord/ þu skt elska Drottin̄ Gud þin̄ af aullu þijnu hiartta/ af allri sæl/og óllum kroptum/ þat annad er þssu lykt/ þu skt elska þin̄ naunga so sem þig sialfañ/a þessum tueimur Bodordum heingr allt Lógmalit ↄ Spameñirner/ þta andsuar kom þeim ouart/ þar fyrer gatu þeir ecke j nokurn maata hier j moti talat/ hier siaū vier ad einginn vijsdomur/ eingin slægd dyger j moti Drottni/huer ed allann Heimsins vijsdom til skam̃ar og at óngum giórer/ so sem hñ seiger fyrer Spamanninn Esaiam j xxjx. Cp̃a.

AF þEIM TVDRVM LAR-

dominū/sē er vm Lógmalit/huar vm ad eg vil itj. greinar fram seta og þær vtleggia.

D ij. fyrsta

j.

Hin fyrsta skal va/vt af þessu tueimur hofud Bodordum/þu skt elska þin Gud og Drottin af aullu hiarta þinu/af allri Sal þinne/og ollu kroptum þinum/og þu skallt elska þin naunga lika sem sialfan þig.

ij.

Su aunur grein/sie af þeim fiogra handa villum/og rangsnunum meiningum/vm Logmalid/sem margir hafa.

iij.

Su hin þridia grein skal va/vt af Logmalsins riettri tidka/þ er/huar til Logmalit þienar ꝛ sie nytsaligt.

I. SV FYRSTA GREININ.

Hier fram setur nu Logmalit fyrer oss tuo Bodord/þ fyrra/þu skt elska Drottin þin Gud/þat annad/þu skallt elska þinn Naunga/ En hunen maduriñ ski Gud elska/þ vtskyrer hu og seiger/þu skallt elska Gud af aullu hiarta þynu/allri Sal/ollu

kropt

kroptū/Og hūmin naūngans elsku sk̄ varit
va/ þ vtskyrer hū seigiāde/ þu skallt elska
þiñ naunga lika so sem sialfan þig.

Eñ huad er þ ad elska Gud af öllu hia-
rta/af allri Sæl/öllum kroptum? vtj þe
ssu ordum ELSKA/ þa eru þrir hluter
sem mañe ber ad ackta ꝛ vnderstanda/fyrst
kunugleike þess hlutar sem madurin elska
skal/þt eingin elskar þañ hlut sem hū þe-
cker ecki til/ þad añad /girnd og hiartans
astundan/ sem riettri elsku fylgia a/ hid
þridia/athæfi og aller giörningar sem þessi
elska med riettu ꝛ naudsynliga vtkref̄t/ þar
fyrer setur og Guds Logmal þessa pria hl-
ute til samans/ꝛ seigir/ þu skt elska Drot-
tin Gud þū af allu hiarta þinu/af allri
Sæl þine/ og af allum kroftum þinum/
so at þar sk̄ va j hiARTANV(þ er vt
j mansins skilninge og skynsemi) eitt klart
lios og kunugleik Gudz/ ad madurin vite
þat/ad Gud hū er sa hin allra besti og agi-
ætazte/af huerium ed allt gott kiemur/ þar
nærst attu ad elska Gud af allre SNL/ þ
er at skilia/allar hiartans girnder og tilhne-
igingar/ skulu þetta a stunda/ad þu elsker

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Gud/og girniſt hia hm̃ ad va/og ſetier a
la þina lyſt og gledi þar til/ad þu kunner
hm̃ ad þocknazt/t hm̃ j þinu hiarta eilifl-
iga ad hallda og niota/ Þat þridia er/ ad
þu elſker hñ af ǒllum KROPTVM/ þad
er/at þu þiñar ſkynſemi og allrar aſtundu-
nar neyter hier til/ad hãdhefia/vardueita/
og framfylgia þui/ ſem Gude til kiemr/t
j moti ad ſtanda þui ǒllu ſem Gudi miſli-
kar/ þad er/dioflinum og ſyndunũ/og ǒllu
þui ſm̃ Diǒfulſins riſki edr ſyndiñe af ſtad
kiemr/og hana efler/ Hier ſiaum vier nu/
þær þriar Facultates j mañinum/ þat er/
þriar natturligar jñfæddar gæfur/ ſem ſo
kallaſt/Ratio/Appetitus/Jra/ Þ er Skyn
ſeme/Tilhneiging/og Reidi/ſo ad vor ſky-
nſeme leite at þui hũ beſta/ſem er GVD/
ad vor tilhneiging a ſtunde ad elſka/ niota
t biſhallda þui beſta/ſem er Gud/t ad vor
hugar modur edur reide j oſſ/vpp vekizt til
ad forſuara og vnda þat hid Beſta/ſem er
Gud/ og nr fullum fiandſkap at hata allt
Þ ſem Gude er a moti/ſem er Diǒfullinn/
Synden/t ǒll til efne Syndariñar.

Framleidis/ þa þu heyrir/at þu att ad

elſka

elska Gud af aullu hiarta/af allri Sal/af aullum krǫftum/ þa skalltu þtta so vnder standa/ ad Gud vill hafa af þier hreina/ Algiǫrda/Eilijfa/og andliga elsku/so þat hun sie skiær og hrein an flecku̇ar/algiǫrd/ an lyta/eilijf/an allrar hindranar/Og ād lig/an holldligra freistinga.

Þad anad hǫfud Bodordit er þtta/þu skallt elska þiñ Naunga lyka se n sialfann þig/ Hier vill Gud/at sa kiærleiki sem vier hǫfum a oss sialfum/hñ sk vera ein Regla/ epter hverri man sk elska sinn naunga/ Ad þtta kuñi betur at vnderstandazt/þa er me rkianda/ at maduriñ kan med tueñu moti ad elska sialfan sig/Rangliga/og riettliga / þar næst er greinar munur giǫrāde/ a mille personu Naungans/og þess vonda vks siñ Naungiñ giǫrir.

Margur hñ elskar sialfan sig/mz blind- nm/oforsialigum og skadsamligum kiær- leika/huer ed vppren af holldsins vanart (þad er) af Syndiñe/sem af arfstoku i oss bygger/epter þessum kiærleika skm vier ei elska vorn naunga/þui slik elska/ er hatur fyre Gude.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Su ǒñur elska/sem madur hefr til sialfs
sýns/ þ er riettiligur kiærleike/vppruñin af
andanum og truñe til Jesum Christũ/huer
ed allañ vilia og astundan hefur a þui/ad
giǒra þ sem Gude er þægiligt/og sier sialf
um til saluhialpar/þesse lǒgligur og riette-
ligr kiærlikr/hñ sk va Regla/form og fyr-
er myndan/epter hǔre vier eigum ad elska
vorn Naunga/suo at vier vñum vorũ na-
ũga allz þess/sem hm̃ ma koma til gagns
t saluhialpar/ at vier æskiũ hm̃ allz godz/
ad vier med ordũ og vkũ/mz hollum rædũ
oghiastod allri hialpum hm̃ til hins besta/
og afuerndum mz allri magt/hug og sine/
ǒllu þui sem hm̃ kañ j nockin mata til ska
da ad va/vppa lif edur Sal/gotz edr æru.

Vor Drottiñ Jesus Christus/amiñer oss
at elska vorn naunga/ Eñ hñ setur oss sitt
epterdæme til fyrer myndar/og seiger/El-
skid hǔ añan lika so sem eg elskadi ydur/t
kallar þar fyrer þetta/eitt nytt Bodord/
Sua mz Christus vill oss kient hafa/ad vi
er skulum jafn vel med haska vors lifs/hia
lpa naunganum/og ei leita vorrar nytsem-
dar þar mz/ helldur epter naungasss gagni

og

og Sælu hialp/hünen Christus hefur elsk
ad oss/ þad kienner Pall Postule til Romv-
ia j v. Cp. so sem vier viliumj þeim þrid
ia lærdomi framar meir fa at heyra.

Hitt annad/sem vel er merkianda j þessu
hófud Bodordi/ vm elsku vors naūga/ þa
er þetta/at vier giórum greinar mun mille
personu Naungans/ og þess vonda verks
sem naungañ hender/ jlla menn ↄ ogudliga
skulum vier hata/ suo mikid sem þ þeirra
giæskuleysi og jllmensku ahrærer/En þat
þeirra persónu vid kemr/sem er at þeir eru
menn suo sem vier/ þa skum vier elska þa/
Straffa eigum vier þat huad vier hótum
med naunganum/þ er/ Synder ↄ lóstu/ en
elska j hann þad oss byriar at elska/ þad er/
at madurinn meige hialpligur vda/suo sem
Augustinus kienner/Og so mykit sie nu sagt
vm hina fyrstu grein sem eg vm Lógmalit
framsetta.

JSVAVNDR GREJNJR.

Su annur grein/ er vm villu og rangar
meiningar/ sem falsker kennifedur hafa vm
Lógmalid/og eru þr sierdeilis med fiorum
hattum

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

j.

Fyrſt eru þr ſem med ǒllu vt ſkufa Lǒg malinu/ og vilia ecke/ at þad Predikizt j Chriſtiligre kirkiu.

ij.

Þar næſt eru nockrer/ſem Lǒgmalinu hallda vilia/En ẽ keña þo ad maduriñ kuñe med ſinum eigin mætti Lǒgmalit vpp ad fylla.

iij.

J þridia lage eru þr/ſem ſeigia ad maduriñ kuñe nockud af Lǒgmalinu vppad fylla þo eckt allt.

iiij.

Hiner fiordu og ſyduſtu/þa eru þr ſem hallda/ at ſierhu Religio haſi ſyn eigi lǒg/ huer ed nægiazt mune til Sælu hialpar þm̃ ſem þau hallda/ þeſſar fiorar villur eru daudliga ſkadſamar/ ꝛ hafa ei añañ grund uǒll/En þeſſ leida diǒfuls eiturligañ jñblaſt/ſem meñina vppkueiker til þeſſ/at ſui kia adra fra þm̃ ſkiæra ꝛ hreina lærdomi/ Bædi Lǒgmalſins og Euangelij/ þar fyrer vil eg ſiuttliga eyda þeſſũ rǒngũ meiningũ vm Lǒgmalit.

Þeir hino fyrſtu sẽ burtſkufa Lǒgmalino/

tno/ ✝ vilia ecki þ læta predikast j Christi-
ligre kirkiu/ eru ecki mackliger/ at þra mein
ing/ mz mörgum ordum ndurslaizt/ þuiad
þra meining er j moti allra maña nattur-
ligum skilninge/ þar næst j giegn Christo/
hñs apostulum/ og öllū heilögū kieñisfedrū
sē verit hafa j Christeligre kirkiu/ þr seigia
so/ Kristner m̃ hafa ei par med moises lög-
mal/ þar fyre eru þr ecki hellder vnder hñs
lögmal lydskylldoger/ Jtm̃/ þr enu kristnu
eru frialser ordner fyrer Christum/ Jtem.
Christus baud at predika Eu ̃geliū fyre öll
um skiepnum/ hñ baud ecke ad p̄dika Laug
malid/ jtm̃. Sa heilagi Andi kñer ✝ vnder
uijsar þm̃ hinu Kristnu/ þar fyre þurfa þr
ecke Lögmalsins vid/ med þ/ſſū skiölum ✝
biuijssingum hallda þeir sig ad mega burt
skufa Lögmali Gudz/ so þ ei p̄dikizt j kri
steligre Kirkiu.

J fyrstu/ vil eg þssa hio ſ̃mu at spurt
hafa/ Eiga ecke kristner meñ at elska Gud
og sin Naunga? Eg true ei/ at nockr sie so
af Diöflinum stockin̄/ at hañ seige þar nei
til/ Nu fyrst þ Kristner meñ eiga ad elska
Gud ✝ naungañ/ mega þeir þa ecki vita hú

nin þri

nen þeirre elsku sẽ varit vera/ Jeg true/ ja/ þui eigi er elska nie kiærleikur/ vtã hañ sie riettferdigur/ Nu fyrst at Gudz Laugn a (þat er þau x. Bodord) kña hyórtueggia/ ad elska Gud/ og naungañ/ og so eirnin hú nen vier eigum þ ad giora/ hú er þa sã sẽ eige sulluel skyniar/ at þesser fara villt/ sem ey vilia at Gudz Lógmal skuli þdikast a mzal Christins almuga?

Nær þr so seigia/ Moisis lógmal heyr er ei til þñ hinu Kristnu/ Satt er þtta/ so vijtt sem þ kirkiuñar lógmal/ t landstiorn ar lógmal Moisis a hrærir/ sem var offr t vinskurdar skirn/ og margar adrar Ceremo nur og skickãer/ hùiar attu vid magt at bl ijfa til þess ed Christur kiæmi/ eñ ecki leing ur/ helldr skylde þa haha eiñ enda/ Eñ þssu er ei so varid vm Gudz Lógmal (þ ad er) þau x. Bodordin/ sem mañinum er giefin i skaupuniñe/ og sydã vpp a nytt fyre sett i tueim: Steinspiolldũ/ til eiñrar eilifrar miñ ingar/ Christur sialfur hefur t lógmalit pre dikad og vtlagt/ Sómuleidis þr enu heilóg gu Spameñ/ og þra epterkomendr.

Kraũe

Framueigis seigia þr/ Christner menn eru ecki vnder lögmalinu/helldur vnder Naadinne/þetta er riett talad/ef þu skilur þriett?/ epter þui sem Pall Postuli hefur þ meint/ Christner menn eru ecke vnder lögmalino (þ er ad skilia) huer hñ truer a Jesu Christu/ sa er ecke vnder lögmalsins böluã/þt engin fyrer dœmizt sa sẽ er j Christo Jesu/Rom. viij. Cp. En þo allt ad einu parf hñ vid lögmalsins lœrdoms/so ad hñ kunni at vita hünen hñ sk lifa j þessu heimi/so Gude lyki/hñ hlytur at vita huad Gude misliker/ eñ huorutueggia petta þa kienner hommr lögmalid.

Jtñ. seigia þr/þr eru Christnu/eru frij og frialser ordner/þar fyre eru þr ecke vnd lögmalino/Sannleikur er þat/þeir eru frij fra lögmalsins böluan/ Syndine og helui-ti/En ecki eru þeir j þañ mœta frij/at þeir sku giöra huad sem þa lyster/ helldur j þñ mœta/ad þr skuli þiona Gudi/ elska hñ t naungañ/af öllu mœtti suo sem lögmalid þñ kienner.

Þeir seigia og eirnin/Christus baud ad Predika Euangeliu fyre öllu skepnum/eñ til lög-

Lögmalsins lagdi hñ eigi/ Andsuar/ Christus baud adþdika Syndaña fyrergiefnig/ Eñ huad er syndin anat eñ lögmalsins yfir trodsla? Hafi nu þeir hinu Christnu ecki lögmalit/þa hafa þeir og ecki hellder syndia/ Sömuleids skipar Christur og so Postular ner/ad þr enu Christnu giöri auörtu jdranariñar/ þeru god vkin/þau sm̃ lögmalid bydur.

Þeir seigia og so/ sa hin Heilage Andi/ kieñer og vnderuijsar þm̃ enu Christnu/þui þurfi þr ecki lögmalsins vid/þetta er dærliga talat/helldr ætti so at seigiast/Heilagr Ande kñer þm̃ Kristno/þar fyre hliota m̃ ad hafa Predikara/Kieñifedr/Lögmalit ⁊ Euãgeliũ/þt sa Heilagi Andi lærir ⁊ hrærir mãsins hiarta/þa/þegar ordit fyre eyrũ um hliodar/ vtij hüiu orde sa Helgi Ande vill vera kroptugr/j þm̃ sem ordit heyra/⁊ þui trua ⁊ medtaka.

Suo siañ vier hier/ mz hüsu daræligañ ⁊ skadsamligañ lærdom þr fara/sem vilia furt taka fra oss Gudz lögmal/ ad þ ecke Predikizt j Christeligre Kirkiu/þar fyre latum oss yfir giefa þra falskañ ⁊ skadsaman

lær-

lærdom/ ꝛ þöckū Gudi almattigū fyre sitt heilaga lögmæl/ ꝛ biðiū hñ/ ad hñ gieſi oſſ þañ heilagann Anda/ad vier giöra mættū nockud þ ſem hm̃ er þægiligt/ Ef diofulliñ kiæmi þui til vegar/ ad Gudz Lögmal tækiſt burt fra oſſ/ ſo ſem hñ giördi j Paradiſ/ huad lægi hm̃ þa añad epter/ enn at færa oſſ j daudañ/ ꝛ eiliſa fyredæming: Þt ſa ſem ecki vidrkieñer ſijna ſynd af lögmalino/ hm̃ kañ alldrei at ſmackazt Nadin/ ſu sm̃ j Euāgelio vðr til ſögd/ ſa sē ei veit ſiñ ſiukdō/ edur ſkyniar huad ſkadſamligur hñ er/ hñ ſāi hirdir ecki ſtorliga vm læknarañ.

Þar næſt j audru læga þa eru Kieñifedr þeir ſem rāgt kieña vt af laugmalino/ ꝛ ſeigia/ at lögmalit ſki at ſoñu þ̄dikazt j Chriſtiligri kirkiu/ eñ vnder nidri kña þeir ꝛ meina falſkliga/ at hū ſm̃ vill/ kuñe vt af eigin magt ꝛ natturligū formætti lögmalit vpp at fylla/ ꝛ fyre laugmalſins vk̄ riettlatur ad vða/ ꝛ himeriki at forþiena/ þeſſe meining er röng/ þar fyre vil eg mz lioſū greinū ꝛ oraſkanligū vitnisburdñ ſtadfaſtliga biuiſa/ ad eingin mañeſkia fra teknum Jeſu Chriſto alleina/ kuñe lögmalit vpp at fylla.

Þann

Þañ fyrſta vitnisburd/ad eingin kuñe laugmalid vpp ad fylla/ gieft oſſ mandõs lig nattura/ ſem ad er med aullũ mõñũ/ þ er/ at aller meñ allt j fra þeirra fæðigu eru ohreier/ ſauruger ꝛ Syndũum ſeker/ Þu ert augliost/at af einũ ſaurugũ opecktar bruñi/ kañ eigi añad eñ fult ꝛ illa lyckt ande vathn fram ad kõa/ſo kañ ꝛ eij þ ad ſkie/at ein o hrein ꝛ Syndũ ſaurgud mañeſkia/ kuñi ad veita Gude eina hreina/ſkiæra ꝛ fleckl auſa hlydne/ þar fyre ſeiger Salamon j ſiñe pre dikan vij. Cp. Sañliga er þar ecki nockt a jorduñe ſem giõri gott ꝛ eij ſyndgi/ꝛ Joß ſeigir xiiij. Kpa. hú kann gieſa hreint ſæði af þui hinu ohreina? Sañliga kañ eigũ ad giõra þ/ þt vier erũ aller kõner af ſyndugri natturu/ og af Syndũ ſpilltri Rot vpp ru ſier/mun nockud moguligt ad Nuõxturi ſie betri eñ tried? þar fyrer er þetta obrigdãli g ſañin di/ aller þr sẽ eru af ſialfũ ſier ohre iner/ þeir kuña ecke ad veita Guds lõgmali ſkiſra og hreina hlydne/Þu eru allar mañ eſkur af natturiñe til o hreinar Cfraſkildũ þm einũ Jeſu Chriſto/sm eigi er epter al mennligũ hætte fæddr sm adrer m/af ſæði kall-

kallmans og kuinu)hier fyrer þa er þ augl-
ioſt at eingiñ mañeſkia kañ Lögmal Guds
vppad fylla.

Sa añar vitnisburdur/ſem þ auglyſer/
ad eingin mañeſkia kuñe Lögmalit ad full
komna/ er Raun og reynſla hús eins mans
ms ſialfū ſier/af þui at eingiñ er ſa j heimis-
num/ef hñ ranſakar ſitt hiarta/ og ſkodar
ſijna ſamuiſku/at ecke finne ſig at va langt
burt fra þm algiöruelekka ſem lögmalit vt
krefur/ Hú er ſa sē ei formemr ſig opt r tijs-
dum þad giört hafa/ ſm hann ſkyllde ecki
og þat ogiört latit ſem hñ ſkyllde giort ha
fa:Sañliga/þr ſm ſeigiaſt vpp fylla Lög
malid/og at adrer gieti þ eirnin giört/þeir
finna fulluel vitnisburd j ſinu eigin hiarta/
hút/þo þ ſie fyrer moñumū dult/ þa er þ
lijka vel Gudi kuñugt/ſem ſier/ſkodar r rā
dſakar allra mańa hiörtu og hugreñingar.

Hin pridie vitnisburdurin/ſem audſyn-
er þat at eingin madr gieti Lögmalid vpp
fyllt/þa er ſa riettferdugur Guds Domur/
med huerium dome Gud aunguañ ſtraffar
nema þań ſem ſekur er/og hefr Guds bod-
ord r bijfalning yfirtrodit/ Hu er þar eigi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ſa maðr/yfer hun ed Guðz domur og ſtraff ecki komi/ ſem er marguiſligar ſotter/mot gangr og daudin med ſydazta/huad allt ad er ſtraff og pina/fyrer ſyndina t yfer trodſlu Guðz Logmals/par fyrer er hier vt af augliost og audſyneligt/ad aller men ſie ſynduger/og Guðz Logmals yfirtrodſlu m̃/ ſuo ad þr kuña ecki fyrer Logmalſins verk riettlater ad vda.

Fiordi vitnisburdr/at eingin̄ giete Guðz Logmal vppfyllt/er þeſſe/Guðz Logmal og manſins nattura eru aullumgiz olik/t huort odru motſtadligt/þt logmalit er andligt/En̄ manſins nattura er kiodlig/huad eg eirnin S. Pall auglyſer þar hn̄ ſo ſegir. Rom. vij. Cpa. Vier vitu̇ þ Logmalid er andligt/En̄ eg em holdligr/vnder ſyndina ſelldur/þad er ad ſkilia/Eg em ſo ſyndine vnder gifinn/ad eg kan̄ hennar alldrei kuittr at bliſſa/ſo eg geti Guðz hid andliga Logmal vppfyllt/en̄ eg þacka Gude fyre Jeſum Chriſtum/þt huad eg ecki kuñi ſialfur ad framkuæma/þ giordi fyre mig Herran̄ Chriſtus/Þſſa grein fram ſetr Pall Poſtuli mz morgu̇ ordu̇ j þm̃ Cpa. ſem nu var

nefnd

nefndur.

Su hin Fimta Biudſſing/ad eingin giete Gudz Lögmal vpp fyllt/ þa eru Gudz eiginlig ord hia Moiſe/Pſalmonũ/Spamoñunũ/Gudſpialla moñuntũ/poſtulaña Piſtlum/hia Moſe er ſo ſkrifat j vj. Cpa. hiñ ar fyrſtu Bokar/ Gud ſæa/at mañſins illſka a Fordiñe var mikil/og allar hiartãs hugreñingar og athæfi var vont. Job j jx. Cp. Eg veit fyre vyſſt at ſo j ſañleika er/ þ mañ eſkiã kñ ecki at giora ſig riettlata fyrer Gudi /Eñ vilie Gud ganga j dom vid hana/ þa kñ hũ ecki at ſuara hiñ einu ordi j mot þuſhund/Jtm. ſeigir Job/Ef eg vil riett læta mig ſialfañ/ þa fordæmer mig minn eigiñ muñur/ Dauid ſeigir j xuij. Pſalmi. Aller meñ eru fordiarfader og ſuiuirdeliger ordner j ſinum aſetninge/ þar er ecke nockur ſem gott giorir/ja ecke einn/Jtm. ſeiger hñ j ſama Pſalmi/Gud hñ leit ofan af himnum yfir alla mañſins ſonu/ad ſia/ef nockr væri hyggiñ og leitande Gudz/ þa voru aller afuikner/og onytt ſãliger ordner/ſo þar fanſt ecki einn ſẽ giordi huad gott var/Jtm. j þm cxxx Pſalme/ Drottiñ Ef þu giæter

ad syndoms/hú kañ þa standast fyrer þinu augliti/ þar fyrer bidur Dauid j þm̃ cxliij. Psalmi. © Drottinn gack ecki j dom med þræli þinum/ þuiat engiñ lifandi madur sinst rietttlatr fyrer þinu augliti/Og Salomon segir j sinū ordzkuidū j xx. Cpa. Huer kañ at segia/ Mitt hiarta er hreint/ og eg em syndlaus/ Esaias j lvi iij. Cpa. Seiger/ Vier erum aller ordner so sem sa ohreine/ja allt vort riettlæte er so sm̃ eitt andstyggeliga saurugt klædi/ vier erum aller af fallner lyka sem laufblad af trienu/ og vor hreckuysi hefir suipt oss a burt sem ein storm̃/ Christus segir j hia Johañe j iij. Cpa. þat sem af holldinu fædist/ þat er holld/Paulus til Romúia j iij. Cpa. Vier hofum bynisat Cog audsynt/ ad aller menn bæde Gydingar og Heidingiar sie synduger/ Til Ephesios ij. Cpa. Vier erum aller af natturune reidinnar born/ Af þessum vitnisburdum vr þ toldum/ og morgum audrū j Heilagre ritningu anglysizt klarliga/ At eingin madur kunne Logmalid Gudz vpp ad fylla/ hina vj. og sydazta stadfesting þad eingin giete Logmalit fullkomnat/ hana framsetr Paul

Posius

Postuli til Galatas j andrū Cpa. Ef Riett-
lætid er (seiger hñ) af lógmalino/edur log-
malsins verckum/ þa er Christus til onytis
dæiñ/ þt Christus kom þar fyre j þeñann
heim/ at hñ Lógmalit vppfyllti/ buad ein
giñ mañeskia kuñe ad giora/ so ad sa siñ a
hñ truer/ hñ skyllde til leggiazt t reiknast
lógmalsins riettlæti/ þat Christus fyre sina
Persón giórt hefi/ Þsser eru mþr vj. ortuf
anliger vitnisburder: sem stadfastliga auds-
syna/ ad meinig þra Papista er róng t fós-
lsk/ sem kieña/ skrifa/ og þoika þat a mote
siñe eigiñ samuisku/ at madurin giete Guds
Lógmal vppfyllt/ og sie þar fyre riettlatur
fyrer Gude/ af Lógmalsins vkū.

Þridia slags fals kennifedur Lógmal-
sins/ eru þeir sem vidrkeña ad sónu/ ad ma
durinn ecki j allann mata giete Laugmalid
vppfyllt/ En geti þo mikid giórt t margt
þat sem Lógmalit skipar/ þar fyre (seigia
þeir) þess meira madurin giórir af lógmal
inu/ og þess fleire god vkin sem hñ giórir/
þess meir er hñ riettlatur epter Lógmalio/
eñ þ hñ vantar a/ þa bidie Christum þar
vm/ þessa meining hafa allmarger/ sierdeil

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ts vallduliger vijssenda menn og sialfbirgingar/En er þo rong og fölsk/ og hædungarsamlig j giegn vorum Herra Jesu Christo/ huer ed alleina er sa sem heimsins Synder burt tekur/og þa riettlata giörir/sem a hann trua/ þesse meinig var hin mesta sauk til glötunar þra Gydingaña/sem S. Pall kennir til Rom. i x.Cp. Af þui(seiger hann)ad þeir þecktu ecki Gudz Riettlæti/helldr hielldu fram sinnu eigin riettlæti/þa kunnu þr ecke Gudz riettlæti vndergiefner at vera/ þt ending Lögmalsins er Christus/þann til riettlætis sem truer/þad er ad skilia/ Sa sem truer/ hann hefur þad allt sem Lögmalit vtkrefur ok heimter/sann er riettlætit/hvat Christus til reiknar þann sem trua/S.Pall til Phil. j iij. Cpa. seigir so/at Riettlæti Euangelij edr Gudz spiallsins/og riettlæti lögmalsins eru med öllu olijk og adskilianlig/Euangelij riettlæti ödlast aller þr sem trua/En lögmalsins riettlæte/ þa kann nie getur eingin feingit mz sinum verkum/vtan Christus alleina/Sömuleidis þa kann og eingin madr þ nockud epter lögmalino at giöra/sem fyre Gudz dömstoli kann ad standast/fyrr en hann er

adur

adur fyrer fram̃ ordin riettlat: fyrer truna/
Þt Þer o moguligt seigir Pall Postult/ ad
nockr kuñi Gude ad þocknast nema hñ sie j
truñe/Nt sónu eru þar morg vk sem synast
fyrer nionunum god/ og þikia nytsamlig
hier j heime/En̄ eingin gietur þo fyre þau
riettlatur ordit/þt sa sem brytr af einu bod
ordi/hñ er j óllu brotligur ordin seiger Ja-
cobus Postuli. Og eckert verk kañ Gude at
þocknazt/sē sa frem: edur giorir/er ecke er
Jesu Christi limur/og riettlæt: ordin fyrer
hñs hlydni/Epter þui at lýka sem Adams
eins ohlydne kom oss óllu j fordæming/so
vda aller Þr sem trua a Jesum Christum/
riettlater/alleia fyre hñs hlydne/ so mattu
nu hier liostiga sia/ at villt fara þeir sem
vilia va riettlater badi af þirra vkū/ og so
fyrer Jesu Christi vdskulldan/suo ad þess
fleire god vkin sem þeir giora/ þess holpn
ari þikiast Þr va/eñ Þ sem þa bresta kañ/
þess vilie Þr leita hia Chhristo.

Sa fiordi hopur fals kieñifedra er kom-
iñ af skola /Mahometz/ hú ed so kendi/
vpp a þad at hñ þess þeldr kyñe at halda
sýnū lærisueinum og folki vid siñ dio|uls

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

lærdom/Hú madur(sagde hñ) vdur Sæla
hlopiñ/ef hñ helldur þat lögmal/húiu hñ
er vndergiefiñ/þ er/ef eiñ Gydingr hñ hel-
ldur sijnar Ceremoniur og sijna vmskurdar
skijrn/þa vdr hñ þar fyrer sæluhialpligr/
Eiñ Tyrkur ef hñ helldur Mahometz lög/
þa vdr hñ r so saluholpiñ/ helldr r eirnen
sa hiñ kristne Euãgelij lögmal/ þa fær hñ
og eirnin saluhialp/ þessa meining hafa r
suo nockrer valldliger menñ/sem ecki skynia
Syndarinñar krapt/ ei helldur Jesu Christi
velgiörninga/ Eñ jgiegn öllū þessū/sem
vilia vda saluhialpliger fyre þ Lögmal sē
þeir vnder giefner eru /þa set eg þesse lios
og obrigduleg ord/vr þm pridia Cp. Joh.
Sa sem truer a Soniñ/hñ hefr þat eilijfa
lijf/Eñ huer hñ ecki truer a Soniñ/sa skal
ecki sia lijfit/helldur blijfur Gudz reidi yfer
honum.

J. SV ÞRIDJA GREIN.

Nu epter fylger hin þridia grein vm
Lögmalit/sem eg lofadi ad vtskyra/og er
þesse/ huar til Lögmalid sie nyttsamligt/
og huar til þad þiene mñ/ sierdeilis j þre

Chri-

Christeligri kirkiu/ þ hôfu̇ vier heyrt/ huad lôgmalid heimtir/ þar nœst/ at eingiñ sie sa sem þ vppfylle/ Nu ma nockr þar fyre spyria/ huar til Lôgmalid duger/ til huers þ sie/ fyrst þ eingiñ kañ ad fullkomna þ/ nie riettlatur at vera vt af þess vkū.

Lôgmalsins nytsemd i tidkan er þreuôlld/ hin ytri/ og jñri/ Og su Andliga.

Vt Af þeirre Ytri Ed: Vtvötis Nytsemdiñe Logmalsins.

Hid ytra þienar lôgmalid hier til/ ad þ styrir og stiornar môñunū/ til at færa eitt heidarligt lifferne jñbyrdis mzal mañaña/ so eingin friemie nockra þa giôrninga opinberliga/ sem fyre bodner eru i lôgmalinu/ og at mann hegde ôllum sjnū ytri sidū og vmgeingni epter lôgmalino.

Hier byriar nu Forelrunū a hueriū bœ/ ad hafa til Sion/ Valldstiornar mñ yfuer Almuganum/ Tyckt umar Meisturum yfer sjnum vndergiefnū/ Jtm. Fostrū i Forueriorū/ Ja eñ og suo Gudz ordz þienorū/ hûium einū epter sñe bûfalnîngu/ þssū ôll

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

um ⁊ sierhúũ til heyrir at sia grandliga til/ Þad su ytre vmgeingnen og lifnadr mætte sidsamlig va epter Gudz lögmali/ ⁊ Gudz lögmal kallast þar fyrer Moralis/ Þt þat er ein almẽnelig Regla/ huar epter sierhú sk synum lifnade ⁊ sidum hegda.

I fyrstu er nu Þsse hun ytri ögumeñ ept er lögmalinu foreldrunum bifolud/ ad þr kieñi sinum börnum/ og halldi þm vid sidsemd og æru/ Og hier til þa sku þr hafa Lærdõ/ Epterdæmi/ Bliud ord og stryd/ og vondiñ ef a liggr/ suo framt siñ þeir vilia ecki sialfer falla vnder Gudz hefnd ⁊ straff/ so sem þr þar ecki skeyta vm Gudz aluarliga bifalnig/ huer ed vill ad forelldrarner halldi börnunũ vid aga og sidsemd/ so sem þau r. bodordin jñe halldu.

Þad fyrsta er Forelldrañer eiga hier j fr añe at hafa/ þa er kensla edur lærdomur/ Þ fyrsta Börnin fa skyn og mal/ þa skulu þr kieña þm þra Barna lærdõ/ sem er Tiu Gudz laga bodord/ Fad vor/ Truar jatnigiñ/ Jnsetningar ordiñ beggia Sacramentaña Skirnariñar ⁊ Kuelldamltidariñar/ ⁊ at börnin þta yfer lesi a kuelld ⁊ morna/

þa

þa þau ſtanda vpp og leggiazt nidur.

Þar næſt þa ſku forelldrañer ſetia Bornunum fyre ſioner ſialfs ſíns epterdæme ↄ eiginñ lifnad/at þau þar epter meige breyta og læra ſidſemi/ſo at/þ ſem þm̃ verdr mz ordunum ſagt/ad þau ſiai þ j foreldraña epterdæmi og framferde/og þui epter fylge/Eñ þeir ſem keña ſínum bórnū ad eins med ordunum huad riett er/Eñ lata añad j lifnadinum fiñazt/þr bædi kienna ↄ kieña ecki/þui þ þeir kieña med muñinum/þad taka þr aptr mz lifnadinum/huar af mikid illt kiemr/bæde j andligri og valldligri ſtiornan/ſem dagliga er ad ſia og merckia.

J þridia mata/þa eiga Forelldrañer at vnderuiſa Bórnunum med godum ordū/ og mz miukum aminingū locka þau til ſidſemdariñar/bæde til orda og vꝛka.

J fiorda mata/þa hliota forelldrañer ſtundum j framñe at hafa ſkórp ord/at nær bórnin vilia ecki gangaſt fyre mz miukū og godum ordum/at þau ſiñe þa hórd ord ↄ hotaner/ſo þeim ſagt ſie huad illt þar kiē ur af ohlydne ↄ oſidſemi.

Med

Med siðsta/ þa spari Forelldrañer og ecki hrýssid ef ei vill betur verda/og læte allbrei oſidsemi edur strackskap o straffadan vera/ hvat hñ skier j ordum edr vkunn/suo sem er lyge/stuldr/ eidar/ hógg og slóg/ ohæfeskt ordtæki/ af hverju helizt þ vera kñ/Jesus Sirach j xxx. Cp̃a' segir/hú hañ elskar sitt barn/hñ læti þ optsinnis vondinn finna/ so hñ megi glediazt med þad sydazta Og Salomon j sinn ordzkuida Bok j xxiij. Cp̃. seiger/ Gleym ecke þui at aga þitt Barn/ slæer þu þ mz vendinum/þa deyr þ ecki/ straffer þu þad mz hryssenu/þa frelsar þu þ sialf lyf/En hiner sem læta epter sinn bórnum/ og lata þau hafa sialfræde/þeir hiner sómu eru sök og efni til allrar hrósunar og olucku barnanna.

Pontanus hiet madr/hñ skrifar vm einn vngan mañ sa sem var mz epterlæti af sinni modur vpp alinn/þessi vnge Madur forsa sig/og var dæmdur til dauda/þa hñ vard nu vtleiddr af Bódlinum til af tóku stadarins/kallade hñ og sagde/Ei bódullinn/helldur min eigin modur er su sem mig til þessa dauda vt leidir/huer mz epterlæti vppfæddi

fædi mig æn aga og hirtingar/ þar fyre li
ggr forelldrunu.n stor magt a/ ad vpptyc-
kta börnen/ so þau hid ytra/ lifi sidsamliga
epter bliodan þra r. Gudz Bodorda/ Nær
forelldrañer giöra nu so/ þa vdr þad þm̃
himm audrum liettara sydar meir siñ yfir
sion eiga ermen ad hafa/ a þre ytri stöse md
iñe.

Þesse vtvötis vpptuckan og ögun epter
Moses lögmali hun er og yfer valldinu æ
hendr falin̄/ þt Sancte Pall kallar valldid
Gudz þienara/ til ad framfylgia þui sem
gott er/ og straffa þad sem illt er/ r af þui
ad yfir valldz stiettiñ er af Gudi/ þa hæfer
hñe öllu þui fraiñ ad fylgia sem Gudi ma
va til lofs/ og afueñda þui öllu sem Gude
er æ mote/ so mikid sem þa ytri vmgeigne
medal mañaña a hræzrir/ þar fyrer kallazt
yferualldit ad va/ Custos Vtriusque Tab-
ule. þad er/ hñ æ ad giæta huörutueggiu
Tofluñar/ hañ sk med allre kostgiæfne a-
unda ad halda sinum vnder giefnū vid go
da sidu og Gudligan lifnad/ epter þm̃ tqu
Bodordum/ Valldzmaduriñ sk r sialfur lifa
so/ ad hñ sie synum vnder giefnum suo sñ

anno

añad sionar gler/huar vti meñ kuñi ad sia/
hánin þr sku breyta sier hier/epter lógmali
Gudz/hñ sk og so hneigia allt sitt lógmal/
Doma og býfalningar þägat/ad þad allt
samhliodi þm r. Bodordunū/so ad valld
lig lógsógn/sē Valldstiorniñ lætr vtgāga/
hun sie Gudz lógmali sm auñur hlýf edur
skiólldur/Valldzmaduriñ skal ꝛ eirnen stra
ffa opinberliga yfirtrodslu Gudz lógmals/
sem eru Gudlastaner/afgudadyrckāer/oney
dder eidar/Meinære/fyrelitnig Gudz ordz/
ohlydne/Mañdrap/hordōar og frillulýfi/
lygar/ stulder/ suik og fals vitne/og adrar
þuilýkar opinberligar Synder sē eru a mo
ti Gudz lógmali/hier skal Valldz maduriñ
vita/nær hñ gleymer þessu/og ecki straffar
opinberliga af gaungu Gudz bodorda/ þa
vdur hñ sekur allra þeirra Synda sm hañ
lætr ostraffadar hia lýda/ þar stendr af einū
mañdrapara/ad hñ slo sió meñ j hel/sē hñ
kō nu fyrer Dō og riettin/ ꝛ var aklagadur
fyre slýkt mord ꝛ mādrap/þa var þar no-
ckur sm afsakadi hañ og sagde/at ei hefdi
hñ drepit nēa eiñ af þm sió/En sa Valldz-
madurinn sm ecki straffade þ fyrsta Mañ-
drap

drap/hañ hefde hina vſ. j hel ſleigit/ja/þ er ſo j Sannleika/ at valldzmadurin hũ er ſekur fyre Gude/ nær hñ lætur vmlyda oſtraffad/ þad ſiñ skier tradz j mote Gudz laugmali/Og mz þiñ hætte lockar ſo aora fleire til Syndarinnar/þui þ er ein omyſkũ ſâlig nad/ad vægia einum/allmorgum til fordiórfunar t skada.

J ſama mata er Gudz laugmal a hend urfalid Kieñefedrũ og ſkola Meiſtorũ/ad þr hallde þm̃ til ſidſemdar epter Gudz laugmale ſem þm̃ eru bỹſalader/ ſuo ad þr vnderuiſſe þm̃ enum ſaumu mz kteñingũ/ epterdæmũ/Ordũ t Straffi/ ſo eckert finzt laſtligt edur ſtraffunarlegt j þra Otuortis lifnade/huad ef tyctu Meiſtarañer ecki giora/þa ſyndga þr bæde moti Gude/ t ſo barnaña Forelldrũ/ og almuganũ/huad ei mun a ſynũ tỹma oſtraffad/ ſa ſm̃ Stelur annars mans Ku edur Ora/þann plaga hñ j galga at heingia/Eñ ſa hñ ecki mz dygd vpptuktar þñ/ſẽ hñ hefur j bifalningu ad kienna og typta/hñ fremur ſtærra ſtuld/og er þar fyre margra heinginga mãkligur.

Foſtrar og fiarhalldz meñ/ þr ſm̃ eru ba

urmu

urnunum forelldra stad/ þr skulu og eirnin hallda sig/epter þui sem adr er sagt vm forelldranna/ þar fyrer þa eiga þeir eiallein azta ad fornara omaga gotzin/ ad þau eÿ eydizt/helldur eiga þr jafnuel ad sia til/so ad börnin mentizt og vpptyktizt sem þm̃ er til truad/vitandi ad su lofan sem þr giort hafa þm̃ afgeingnu forelldrum/hun skulldbindur þa fyrer Domstoli Gudz/Eins t hefdu þeir Gude lofad ad taka þau faudrlausu baurn j forsuar/Hier fyre kallar Gud sig sialfann Faudur faudurlausra barna/t forsuars mañ Ecknaña/Enn huernin þ til geingi j vollðiñe er augliost at sia/ og þau fatæku baurn t Eckiur finña þat fulluel.

Gudz ordz þienarar eru og eirnen med sama hætte skyllduger til/ad hallda þeirra tilheyrendū vid ögū/epter Gudz lögmali/ med kieningum/epterdæmū/ordum t strauffoniñe/epter þui sem Christus og sa heilage Pall Postu. keñer/suo framt sem þeir vilia ecki finnazt j þui/ad giora Gudz verck sukksamliga/huar fyre þeir meiga vona epter hefnd og Gudz ströffun/ a þm̃ sydazta

deigi/

deige/hier finnast marger þeir sem Dufurnar straffa og lata hrafnana burt fara/ En Gud vill at þu skallt einskis persomu spara/huórt hún er hær edur lagr/En þo forsialiga ok med storre róksemd/ Suo sem sa gode Nathan giórde vid David/Og er langt vm betra fyrer einn Predikara/ ad missa halsinn mz Johnnes/helldur en at va j lyst ok glede med Herodes/hier sk kienne madurinn meir virda Gudz æru/og mansins forbetran/helldur en sitt eigit lýf og velferd.

Þetta er nu þ huad sagt er vm þa ytre nytsemd Gudlegs Lógmals/hú ad vid makt skal blýfa og halldazt/ saukum þessara fiógra greina merckiligra/sem er j. Gudz býfalning/ ij. at mañ ecki falli vnder Gudz hefnd og reide/iij. ad menn meigi lifa fridsamliga til samans hier j heiminū/ iiij. Og at menn kunne at va skickanliger til þess ad heyra þad heilsusamliga Jesu Christi Euangelium.

A. Vt Af Þeirre Jnútis Ldr Jnre Nytsemi Lógmalsins.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Líka eins sem su fyrre nytsemd edr tyd kan Lógmalsins er bin ytri / og duger fyre mönnum ad eins, so ad sa sem sier skickar og hegdar sier ordū og verkū epter Lógmalsins ordum, hūn dæmizt af monnum, ad va rietk latur frēur og dandis / So er nu j annan mata Lógmalit nytsamligt / og þienar hid jñra j mannsins hiarta og samuisku / og er nu þessi nytsemi hier jñe falin / ad nær madr iñ skodar og sier eglar sig j Lógmalinu / þa stefnizt mansins samuiska fram fyre Gudz domstol at giöra þar reikningskap, hvat hūn hefur epter Lógmalsins hliodan / fullkomnat allt þat sem skrifat er j Laugmalino / edur eigi / Finnur hūn sig nu at hafa fullkomnat laugmalit (hvad eingin hefr þo gietad vtan Christus alleina) þa mæa hañ væntа blezanar og myskunar j M. Lidu / epter fyrer heiti Lógmalsins / En ef hañ finnur sig ad hafa yfer geingit Gudz lógmal / þa heyrir hūn strax ad Gudz hefnd og straff sk yfer hañ koma / j þridia og fiorda lid / þar medr heyrir hūn og eirnin þañ doms atkuædis ad lycktāar vrskurd Gudz er so hliodar / Bölvadr er sa sem ecke giörer allt þ sem j Lóg

malio

malinu er skrifad/þetta doms atkuædi var
vpp sagt/ fyrst j Paradis/ þar epter hia
Mose/med klarum ordum fram sett/hûiu
vitne ber samuiska sier huers mañs/ þetta
stad fester ꝛ eirnin motgangur þessa heims/
og daudiñ/ꝛ sydan þar til sk heluitis pi-
na æfinliga straffa alla þa sem ecki vôa hol
pnir fyre vorn Herra Jesum Christum.

Þa CXIX saman bar Synder sýnar
vid lögmalit/sagdi hñ/mijn synd er meire
eñ þad eg kuñe nædt at sa/ þa Saul Kõgr
þ sama giörde/fiell hñ j ôruinlan/og vard
so fordæmdr/Eñ þa Dauid bar samã lif-
nad sinn ꝛ lögmal Gudz/ꝛ sa sýna Synd/
þa sagde hñ/O Drottiñ vilier þu giefa gi
æfr at mañaña rãglæti/ þa finzt þar eigiñ
riettlatr fyre þier/Eñ hia þier er myskũiñ/
ad mañ ottizt þig/ Saumuleidis Manas-
ses/Magdalena/Kæningiñ/þesser vidr-
du/fiolda sinna Synda/ jdruduzt þeirra/og
girntuzt Nad/Suo siaũ vier laugmalsins
hin jñri nytsemd er þessi/at vier vort lif-
ne ransôkũ ꝛ yfer vegum/hût þ samhliod-
ar lögmalinu/ og tôkũ so fyrer hendur eitt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Bodordit epter añad/ſo opt ſem vier ſiñ-
um oſſ hafa af geingid af Guds lógmali/
ſo opt þa heyrū vier lógmalsins bóluan og
Guds reidi og hefnd yfer oſſ.

Hvad er hier til ræda? hier er ecki vtā vi-
veigir/ſa eine fyre auruinlan/til eilifs dau
du ſyredæmigar/ Enn ſa añar fyre nadar
giöf til eilyfs lifs ſ blezañar/ Þeſſe nad
ar ſtoll er Jeſus Chriſtus/ſem oſſ forlyker
vid Gud Fódur/og giefur þ eilyfa lif/ þt
hú hñ truer a Jeſū Chriſtū/hñ óolazt fyrer
hñ/ſyndaña fyrer giefning og Rietlætid/
j hvórū hñ jngeingur til eilyfs lifs/ þt Criſt
us hefur vpp fyllt Lógmalid til rietlætis
þeim óllum/sē a hñ trua.

Þeſſe Tru a Jeſum Chriſtum er vorrar
Sæluhialpar Grundvóllr/ſem vier jatū j
vorre Truar grein/þar hú eñ Chriſtiñ ſuo
ſeiger/Jeg trui fyrer giefning Syndaña/þ
er/þo mynar ſynder ſie margar/Guds rei-
de ſie ſtor/og ſtraff og pyna Syndaña hræ-
delig/þa true eg ſañarliga at ſyndernar fyr
er giefazt/fyrer Chriſti Dauda og pyna/ſa
er mig ei at eins hreinſar og þuær af minū

Synd

Syndũ/mz sijnu raudlitada Blodi/helldur
eirnin til reiknar ꝛ leggr mier sitt eigid riett
læti/so ad lögmalid hefur nu öngua magt
yfer mier/til at fordæma mig j nockrn mæ
ta/þui eg em ecki vnder lögmalinu/ helldr
vnder nadinne.

Þessa tru audlazt nu menn af heyrn og
medtekningu Euangelij/ hún ad frambyde
öllu mönn ꝛ mad j Jesu Christo/fyre cia stad
fasta tru/so sẽ sa heilage Augustinus eirnin
kiener/Christus (segir hñ) tok vorar synd
er og giörde þær sijnar/ hñ tok og sitt Rie
ttlæte/og giördi þ vort riettlæti/Jtñ. Cai
sagdi/mijn Synd er stærri en Nadin/ En
Augstinus suarar/þu lygur Cain/þt Nad
Gudz er myckru stærri/En eymd allra Sy
ndugra manna/þta er þ huad Johñes seig
ir/Sia Gudz Lamb sem burt tekur heim
sins Synder/ Jtñ. Christus er forlykũin/
ecke fyre vorar synder ad eins/ helldr fyrer
allar heimsins Synder/ þuilik trua hun for
lætr sig alleina vpp a Jesu Christi hlydne
og verskulloan/En ecki a nockurn hlut añ
añ/huorki a Himne nie a Jördu/vm hüia
Tru eg vil seirna meir fleira tala/ j þeim

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Vt Af þeirre Andligre Nytsemd Lögmalsins.

Lögmalsins nytsemd su hin andliga/hún hefr ad eins stad j hia þm sē trua a Jesū Christū/ ok hafa feingit fyregiefnig syndanna fyrer Christi Dauda og framūstödu/og eru nu ordner riettlater/ j þui ad þm til legzt ok reiknazt Jesu Christi riettlæti/ huar þesse Trua er sönn/ og an hræsne/ þar er Musteri heilags Anda/hú ed bædi vkar truna j mans sins hiarta/ þa hūn heyrir Euangelium predikazt/og endurfæder so manninn/ ok vppuekr hūn til þacklætis vidr Gud/so ad madurinn asetur sier at va hlydinn Gude/ ok meir aktar Gudz vilia/en allt þ annat j heiminū er/hú sugott og elskuligt þad vera kn/ og hefur Truna allt tid stadfasta/ og eina goda samuisku/Nu fyrst þat sa sem truer/vill Gudi hlydinn vera/ þa tekur hūn Gudz lögmal ad nyiu sier fyrer hendur/og hefur þat suo sē adra sanna reglu fyrer augum/j þm verkum sem hūn sk giöra edr ecki giora/suo mikid sē

Gudz

Gudz dyrkan abrœrir ꝛ eñ þosa sami mad
r ecki kuñe laugmalid vpp ao fylla/ þa er
þo hñs hlydne Gudi þœgilig/ þt hñ er frij
fra lögmalsins bóluꝫ/ og er vnd:r nædiñe/
fyrer Christi skuld/ þui so seigir S. Paulus
þr þoa ei forodœmder sem eru vtij Christo/
sem eck: lifa epter holldinu/ helldur epter
Andanum/ Og þessi hlydne er ecki ad eins
Gude þœgilig (þui Gud af siñe fódrlig:
giœfsku skapar þñ sẽ truer/ at elska sig og
eirnin at audsyna naunganñ kiœrleikañ) he
ll:ur fyrer heitir hñ og eirnun launum þar
fyrer/ so ad hñ vill nogliga launa alla vel
giórninga/ Ja eiñ vatz dryckr er madur gie
fur j Christi nafne sk ei vera olaunadur.

Hier til þa hófu vier noglig epterdœmi
allmargra Chrstiña mana/ sem af truñi ha
fa verit Gude hlyduger/ ꝛ hafa þar mz ód
lazt bœdi andliga og veralldliga Blezan/
Eñ þr/ sem seigiazt trua/ og hafa þo ei fy
rer sett sier syndernar ad fordazt/ helldr la
ta fysn og holldzins jñblœsk ꝛ girnder sier
rada/ þr eno sómu ganga ecki j Abrahams
fotspor/ sem helldur villde siñ eincka son ꝛ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

erfinga j hel sla/helldr eñ ad giöra ecki Gu
dz bod t bÿfalning/ Nu seigir sa heilagi
Paulus/Ad þeir sem trua/t vilia nad öd
last/so sem Abraham/ þeir skulu audsyna
þra tru mz hlydne vid Gud/hú at suoddā
nad hefi þm synt/at hñ gaf sīn eincka son
j Daudañ fyre þa.

Þad er eitt hrædeligt og fordæmiligt
argumñtū og maltæki sē sumer j framñi ha-
fa/og seigia/Vier vdum vt af nadiñe fyre
truna alleinasta hialpliger t Sæluholpnir/
þar fyre er ei þörf at vier god verckiñ giör
um/huerju suarar S.Pall þm: þra fyrer
dæming (seigir hañ) er riett edur maklig/
jæ/sañliga maklig/þt hier jñe eru so marg
ar höfud synder til samans bundnar/ fyrst
hæda þr ad Gude/þar næst varpa þeir vn
der fætur sier þui dyrmæta Blode Christi/
sÿdañ reka þr fra sier þañ heilaga Anda/
framueigis linga þeir æ sialfa sig/ hier at
auk leida þeir allmarga fra Euāgeliō med
þra hneyxlonum/t eru þeim til efni til fyr
er dæmingar.

Eg seigi j fyrstu þ þr hæda ad Gudi/

huer

huer eð af oſeigianligri myſkunſemi villde
þiñ fra ſyndunum ꝛ fyrer dꝛminguñe hia-
lpat hafa/ Jꝛa/ þeir eru liſker ohlydnū bór-
num/ſem fyrer ſaker oꝛæduendne og ſtra-
ſkapar/eru af þra Faudr arflaus ꝛ vtlæg
giórd/ Þeſſum ſyner Faderinn viñ ſiſ-
nad/og tekur þau aptr j ſætt og vinſkap/
þa er þau idróduzt/Eñ ſem þau koma nu
j Faudurſins hws/ þa taka þau til ſinna
gomlu oſida/ mz piltſkap ꝛ ſkemñiligū vkū/
hura ecki vm ſins fódurs vilia nie biſfalnie
ng/ helldur mizbruka hñs faudurliga giæ-
ſku/ Huad kañ faderiñ añad ad giora hier
til/eñ þ ad lata ſlik ohlydin bꝛn koma vn
der þañ ſkarpaſta riett ꝛ refsing ſem þau
forþienat hafa? Þar næſt þa forſma þeir
ꝛ vnder fotum troda þ Dyrmæta Blodid
Chriſti/ſem a krosſenum var vt hellt til fyr
ergiefnigar Syndaña/meinādi ad Chriſtus
hafi þar fyrer vt giefit ſitt Blod/ꝛ vt riett
ſiſnar blodugar hendr/Bein ꝛ arma/Jꝛa ꝛ
allañ ſiñ Likāa a Krosſens galga/ad vier
mættū og ſkylldū vtrietta vor hiórtu/hen
dur og fætr/ꝛ liſkama/ til allrar ofneyſlu/
Lauſūgar/yfergāgs/orettinda/ſuika/falſk

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

leika ꝛ vnder byggiu/ Jn Sumꝛa/til allz þss
em̃ þsse boluadur heimz ꝛ holldsins girnd
kañ ad beidazt/ og seigiū þo ei at sydr/ Chri
stus er min̄ frelsari/ a hñ truer ej/ hia hñ vi
lda eg blýfa ꝛ ct. Ja þr sem so eru sinad
er/ eru ei olýkt er einū fordædu ligū stridzma
nn̄/ sa ed læst þiona synum herra/ af hverium̄
hñ fær og suo laun ꝛ peninga/ En̄ vnder
nidre/ þa heldur hñ sig til hns ouinar/ og
giórir þ hñ þocknazt/ Ad seigiast trua a
Christū og stæra sig þar vt af/ En̄ fremia
þa vondañ og skaðligann lifnad/ huad er
þ añad/ eñ ad tala þad fram̄ mz muninū/
sem bædi hiartad mannsins/ og alla lifnadr
seigia þuert nei til? Gydingarner drombudu
vt af þui/ at þeir væri Gudz born ꝛ Abra
hams Sædi/ En̄ huad sagde Christus þm̄
þar til? þier erud (sagdi hñ) af Diófslinū/
þier giórid hns vk/ huad Abrahā ecki giór
di/ so sier þu nu ad þ er hrædiligt og ból-
uanligt/ at hafa Christū j muninū eñ ouin
hns (Syndia) j hiartanu/ ꝛ lata alla synd
limo vtútis og jnnútis/ til at þiona heñe/
huad er slýkt añad/ eñ ad troda Jesu Chri
sti Blod vnd fotū? ꝛ fyrelýta hns dauda/
sem

ſem hñ leid fyrer vorar Synder/ecki vppa
þat/ad vier ſkylldū nu fríliga Syndga/he
lldr vppa þ/at ſyndernar oſſ fyre giæfizt/
ſo at vier hiellduum hm̃ j hiartanu/t vœrū
hm̃ hlyduger/ eñ afneitǫdum Diǫflinum t
aullum hñs vkum/ þ er ſyndum og lǫſtum.

Saumuleidis/þr ſem falla ad nyiu vilis
anliga j ſyndina/eptrþ þr hafa heyrt Eu
gelíum/ t eru ordner riettlater fyre Chriſti
vd ſkulldan/t lata þar epter holldid heime
iñ og diofuliñ vid ſig rœda/ þr eno ſaumu
hryggia þañ Heilaga Anda/ og reka hann
burt af ſínu hiarta/ Eñ taka jñ j hñs ſtad/
diofulſins anda/og vda ſo hñs heimili/lij
ka ſem þr voru til forna/ huad kemur hier
epter añad/eñ þad Chriſtus ſeigir Matth.
xij. Cpa. Luce. xj. Cpa. Nær ohreiñ ande
geingur vt af mañinum/ þa rœfar hñ vm
þurra ſtadi/leitar at huilld og finr ecki/ þa
ſeigir hñ/vitia mun eg hws mins aptur þ
an eg vt for/ Og þa hñ kiemr/finr hñ hw
ſid tomt/ ſopad og fœgat/ þa fer hañ og
tekur vij adra anda mz ſier/ þr verri eru eñ
hñ ſialfur/og þr fara jñ og bwa þar/ ſuo

verd

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

vdr þss mans æfi hin seirni/vri hiñe fyrri/
hier af maſhalia/ huad þer/ad medtaka
Gudz ord/þui ad trua/ſ falla þar so hers
filiga fra/mz hiarta og öllu framferdi/ og
vtlæta þañ heilaga. Anda af hñs heimile

Framueigts/þa liuga þr bid jllmañliga
azta agialsua sig/ sñ hroſa sier vt af trun
ñe/eñ iſa þo voñdzliga þr seigiaſt hafa þ
þeir hafa ecki/ so sem skialarar og holsfull
er raups meñ plaga ad giora/ sñ jmuñins
um eru mester/ og j raun og vti þeir allra
minstu/þessa vantar þad/ad þr vita ei/ þ
Gud hñ sier jñbetr j hiartad. Eñ meñerner/
meñerner sia ad eins þ vtantil er/ Gud hñ
sier hiartad/j muñmum eru ordiñ/eñ i hia
rtanu lyge sem fyrer Gude ecki dylſt/ þar fy
rer vill Jacobs Post. Ad muñr ſ hiarta maa
i sins sie eitt / so at vkiñ sáhliode þre tru/
sem j hiartanu seigizt at vera/ So sñ mer
kia ma a Abrahams epterdæmi/þt oefat/
þa eru sáhlioda hiartat ſ ytre vkī ef hiar
tad er vont/ so eru verkiñ jll/ Ja/ þta er þ
sem Christus meinar/ eitt gott trie ber gode
an avöxt,/ hier sier þu nu klarliga/ ad þr se

seigiaſt

seigiazt trua a Gud/ eñ hafa eingiñ verkiñ god huersu þeir luga vppa sialfa sig/ ja/ þr eru ei oliker þm þar setr Koronu vpp a Kongs höfud/og þikizt þar vt af vera eiñ sañr kongr/ þuliker hafa sñ malshattariñ hlödar) kristiña maña nafn/eñ öngua rentu.

Hier ad auk/sa hñ starir sig af Christo/ heiter Christiñ/ er Skirdur/ seigizt trua a Gud/geingur til Sacramñtisins/ + lifir hier med illa/sa sami snyr ödrum fra Euangelio med sine hneyksian og vondu epterdæmi/ og er þm sauk og tilefne til glötunar/ Pall Post. segir i fyrra sendebrieñ til Cori i vij. Cpa. Ad sa siñ misbrukar sitt Christuligt frelsi/ i þm hlutum sem eru forbodner/audrum til asteytingar/ sa hñ same med sinum vitsdomi og vanbrukan Christuligs frelsis/fyre kiemr sinñ veyka Brodur fyre hús skulld Christus dainn er/ huad myklu meiri sök hefr þa sa/ se m med illu + daudligum Syndum giefur audrum til efne/ad tala illa vm þ heilaga Euangelium og þa Christiliga Religionem/ Paulus talar vm Gydingana/ad sökum þra vonz lyfernis

hafe

hafi Guds nafn ſpottad vit Rom. ij. Cp̃i
til Timo. j. vj. Cp̃a. hins fyrra Piſtils/ æ
miñer hñ þa truoðu þienara/at þeir ſie ſ̃j
num vantruoðū herrū hlydner/ſo at Guds
nafn og lærdomr eigi laſtizt/En þ þeſſha-
ttar menn ſkule koma a ſ̃ydoztu dogum/þ
ſama hefur hin̄ heilage Petur laungu æðr
fyrerſpað/j audrum Cp̃. þeſſa ſama Piſt
ils/ So ſiaū vier nu huad hrædilig ſynd þ
er/ ad fyre koma ecki at eins ſier ſialfū/hell
dur ad va eirnin morgum audrū tilefne/til
at forſma Chriſti Euāgeliū/ þm̃ ſomu til
eiliſfrar fyrerdæmingar/ Enn Guds nafne
og hñs lærdomi til loſunar/ Þar er eingiñ
eſui a/at marger af Tyrkiū hata þar fyrer
Chriſti Euangelium/ad þeir ſia hūſu jlla ẏ
herſiliga þr enu Chriſtnu liſa/Saumuleidis
eru þar allmarger af Papiſtum/ ſem fyrer
þa ſkulld hata og oſsækia Chriſti Euāge-
lium/at þar eru ſo marger af þm̃ ſem lat
azt va Euangeliſker/eñ allfaer þr ſem liſa
epter Euāgelio/Huad ſk mañ vm þa ſeig-
ia sm̃ medtekid hafa hreinañ Euāgelij lær
dom med oſſ/ a medal huerra at marger
eru veyker/og hafa ecke grunduallat Euan
gelij

gelÿ lærdom j sÿnu hiarta? Sannliga mar
ger af þm̃ taka til ad efa sig og seigia/ bad
gieck betur til j Pauadominum/ meñ lÿfdu
þa ei so agalauser/ j allre osidsemi ok Syn
dum so sem nu lifa meñ/ og skeyta þar fyr
er eckj vm̃/ þott Pauans religio kömi vpp
aptur/ enn huerier hafa hier skullo af/ adrer
eñ þeir sem va skylldu lios og leidtogarar
fyrer audrum/ og ættu epter Pauli ordum/
j ollum hlutū/ þ er/ med ordum, vĸum og
ollū lifnadi at pryda Euangelium og lærdō
Gudz vors frelsara.

Hier af meigū vier þssa Cōclusionē edr
malsending giora/ þeir sem trua a Jesum
Christum/ þr sku hafa Gudz Logmal fyre
sier/ sem añat sionar gler/ og hegoa ollu sÿ-
nu liferne þar epter/ Gude til lofs/ sialfum
þm̃ til gledi/ og odrū til gagns og godz ep
terdæmis/ suo Diofulsins vĸ meigi eydileg
giazt/ enn Gudz vĸ og vilie framkuæmizt/
Gude til lofs og dyrdar/ sē suo nadarsam-
liga hefur oss fyre truna Saluhialpliga gi
ort an vorrar verskuldanar og verka/ og
hefr oss endrskapad/ vppa þ vier skylldum
lifa

lifa og fram̃ ganga j godū verkum/Ephe.
iódrum. Cp̃a.

L. VT AF ÞEIM ÞRIDJA
Lærdominum.

Sa þridie Lærdomr er vt af vorū Herra
Jesu Christo/hann es nockur rietteliga þeck-
er/sa s nnur eilifst lijf/sem hñ seigir sialfr/
Johannis xvij. Cp̃. Þtta er þ eilyfa lijf/at
þeir þecki þig sannan Gud/ og Jesum ad
þa Christum sm̃ þu hefur vt sent/þar Hes
rran Jesus spyr nu Gydigana at/huad þ m̃
synizt vm Christū/þa vill hñ hier mz giefa
þm̃ tilefni ad ransaka Ritningina/suo þei
ir mætti af henni læra huad þeir skylldu
hafa og hallda vt af Christo/þeir spurdu
hñ ad Lógmalinu/ ad þeir giætti hñ veitt
og fyrer komid/Enn hñ spyr þa ad Christo
ad hñ þar mz feingi þeim rid hialpad/sia
hier huórso o lijka astundā þ huorir hofdu

Nu vilium vier heyra Christi spurning
Gydinganna ādsuar/ Christus seiger/huad
lijst ydur vm Christum? huers son hañ er?

Þei

Þeir suorodu/Dauidz Son/þuiat þr vissu vt af þui fyrerheiti sem skedi til Dauidz/ad Christus matti at fædast af epterkomendum Dauidz/ En þtta adsuar fullnægdi ecki til ad þeckia Christum riettiliga/so sm dugdi til Saluhialpar/þui sette Christus hier fram adra spurning/ af huerri þeir mattu vel fa liosara vndirstodu t skilnig vm Christum/ t seiger so/Huar fyrer kallar Dauid hn ein herra j andanum/t seiger/ Drottin sagdi til mins Drottins/ sit mier til hægri handar/ Nu ef hn er hns Drottin/ þui kallazt hn þa sonur hns? sem hefdi Jesus so talad/faderm er ædri en sonurenn/t Synenn ber ad va vndergiefnu sinu Fodur/Og ein Herra edur lanar Drottin er yfir þienaranum/t þienarin er vndergiefin sinum Herra/ Nu medkienner Dauid ad Christus er hanns Drottin t Herra/huium hm ber hlydin ad vera/ hefdu Gydingarner hier hurat vm heilaga skrift/huer ed vppa Christum hliodar og adgiætt huad Christus matti ad athafazt hier j heime/þa hefdu þr vt af ritninguñe matt gefa þetta andsuar/Christus er Dauidz son vppa mandomsins vegna/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Enn GVDZ Son vegna ſíns Guddoms/ Mañdomſins vegna er hñ miñe/ Eñ Guddomſins vegna er hñ Drottinn yfir aullum Drottnū og Kongur yfer öllū Kongū/ fyr er huertum Dauid ma audmykia ſig/ ꝛ hñ til fota falla/ Nd ſöñu/ vidurkieña/ þad hñ hafi af hm̃/ ꝛ fyrer hñ alleinazta ſyndanna fyre giefning/ Kiettlætit/ og Saluhialpīa.

Vt af þſſū Chriſto talar Dauid ꝛ ſeigir j hinū Lj. Pſalme/ Nuerſiöck þu mig mz Vſop/ þa mun eg vöda huitari enn Snior/ Jtm̃. j þm̃ cxxx. Pſalmi/ Ef þu giætter/ Drottiñ/ at ſyndūum/ þa kñ einginū ad ſtaandazt fyrer þier/ Eñ hia þier er forlykanin̄/ vid þeſſa forlykan vnder ſtendr Dauid hier Chriſtū/ ſem af hñs ſæde ſkyllde fæddazt epter mandōinū/ Enn vegna ſiñar Guddomligrar Natturu þa ſkylldi hñ vera ſañ ur Gud.

Þañin̄ villde nu Chriſtus mz ſinne ſpurnīgu vidhialpa Gydingunū/ ſo þr mættu fa ſañan ſkilning a Chriſto/ huar vtū þad eilyfa lyſt er folgid (ſem eg adr ſagda) og ſa Saluhialpar viſedomr/ vm huern Pall

Poſt-

Postuli talar j fyrra Pistli til Cor. j fyrsta Cpa. Fyrst þad verolldin þeckti ecki Gud j Gudz vijsdomi/þat er/j Gudz da samligu vkv/sem hñ hafdi giort fyre vijsdom/þat er/fyrer vit og skynsemd þa sem mañenu er natturliga jñ giefiñ af Gude t mꝛfædd/ þa virtizt Gudi þat radligt/ ad giora þa truodu Saluholpna fyre heimsklega pdikan/epter þui/at Gydingar leitodu teikns/ Eñ Grisker vijsdoms/þa predikv vier hñ krossfesta Christv/huar af Gydingar hneyxlazt/Eñ Grijsker hallda fyre heimsku/ eñ þeim sem trua bædi Judum og Grijckiv/ Predikv vier Christum at va Gudz magt/ og Gudz vijsdom.

Hier giorir Paulus greinar mun j milli Gudz vijsdoms og mañanna vijsku/þetta reiknast ei vijsdom fyrer nim̃/at Gud skyllde lata sin son þurfa ad taka mañdom/t lijda þañ harda t bitra Dauda fyrer meñina/helldur synizt þetta dærligt/ þt Gud hñ var fullmattigr til/ad hialpa mañeskune j ein añan mata/Eñ Gudz vijsdcur var ei suo/helldur mycklu odru vijs/Ad vijsu/ þar þuert a mot/ Huad fyrer mo̅mum er

heimska/ þad er fyrer Gude vísdomur og viska.

Ad vier mættum þetta glogligar vnd-
standa/ þa skm vier fyrst leggia þña grund
nöll/ Eñ þo suo sie/ þat Gud kuñi og giete
giórt huad hñ vill (ef vier a lýstum hns al-
mætte) þa villdi hñ þo eckirt gióra/ vtan
þad sem vel somer hñs Guddomliga ma-
iestatis riettlætti og dyrd/ þer/ huad riett er/
og j allan mæta lofligt/ so ad aller Eng-
lar/ meñ og dioflar/ og allar adrar skiepn-
kyñe med sañleika ad segia/ Dyrd sie Gudi
j hæstñ hæd ꝛ ct. Nær eiñ Kongr edr
añar yfir u allds herra tekur eunum j fra og
giefur audrum/ þa giórir hñ o riett þm ei-
na/ eñ er milldur ꝛ godgiarn hinum ódrñ/
So være og Gud/ hefde hñ mz sinne magt
hialpad mañeskiuñe/ þa hefdi hñ tekid fra
sínu Riettlæte og giefid siñe myskun/ Enn
so/ at þesser fiorer kraptar (en húra Gud er
ecke Gud) sem eru/ Almætte/ Riettlæti/
Myskun/ og Vísdomr/ være vid lyka hefd
og magt/ þa fañ Gud þad ræd/ ad hñ vil
ldi lata siñ Son taka mañliga natturu/ so
vier kyñu fyrer hñ at vda Saluhialpliger/

hefde

Hefdi nu Gud ſynt ſitt almætti og Riett-
læti/ og ecke giætt ſinar Myſkunar og vijs-
doms/ þa hefdi hñ fordæmt alla menn ei-
lijfliga/ ſökum þſſ/ ad mz Syndum höfdu
aller ſtygt Gudz eilifa Maieſtatis vellde/ t
vorum þar fyre ſkulldbundner til eilijfs da-
uda og pijnu/ hefde hñ þetta giört/ þa mat
ti enginn añad ſeigia/ enn þ Gud hefde ſynt
ſitt Almætti og Riettlæte/ Enn huad hefde
þa ordit af hñs myſkunſemi huar væri þa hñs
vijſdomur? Mañeſkian hefde verit fyre
dæmd an allrar vægdar/ og Gudz vijsdo-
mur/ sem mañin ſkapadi epter ſinne eigin my-
nd/ til eilifrar Sæluhialpar/ hefde til onyt
is verit.

Enn vppa þ/ ad ei halladizt Gudz Ri-
ettlæti/ þa villde Gud/ ad ſo ſinn ein mañ-
eſkia færde alla adra j fall og fyredæmig/
ſo ſkylde t ein maneſkia bitala og giallda
fyre allra maña Synder/ suo enginn mætte
ſeigia ad Gudz riettlæti væri j nockrn mæ
ta fortreinkt/ huar med og eirnin Gud aug
lyſer ſijna myſkunſemi/ suo ad hñ gaf ſinn
einka ſon j daudan/ ad hú a hñ truer/ hñ ſk
ei glatazt/ helldur hafa eilijft lijf/ hier ma

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

og merkia hñs Almætti/ad hñ hefur med ſins Sonar dauda yfer vñid og ſigrat daudañ/Heluite/og Syndina/ og alla diofulſins makt/Vijsdom hñs ma hier ꝥ merkia/ ad hñ fyre ſiñ Son/ſem er hñs Natturlig mynd fra eilijfd/vppa nytt endurnyiar ſina lijking j oſſ/og giefur þad eilijfa lijf ꝥ ſaluhialp/ſem vier af ondudu vorum af hñs vijsdome til ſkapader/Og allt ſaman þetta er hier vnder komid/Ef vier truū a ſon in/þui ſo ſeigir Johañis Baptiſta/hú ſem truer a Soniñ hñ hefur þad eilijfa lijf/En hú ſem ecki truer a ſoniñ/ſa ſk ecki ſia lijfit/ helldur er Gudz reide yfer hiñ.

Þeſſi er ſa Saluhialpar vijsdomr/ſm aller Spameñ/Chriſtus/Poſtularner ꝥ þra epterkomendur hafa kient/og eñ a þeſſum deigi kieña/huern vijsdom/þeir enu vijſu þeſſarar valldar/ſem Luckan hefur a handhnockū ꝥ leikur vid/ fyrer lijta ꝥ forſma/ þeim ſialfum til eilifs ſkada og fyrerdæmingar.

Nu med þui ad allr vijsdomr Chriſtelig rar kirkiu/er grundualladur vppa einū þeſſum manni Jeſu Chriſto/þa vil eg fram ſetia og

ia og liosliga vt leggia/huad vier eigũ ad vita vm hñ og halldа/ſuo fraimt ſem vier vilium fyrer hñ Saluhialpliger vda/ẏ eru hier ſierdeilis ſex hofud partar og Articuli mz þeirra andſuari af Gudz orde/ſem menn ſku grandliga merckia /

j.

Ad Jeſus Marie ſon/ſie ſa fyrer heitinn Meſsias/ þad er Christus.

ij.

Ad þeſſi Christus ſie ſañr Gud/og huer naudſyn þar var til.

iij.

Þeſſe Christus ſie ſañr madur/og fyrer hũa grein þad hlaut ſo ad vera.

iiij.

Ad þeſſi Christus ſie ein Perſona j tuennur natturũ/ẏ ecki tuœr Perſonur j þñi tueimur natturum/og huar fyrer.

v.

Ad þeſſi Christus hñ ſie heimſins frelſare/og hũnen.

vj.

Hũrnin vier kuñum ad vda hluttakarar Christz velgiorninga/og fyre hñ ad odlazt

I. Hiñ Fyrſti Partur Og Articulusi

Þad fyrſta eg framſetta/og hýýium mañi er ſkylldugt ad vita vt af Chriſto/Þ er/ ad Jeſus jomfru Mariu ſon fædur j Betolehem/hann ſie ſa Chriſtus og frelſari/ſem Gud hefur loſat vorum forellrum Adam ok Euo/ huad aller meñ Chriſtner fullkomliga trua og mzkieña/j vorre Truar grein/ Þar vier ſo ſeigium/Eg true a Jeſũ Chriſtum Gudz eingietiñ ſon vorn Drottiñ/Þñ gietiñ var af helgum Anda/fæddr af Mariu meyiu/Þýndr vnder Pilato/ok ct. Þeſſe vor trua hun hefr Þña grunduóll/huar vp pa hun er bygd og ſtadfeſt/ſo ad port helui ijſtis kuña þar ecki j mote ad ſtanda.

Sa er vijſſuliga an allz efa ſa ſañe Meſſias/vm hán allar Spamaña ſpaſagner verda ſamhlioda/ok ſa alleina ſiñ Þad allt vppa hliodar/ og mz ſañleika maa af ſeigiazt/ſem fordũ var fyrer ſagt vt af Meſſia/fyrer muñ Gudz Heilagra Spamaña/ ſem var Moſes og adrer fleire.

Vm

Vm Jesu jomfru Mariu son verda all er Spamennerner samhlioda/ ⁊ hm̃ alleina en̄ aunguum audrum hæfer og hlyder/ og ma mz sannleika vt af hm̃ seigiazt/allt hu ad at fyrr var sagt vm Messiam/ af peim heilogu Spamonnū/Mose ⁊ odrū fleirum/ par fyrer pa er pessi Jesus Marie Son/ alleinazta/og eingin̄ annar sa rietti og sanne Messias/pat er Christus Heimsins frelsa re ⁊ Saluhialpare.

Petta er nu Christeligrar Kirkiu Funda mentum og grunduolle/j allan mata stod ugur og oraskanligur/vm hun Augustinus talar/petta er grunduolle vorrar truar/ad allt pad sem Christum hefur hent/ pa var p̄ adur af Spamonnum fyrer sagt/hier vm preytte Paulus Spurningar vid pa j Tessaloniu Borg/j pria daga/sem par stē dur j Giorninga bok Post. j xvij.Cp. ⁊ sa nadi/ad Jesus var Christus/ huer ed deyia skylde ⁊ vpp risa epter ritninguñe/Lucas segier og suo j fyrr nefndum Cpa. Ad mar gir edalborner menn og kuinur mztoku Euā gelium mz storri hiartans girnd/⁊ ransoku

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

skriptina dagliga/huort þ væri so sm̃ fyre þeim predikadizt/þad er/þeir baru saman/huad vm̃ Christū skrifat var j Moses og Spmóñunum vid þ sem Jesum Mariu son hafde hent/og fundu þ var allt samhliodande/so lesum vier ↄ j Gudspiollum huar þar seigizt nóckud af Jesu/þa seiger þ var allt so ædur fyrer spad.

Hugleidū tijman hñs fædingar/stadiñ/hañs modur/hñs jarteigner/Gydingaña oþacklæti/heidigiaña vmmendā/hñs Dóda og Pijnu/hñs Upprisu/Uppstigning/heilagz Anda vtsendig a huita sunnu dag/lucku og framgang Christeligrar Kirkiu/ofsokner og osam þycki j kristnine/og allt þetta finum vier laungu adr fyre spad/ af Gudz heilógū Spamoñum/ A iij. þushundrut ærum/fyrr eñ Christus fæddizt j Betlehē/huar vm fleira skrifat stendur j mñe vtleggingu yfer xliij Dauidz Psalm/Eñ er hier ad eins stuttliga vppteiknat/at goder Christner m̃ bere saman þad gamla Testamñtit/þat er Spameñina/vid þ nyia sem hliodar vppa Jesu Christi liffsógu/huer samjafnan

miog

miög ſtadfeſtir vora tru j moti Gydingum Gudlöſtörum/j moti Tyrkium ſem fra trounne eru fallner/og j moti aullum audrum af Guda dyrckorum/ad ſöñu eirnin/j moti vorum eigin ſkilningi/hä ei getr vnderſtadit þa mecktogu Gudz giorninga/sē Paulus ſeiger/Holldlig mañeſkia/kann ecki ad ſkilia þad/ſem Gude til kiemur.

Þar fyrer eigum vier vora ſkynſemi at binda/r giefa oſſ fangna vnder Gudz hialpſamliga ord/r giefa Gude þa Dyrd/og æru/ad hñ er vtſſari eñ allar ſkiepnur/ og allt þ hñ ſagt og lofat hefur/ þat er honū möguligt at hallda/Eñ þo þad ſynizt öduru vtſs fyre vorre ſkynſemi/ Nockur vtſs madur var ſa ed ſuo ſagde/ Truan r mañlig ſkynſeme hafa ſijn a mille ſtrijd r kapp ſama barattu/ ſuo huorcki vill vndā öduru lata/fyrr eñ þ eina hefr añars augu vtſtūgit/ Nu hefur truan ſijn augu og ſyn vt af Gudz orde/og þeim helga Anda/ r Mañlig ſkynſeme hefr ſijn augu og ſyn vt af holldarligum ſkilninge/ Hier ſkal nu huer madur vñ huxa/at ſtadfeſta ſijna tru med heilag-

reſkr

reſkript/ ꝛ hiartgroiñe bæn til Gudz/ Suo truan ad cins ſtaande verde j þm̃ hlutum ſẽ til Sælubialpar heyra/ ꝛ fæe mz óllu blĩdat þañ holldliga ſkilning/ ad hñ eigi dragi mañen fra þui ſalubialpar hioſi (þ er) fra vorum herra Jeſu Chriſto/ vorum eincka Sælubialpara ꝛ frelſ..ra/ þta er nu þ fyrſta ſem oſſ aliggur ad vita vm̃ Chriſtum/ ꝛ uern◦g bid af óllu hiarta/ ad hñ vpplyſi oſſ med ſynum helga Anda/ og vardueite oſſ j ſinum Sañleika Amen.

L. Sa Añar Partur Og Articulus.

Þat añat ſem vier eigum at vita vt af Chriſto vorum mzal góngu mañi ꝛ frelſara/ þad er þetta/ ad vier truũ at hñ ſie ſañr Gud/ og fyrer húia grein ad þad var naudſynligt þ hñ eiñ Gud va ſkylde/ Eñ þetta biuiſſazt mz fiorum merkiligũ ꝛ obrigdanligum biuiſſingum.

Su fyrſta er af Gudz ordi kiemr/ j húiu Chriſtus nefnizt Gud/ þar næſt eru hañs Guddomligar jarteigner/ j þridia lagi ſu tilbærilig þienaſta ꝛ akall allra ſkiepna/ þ

fiorda

1.

Ad vor medal gongu madur og frelsari sie eñ sañ: eilifsur og Almattigur Gud/ þ audsynizt j fyrstu grein/mz liosu og berum orduin heilagrar ritningar/ Esaias j liij. Cpa. seiger so/ hñs nafn er Jehoua Zebaoth/ + þu frelsare sa heilage j Israel/ hañ sk nefnazt Gud yfer allt jardrijki/ Jerem. j xxiij. Cpa. Þetta er þ nafn sem hñ skal heita/ GUD/ sa oss riettlata giorir/ j binu lxxiij. psal. GUD er hñs nafn/ Gledied your fyrir hñs augliti/ Johannis Euangelista seigir j j. Cpa. J vpphafi var ord/ og ordit var hia Gudi/ og Gud var þord/ hier kallar hñ Christum Gudz ord/ þt Gudz ord hliodar vppa hñ/ til Rom. j ix. Cpa. Af hánum Chhristus er fœddur epter holldinu/ hú ad er Gud yfer ollum hlutum/ at eilifsu Blezadur/ Johañes j fimta Cpa. fyrra Pistils/ Vier erú j þm sañ/ sem er hñs Son Jesus Christus/ þesse er sañ Gud og þad eilifsa lif/ hier med er merkiandi/ ad so opt sem Christus kallazt Gudz eingietin Son/ so opt + þar med biuifsazt/ ad hñ sie sann

Gud

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Gud med Fodurnum og þm Heilaga Anda/ſem eru þriar Perſonr j Guddomligri natturu/ þar fyre mzkiennum vier Chriſtner menn/at þar er eiñ Gud og þriar Perſonr/epter þui sē Gud hefr ſig opinberad.

ij.

Þar næſt jañan mata/ſtadfeſta þta hid ſama hñs Guddōlig verk/at vor frelſari ſie ſañur Gud/þtta er alleinazta Gudz vēk/at ſkapa alla hluti/ſkiepnum lijf og Anda ad giefa/ad hafa magt yfer ōllum hlutū/ ad vppreiſa dauda vt af eigiñ krapti/at ſia j manſins hiarta/ad bœnheyra þa jnſtu manſiñs girnd ꝛ anduarpan/ad vā vnder eins j allra Chriſtiña maña hiortum/ at vera j aullū ſtōdum nalœgur/ōll þeſſi Guddomlig vēk þa leggiazt Jeſu Chriſto til j heilagre ritningu/huar af obrigdanliga ſtadfeſtizt ad hñ ſie ſañur ꝛ natturligr Gud/þeſſi viviſsing grunduallazt/a þſſari Reglu/þa af nockrū med ſañleika ſeigizt/edr til legzt/ huad nockurs natturu ad eingeingu til heyrer/ þa hlytur ſu nattura þeim enum ſama til ad leggiazt

iij.

þridia

Þridia slags vitnisburdur / huar mz Þ
biuisszt at vor frelsari sie sannur Gud / þa
er su dyrd og vegsemd sem hñ verdur til
lögd og veitt j Heilagre ritningu / Gud seig-
ir hia Spamañunum / Eg vil ónguß giesa
minna Dyrd / Þ er þa lofdyrkan og Guddõ
liga æru sem mier einum til heyrir / Jeg em
sa Bruñur af hüium allt gott vpp kiem /
Eg em sa alleina huer ed Syndernar fyrer
giefur / Eg em alleina hñ sem mañiñ giörir
riettlætan ᵭ heilagañ / Eg em alleina mans-
sins Sæluhialpari / A mig sk huer og eiñ
trua / Mig akalla / Mig ska allar skiepnur
Himiñ ᵭ Jord / meñ ᵭ Einglar vegsama /
Ad vissu aller þeir j helvitti eru / þa skulu
beygia sin knie fyre mier / slijk æra og Dyrd
heyrer Gudi alleina til / og hun giefzt og til
legst vorum Herra Jesu Christo j Heilagri
Ritningu / Paulus seiger j fyrra Pistle til
Corinteos j fyrsta Cp. Christus er oss fæd
dur af Gude / Vijdom / Riettlæti / Helgan /
og Endurlausn / suo ad hú sem sier hrosar /
hñ hrosi sier j Drottni / Þer j Jesu Christo.

Til Ephesios j fyrsta Cp. Aller Guds
Einglar skulu til bidia hñ (þad er) Jesum

Chri-

Christum/ Stephanus seiger j Giörninga
bok Postu. j vij Cpa. Drottinn Jesu med
tak minn Anda/ Paulus j ödrum Pistli til
Tessalon. j ödrū Cpa. seigir so/ Vor Herra
Jesus Christus sialfur/ og Gud vor Fader
sem elskadi oss og gaf oss eilijfa huggan og
eina goda von j Naadinne/ hann huggi ydar
hiörtu og stadfesti ydur j allri Þolimædi ↄ
godum verkum/ Pall Postuli j öllum sinum
Pistlum/ oskar þm hñ til skrifar Nad af
vorū Herra Jesu Christo/ j þeim sama Pi-
stli til Cor. j xiij. Cpa. seigir hñ/ Vors He-
rra Jesu Christi Nad/ og Gudz Föders kie-
rleiki/ og hluttekning þess hiīs Helga An
da sie mz ydur öllum saman.

iiij.

Sa fiorda slags vitnisburdur/ huar med
ad stadfestizt/ Þad vor Herra Christus sie
sannur Gud/ Er su samhliodandi mzkenn-
ing Christeligrar Kirkiu/ og sanlig reynsla
j allra hiörtum/ þeirra sm̄ hafa eina sanna
og lifande trua vorn Drottin ↄ Salu hia
lpara Jesum Christum/ Athanasius j sinne
Truar Jatning skrifar so/ Þessi er su alm-
enniliga TRV/ ad vier dyrkum einn Gud j

Þrenn

þreñingu/ ꝛ þrenañ j einingu/ ſo ad vier ei
ſamanblöndum Perſonunum/ eigi helldur
ſundur ſkilium veruna. Þuiat auñur er
Perſona Faudurſins/ eñ öñur Sonarins/ ꝛ
auñ þeſſ Helga Anda. Eñ ſami er Gud
domur Faudurſins/ Sonarins/ og Heilag
Anda/ Jafn j dyrd/ ꝛ eilýfu ꝛ elldi. Slý
kur ſem Faderiñ er/ ſo er og Sonuriñ/ ſo er
og ſa Heilagi Andi/ Faderiñ er ecki ſkap
adur/ Sonurinn er ecki ſkapadur/ Heilagur
Andi er og ecki ſkapadur/ Faderiñ er o
vmrædeligur/ Sonuriñ er ovmrædeligur/
Heilagur Ande er ovmrædilgr/ Faderiñ
er eilýfur/ Sonuriñ er eilýfur/ Heilagur An
de er eilýfur/ þo eru þar ecki þrir Eilýfer/
helldr einn eilýfur/ Lýka ſem ad þar eru
ecki þrýr ſkapader/ eigi þrýr ovmrædelig
er/ helldur eiñ o ſkapadur/ ꝛ eiñ omæliligr/
Sömuleidis er Faderiñ almattigr/ Sonur
iñ almattigr/ Heilagr Ande almattigur/ þo
ero þar ecki þrýr almattiger/ helldr eiñ al
mattigr/ So er Faderiñ Gud/ Soniriñ
Gud/ Heilagr Andi Gud/ ꝛ eru þo ecki þrýr
Guder helldur eiñ Gud/ So er Faderiñ
Drottenn/ Sonureñ Drottinn/ og ſa helge

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Andi eiñ Drottiñ/ og eru þo ecki þrir Drottnar helldur eiñ Dottin/ Þuiad lýka sé Christeligur samleiki þuingar oss ad vidurkiena sier hýta Personu fyre sig ad vera eiñ Gud edur Drottiñ/ Suo fyrer bydur oss su Christiliga Religio/ at Nefna þrija Gudi edur Drottna/ Faderiñ er af ónguū giórdur edur skapadur/edur fæddur/ Sonurinn er af Faudurnū alleina/ecki giórdr nie skapadur/helldur fæddur/ Heilagur Andé er af Faudr ok Syne/ecki giórdr nie skapadr/helldur framfarande/ Þar fyrer þa er þar eiñ Fader eñ ecke þrýr Fedur/Eiñ Sonur/ eñ ei þrýr Syner/eiñ Heilagr Andi/eñ ecki þrýr helger Andar/ Og i þessare þreñingu er ecki ódru fyrr edur sydara/eckirt ædra edr lægra/helldr eru allar þær þriar persónur sameilýfar og samiafnar.

Þuilýk Jatning Christeligrar Kirkiu/er eirnen i þeirre Niceniско symbolo/ er vier kóllum Messo Credo/ Jeg true a eiñ Gud/ Fódr almattigañ/ skapara Himins og Jardar/allra syniligra ok osyneligra hluta Og a eiñ Drottiñ Jesum Christum/Cudz eingietiñ Son/ sem er fæddr af Fódrinum/ fyre allar

allar allder/Gud af Gudi/ Lios af Lioſi/
eiñ ſañr Gud of ſöñum Gude/fœddur eñ ei
ſkapadr/ſem er eiñrar vnderſtödu mz Föd
urnum/ fyrer hún aller hluter eru giorder.

Þetta hid ſama ſtadfeſter ſo/ſa Chri-
ſtelige lofeörgr ſẽ j langa tyma hefr j Chri-
ſtiligri Kirkiu vid tiödkadur/Dyrd ſie Föd
og Syne og Heilögũ Anda/ſo ſiñ hun var
ad vpphafi/og er nu ok jafnan/ok vm allar
allder alida Amen.

Su Griſka og Latiniſka Kirkia/ eiñrar
eilüfrar ſamþyckiligrar medkieñingar veg
na/ſyngur þeſſa bœn a griſku/Kyrie elei-
ſon/Drottiñ vtu liknſamr/ Chriſte eleiſõ/
Chriſte vtu liknſamur/Kyrie eleiſon Dro
ttiñ vertu liknſamr/mz þeſſari bœn vidur
kieña þr enu Chriſtnu/eiñ Gud og iij. Per-
ſonur.

Saumuleidis þa vita aller riett chriſtn
er menn af þeirra eigin reinſlu/þ/ad Jeſus
Chriſtus er eiñ ſañr almattigr Gud/þt j þe
irra bœna a kalli ſiña þeir hañs nalœgd og
Guddomligan krapt/huar mz hñ þa hugg
ar/og iñſiglar ſañleik Euãgelij j þra hiör

tum/ og giefur þeim diorfung ad ganga j
mot daudanum/ Syndinne/ Veluyte/ Diofli
num og öllu hỹs limu/ sem vier lesa meig-
um af morgum þislar vottu/ a nyzal hýra
at eru Kunnur og Jons fiur/ og allmarger
adrer/ hýtier myckiu fusare voru til ad lata
sig drepa fyrer Christi nafne skulld/ enn ad
hafa yfirfiotanliga þessa heims veg sed/
Vellyst/ Rikdom og Gledi/ Huadan kom
þad? Af Jesu Christi krossi tugri nalægd/
sem audsynde j þui sina Gudlliga magt
og kraft/ Þeinan sama Jesu Christu hofu
vier einnen, sem oss vill vera nalægr/ so fra
amt sem vier hann a kollum myz stodugu hia
rta/ og Gudligum asetninge/ vier hef eg nu
liosliga audsynt/ þ vor frelsare Jesus Chri
stus hann er einn sannur Gud/ En nu er hugleid
anda/ huer naudsyn þar var til/ ad sa sem
mankynid skyllde endrleysa/ skylldi va einn
sannur almattugur Gud.

Tuær eru saker og greiner til/ huar fyrer
vor frelsare og Saluhialpari hlaut ad va
einn sannur og almættugr Gud/ Þad fyrsta/
ad allt þ hid illa sem mānsins natturu plæ
gade/ þad var fleira z meira/ enn þad kynni
af noe

af nockri skiepnu burt ad takazt/ þ annad/
Eingin skiepna af Gude skópud var so me
cktug/ ↄ styrk/ad hun kynne allt þ hid goda
aptur ad vtuega og giefa/ sem manneskiann
hafde mist fyre syndir/ hier vm þssar tuær
greinar vil eg nockud tala/ so ad vier kunn
þess hellour ad mzkieña velgiörninga Chri
sti/ ↄ lofa ↄ vegsama hann þar fyre mz pack
læte alla vora lyfdaga.

Allt þad illa sem mannliga natturu þuia
ngadi/ þad ma sia og merckia af þessum
fiorum hlutum/ sem er/ syndarinnar þunge/
Riettlæte Gudzigrar reidi/ Daudans makt/
Diofulsins grimd og herskings skapur.

Byrde Syndaña var stærri og pyngri
en þad nockur skiepna huorcki menn nie Ei
nglar kynne hune ad vallda/ eda henar punga
ad bera/ þt Syndarinnar skuld ↄ laun voru
eilif ↄ ovm rædilig mz hüri modgad var
þad oendanliga og oseigianliga goda/ sem
er Gud/ hüs ↄ blæsiat og tygn þa var mz
Synd vorra fyrstu Forellora forsmad og
forhindrut/ þar fyre þa hlaut þssi Synd/
annat huört ad straffazt med eilyfre pyne/

tyg. epter

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

epter Guds Riettlætis Dome/Elligar þar skylde verda fullnadar bot og bitaling fyrer Syndina/so ad Guds Riettlæti vel anægdi/Eñ vppa þat ad þessi fullnadar bot fyrer Syndina/mætti a nægia/ og þa eilýfliga kröptug/ þa kunne hun ei ad skie af nockri skiepnu/Ja/og ei helldur þott allar skiepnur til samãs kiæmi/þar fyre la þar magt a/at hñ/sem skylldi af ma Syndã/ ⁊ fyre hana bitala/ad sa hiñ sami væri eiñ sañur Gud/þui Gud alleina/mz þui hñ er oendanligur/suo kañ hñ alleina ad eyda og yfir viña þ hid illa ⁊oendãliga/sem er Syndin.

Riettlæti Gudligrar reidi villdi ⁊ heimti/at pýnã ⁊ sökin væri jafnar/Nu fyrst at sauk edur skulld mansins var o seigianliga stor/vidur Gud/so var og reidin oseiãlig/ hún reidi Guds eing in skepna kuñe at bera/edur ad stilla/þar fyre la mækt a/ad sa mzalgangare sem Guds reidi stilla skylldi/ væri almattigur Gud/Om þessa reide talar S. Pall til Romúia j Xp. Guds reide opinberazt af himnum ofan/yfer allt o Gudligt athæfi mañaña/Eñ þad/ad þsse

reidi

reidi hun kuñi ei fyre vtan mꝛalgóngu mañ
j burt takazt/ þ kieñer Joh. Baptiſta/ þar
hñ ſo ſeigir/ Hú hñ truer ecki a Sonñ/ hñ
ſk ecki ſia lyfid/ helldr blyfur Gudz reidi yf
er hñ.

J Syndiñe húri Gud reidizt/ þar drag
azt til ſamans þeſſir vondir hluter/ ſiñ hier
vppreiknazt/ Gudz maieſtatis ꝛ Dyrdarvell
dis fyrelitning/ ꝛl þotproi/ ſem ſkier tradz j
moti Gudz Lógmali og byfalnigu/ Gudz
j myndar epter húri mañeſkiañ ſkópud er)
ſuuiroelig ſaurgā/ Diófulſins hlydni/ ford
adu ſamligt fra fall j fra Gudi/ og til Di
ófulſins/ og hier ad auk omꝛkiligur ꝛ olyd
anligr metnadur moti Gude/ efter þui þa
ad ſo margt og illt er nied ſyndiñe ſaman
bundit/ þa er eingen vndur/ þott Gudz rei
di ſie ſtor og hrꝛdilig yfer ſyndunum.

Þeſſa Gudz reidi ſk madur merckia/ vt
af ſtrafft vorra fyrſtu Foreldra/ ſem a þau
var lagt fyrer ſyndina/ ꝛ af þui ſtraffe ſiñ
ſydan er komid yfir allt mañkynid/ Af Gu
dz hotumum/ ꝛ af allſkyns eymdum ꝛ mot
gangi ſem mañkynit vnder liggur/ af Diófu

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ulsins grind og vallde yfer mönnonum /af teiknum Gudligrar reidi a hi mnū/ jorduñi ꝛ j siomm/af þyngd ꝛ eilyfd oendanligra pyssla/huiar þeir sku aller lyda/ er ecki vin nernda sier til Gudz fyre tuna a Jesū Chri stum/hier ad auk/ Af þui dyrmæta vdi sē Jesus Christus hefi fyrer syndina bitalad/ hu er hier suo blindur ad hñ ei siai/ad þad var omöguligt ad stilla Gudz reide/fyre vt an þñ medalgaungu mañ/sem almattuge væri/og þar med eiñ sañur Gud.

Daudans magt var stærri/ eñ þad hun kyñe af nockri skepnu yfer ad viñazt/so ad Plinius sagdi (þo falskliga) Ad ei væri Gude möguligt nockm af döda vpp ad ve kia/ Enn nu af þui ad þ atte ad vera hid hellsta vk og embætti vors mzalgöngu ma ns/ad yferuiña daudan/og ad eyda hñs kr= pti/ þa var naudsyn/ad hñ hefdi Guddo= mliga magt/og væri eiñ sañ Gud/mz hu re makt hñ kyñe bæde daudan yfer ad vin= na/og lyfit ad giefa/ þt Gude einum er eck= ert omöguligt/sem Gabriel sagde til Ma= riam/

Grim

Grimd Diófulsins og hañs valld/vn
der hánu mannkynid fangit la/ atti eirmin
yfer vñid ad vda af heim sem mzalg iógu
madr Gudz og mañaña va skylldi/ En hú
su hetta er omoguligt mañdomligri natt u
ru, h kiena oss allar heimsins hístorur
sagna bækur/ og sierhú mañeskia forneinz
had mz sialfri sier/ Hier fyrer ha la har
magt a/at vor mzalgangari væri Gud/hú
mz sine eigi magt/ giæti Diófulsins grimd
yfer stiggid/ Hier vt af ma klarliga merkia
vnderstanda hú nadsyn har vid la at vor
frelsari/sa allt hta hid vonda skylldi aburt
taka/væri ein almattigur Gud.

Hier er nu huxanda/ huilikan kiærleik
h Gud eilifur Fader/ Sonur/ og Heilagi
Ande hafa haft til Mañkynsins/ Faderinn
hlifde ecke sinum Syne/helldr liet hañ pín
u lida/so vier yrdum frialser fra hre ei
lifre pínu/ Sonrin var sinum Fauda
hlydinn/tok Gudz reide vpp a sig/ og leid
har fyrer hañ beiska krossins Dauda/Sa
Helgi Andi vill bua i hiortum allra heirra
sin sier sinua til Gudz/ vill vppvekia ha/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

til ad giöra þad sem Gude er þacknæmilegt/ſlijkur oſeigianligr Gudz kiærleiki/hñ ſkal vpp kueikia j oſſ Truna/Bœna akalli/og þacklætid vid Gud/ ſtadfeſta vor hiortu/ſo þau ei hræddizt daudans ogn nie Diófulſins grimd/ nie neitt þ ſem oſſ vill leida j fra þeirre ſaluhialpar von/ſem vier höfum j vorum elſkuliga frelſara/vorum Drottne Jeſu Chriſto.

Su aunn grein huar fyrer vor frelſare ſkylldi vera ciñ ſañ Gud/er þeſſi/ad allar ſkiepnur voru ofueykar og formattu ecki/ad afreka edur aptur ad giefa Mañeſkiñe allt þad goda ſem vier fyrer Syndina miſt höfdum/huad allt/ad lijka vel þad kunni med þeſſu einu ordi nefnazt (GVDZ J MYND) þa heyrer þar þo margt añad til/ſo at þeſſe Gudz mynd vpp aptur vid riettizt j oſs/huad S.Pall vpp telr j fyrſta Cp̃a. hins fyrra Piſtils til Cor. þar hñ ſo ſeiger/Chriſtus er oſſ fædr af Gudi/ vijsdomur/Riettlæte/Helgan/ ſ Endurlauſn/ſo at huer hñ hroſar ſier/ſa ſkal hroſa ſier j Drottne/ þeſſar iiij gæfr/huar mz Gudz mynd j oſſ endurnyiazt ſ vpp aptur reiſ

izt/

izt/ þar kuñi eingiñ skiepna oss ad giefa/ sín nu vilium vier huad epter annat sa ad heyra.

I fyrstu/ þa atti vor nrzalgangare ad giefa oss vijsdom/ei slijkan sem heimsins vijsdomr er/fyre huers enda ad mann ma komazt/helldr þañ vysdom sín folginn er fyre magtar mm þssarar veralldar/hú ed af Zacharia nefnizt/ Ad vera saluhialpar skilningr/ j syndaña fyrer giefningu/ fyrer Gudz milldet myskum/vm þeña vijsdom talar Johañis Baptista/hia Joh. j fyrsta Cpa. seigiande/Eingiñ hefr nockurn tijma Gud sienn/helldr Sonurin sín er j Faudur sins skauti/hñ hefr þad fyre oss opinberat.

Nu matti einhú seigia/matti Gud ecki fyre sijna Eigla edr Spameñ opinbera oss þña vijsdom þar til suara eg so/ Sitthuort er/at vnderuijsa edr kieña audrum vijsdom/sem eiñ þienari/Elligar ad va vijsdomur/þer/ad vera j mañinum kroptugr/ so ad mansins hiarta taki til sijn þañ sama saluhialpar lærdom/ mannsins ord ganga j eyrun jñ/En Gudz som sem er Gudz vijs-

dom/

dom: /hñ vppfyllir mansins sꝛal med sꝛalar hialpariñar vijsdom/ Ja/ mansins hliod hliomar ad eins fyrer likamans eyrum/ eñ Gudz sonar hliod geingur j giegnum allar hiarians rꝛtur/Ord Spamañaña ꝛ añara Gudz orda þienara/eru þa ad eins auꝛtar samlig/þa þ ordit/ sem er Gud/ vpplꝛtr mansins hiarta/og jñgiefur þad saña vijs doms sꝛde þar jñ/hvad aungri skiepnu er mꝛguligt ad giora/ hier af er nu augliost/ ad vor medalgongu madr/sa so kroptugr vijsdom giefa skylde/hann hlaut ad vera sañur Gud.

Þar nꝛst/ atti vor mzalgongu madr/ ad vtuega ossemtt fullkomligt riettlꝛti/þt/ an fullkomligs riettlꝛtis kañ eingin fram fyrer Gudz auglit ad ganga/ Eñ nu kuñe eingiñ/vtã Gud alleina/ad giefa ꝛ vtuega þ riettlꝛti sem so var fullkomligt ad öllu dygdi/og vꝛri einũ ꝛ sierhuerju algiort riettlꝛte fyrer Gude/hellzt af þui ad þessara tueggia hluta þarf mañeskian vid/es hun sk fullkomliga riettlat vera fyrer Gudi.

Fyrst/ad hũ sie frij fyre rꝛglꝛte ꝛ synd/

sem

ſem allir m̃ hingat j heimin m̃z ſier flytia.

Þad añat/ad heñi gieſiñ vde Gudz Lóg mals algiord hlydni/hú hlydne edr vppfy-lling/ad er þad Riettlæti ſem fyrer Gude duger.

Eckirt af þſſum tueim hlutū/þa kuñe vor m̃zalgóngu madr ad hafa vtriett edur afrekat/ hefde hñ ecki verit eiñ Almattigur Gud/ vm þ fyrra rædda eg til forna/ þar talat var vm̃ Syndaña byrde/ og Riettlæ ti Gudligrar reidi/ Vm þad añat/ſem er/ at fa og ódlazt þ riettlæte ſē Gudz Lógm al vppfyller/þa er þ og aug liosliga opin bertt/ at óngrar ſkiepnu Riettlæti kann nie gietur dugat óllū m̃m̃ til ſaluhialpar/huad er þo heimtizt af vorū frelſara t m̃zalgón gu mañe/ſo at hñ kyñe m̃z ſīnu offri/þad er/m̃z Dauda t verdſkulldan ſinnar pīnu/ fullnægiu ar gióra fyre allar mañaña ſyn der/og alla þra ſók t ſkulld j burt at taka/ Þar næſt/ at hñ kyñe m̃z ſiñe Lógmalſins vppfylling og hlydne/ ad gióra alla fyrer Gudi riettlata/ſem a hñ trua/þar fyre ſeis ger ſo S. Pall vm̃ Chriſtū vorn m̃zalgāg-ara/Gud giórde hañ ad ſynd/ ſem óngua

ſynd

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

synd þeckte (þ er at skilia) Gud lagde alla manna synda straff vppa hñ/ og liet hann þar fyre þola Dauda ✝ Pijnu fyrer oss/ at vier aller yrdu Gudz riettlæte j hm̃ (þ er) so at hñs riettlæti kunne at reiknazt oss til riettlætis fyre Gudi/ þar fyrer seigir Sãcti Pall/ Christus er Lögmalsins vppfylling þeim sem truer/ til Riettlætis/ Hier af sier þu nu vel/ ad vor frelsare hlaut ad va sañ ur Gud.

Þat þridia er vor frelsari skyllde oss gie fa og vtuega/ þa er helgan ✝ heilagleike sm̃ eingen skiepna kuñe ad veita/ þar fyrer þa hlaut vor medalgangare ✝ frelsare ad vera Gud sañur/ þt eingin kañ ad giefa þm̃ Hei laga Anda hú manniñ helgar/ vtan Gud alleina.

Hier er nu hugleidãda/ ad þessi Helgan/ hun er þút a mot syndiñe/ og mz þui ad j syndiñe er þtta tuent/ sm̃ er lösturiñ sialfz/ og su skulld edur straff sem syndin med sier færir og forþienar/ þa er nu þesse helgan bædi j gegn lostunum/ og so j gegn skulds iñi edur synd straffinu/ Nær þsse helgan ve rdr nu sett j giegn þre Mansins skulld/ þa merker

merkir hun syndarinnar fyrergiefning og af-
plænan/sem skiedr fyrer Christi Blod/ En
þa hun vdur sett j giegn mansins lostum/
þ er yfer trodslu og marguijslugum bresi r
veykleika/þa merker hu holldsins deyding/
og ad madr slae sier fra jllum og skadsam-
ligum monnum/r stade j mot vondum hug
reningum/nidur slae og kiefe vondu gi nd
um/og holldligre hugan til syndarinnar/hall
di sig af ollu mætte j fra lostu og vondum
vkum/Þar næst fyrer Andas lyfgan/hafe
alla a stundan til hlydni vid GVD/ til
godra hugana og girnda/og til allra godra
vka/mz sam orduin at seigia/Sit madurin
afneite Dioflinum og hans vkum/en halldi
sig til Gudz af ollu hiarta/þenna heilaglei
ka edr helgan kallar S. Pall til Philipp. j
iij. Cp. Eina andliga vmskurn/ Vier erum
vmskurn (seiger hann) sem dyrkum Gud j and
anum/sem hrosum oss j Christo/og ecki for-
lætum oss vpp a holdit/ Þar fyrer/ þa er
þetta su rietta r andliga vmskurn/nær ma
durin fra sier setr alla holdsins ofdirfd/ en
stærer sig allena af Christo/og hefur allan
vilia og astundan a þui/ad þiona Gude j

Trus-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Truñe/mz eiñri godri samuiſku/þeſſi er ſa hin ſaña helga/ hũta vor frelſari veitir oſſ af ſiñe Guddomligri makt.

Þad fiorda ſem vor frelſari ſkylldi oſſ veita/ þa er fullkomlig endurlauſn/ Ad þeſſi endurlauſn fraktuǽmizt/ þa heyrir þar margt til/ fyrſt/ ad vor mzalgõngu madur og endzlauſnari ſie j õllum ſtõdum nalægur/ j Chriſtmiñe/ þ er/ õllum þ m̃ ſem ǽ hñ trua huar hellzt þeir eru j þeſſari vijdre võlldu/ Eñ hũ er ſa/ þar kunne ad vera jſo mõrgũ ſtõdum j ſeñ/ og vnder eins/ vtan Gud alleina?

Þar næſt j õdrulagi/ vt krefur þeſſi endurlauſn/ ad vor frelſari hñ ſie eiñ vardhall dz madur/ ſem þar varduetta kuñe allann Chriſtindomiñ/ og ſierhuern eiñ Chriſtinn mañ/ fyre Diõfulſins og vondra maña ymiſligum ſlægdum/ rædum og vielum.

Ad auk þeſſa/ þa heyrir eirnin vorum frelſara til/ ad ſia iñ j manſins hiarta/ ſuo ad hñ ei võdi ßlektur med hræſni/ Enn fyrſt þ Gud alleinaſta er ſæ/ ſem ſia kann j manſins hiarta/ og þad jnſta hiartans þel/ þar fyrer

Fyrer hlaut vor frelsare ad vera sañ Gud j
Framuegis/ þa beyrir eirnin vorū end-
lausnara til/ ad hñ j öllum siödum giete he-
rt þeirra hiartans bœn og andvarpan/ sē
hñ akalla/ huad alleina tilheyrir Guddom
ligri magt/

Jtriñ. Þa skal vor Endurlausnare og
frelsare vppvekia þa dauda a þñ seinazta
domadag/ huad ed sama aullum skieprum
er omöguligt/ ja allar Guds skiepnr/ gieta
ecki af sīne eginn mat t/ eina myflugu af dau-
uda vpp vakid/ eñ sydr alla menn/ þuerra lī
amer at eru so ymisliga forevdder v rotn-
ader/ Eñ þetta skal vor frelsar a einu au-
ga bragdi giört gieta/ þar fyre þa blyti hñ
j sañleika at va eñ Almattug Gud.

Ad sydustu skal vor endurlausnari giefa
oss/ sem hañ hefur af Dauda vppvakit/ og
adur erū hier burt sofnader j truñe til hñs/
eitt eilyft lyf/ v eilyfa gledi/ og eilyfa sælu
hialp/ eñ hū er sa þad truñe at giöra/ nema
Gud alleina? Med þessu er nu nogliga bū
nyssad og stadfest/ ad vor mzalgöngu madr
og Sæluhialpari/ sie ein sañ Gud/ og fyr

J. er hū

er hún̄ra hluta sakir/ad naud syn var/ þ hñ væri sañur Gud.

I. Hiñ þridie partur Og Articulus.

Þad þridia/ er vier eigum ad vita vt af Jesu Christo vorum Freisara/ er þad/ad hñ sie sañarlig mañeskia/og syre hún̄a greī þ var i nad syn ligt/Aller m̄ Christner trua/ at hñ fæddizt m̄ mañeskia/ t er eñ nu mañeskia/ t sk vera ein mañeskia ad eilifu/ Gud lofade/ j iij. Cp. Gen. Ad vor freisare skylde vera sæde Kuinnunar/ Gud lofade Abraha/ ad jhñs sæde skylde Blezazt allar þioder/ Gud lofadi David Kongi/ad hñs son skylldi sitia a hñs Kongliga stole/ og ryk̄ia eilifliga/ Esaias E pædi fyrer/ ad ein Jomfru skylde oliett vda t Son fæda/ t hñs nafn skylde kallast Emanuel/ þ þyder/ Gud m̄ oss/ þat er at skilia/ hann skylde vera bæde Gud og madr.

Þessum Spasögum vdur Eudzspialsins Historia j allann mata samhliodande/ Gabriel Engill var sendr af GVDI/ til jomfru Mariu/ t bodade hene/ ad hun m̄ de son

de Son fæda/ ok kalla hñ Jesũ/ hú ed eirnin skylldi heita Som Guudz almattugs/ Eñ er hun slikt heyrdi/ vi dradizt hũ ok sagdi/ Húnin skal þetta skie/ þui eg hefi eñ ei mañ kient? Þa suaradi Eingilleñ og sagdi til heñar/ ad hun skylldi eigi ota af þeim heilaga Anda/ þad er/ hun skylldi ecki gieta af kallmañs sædi/ epter natturiñar edli/ helldur af Gude krapti/ Eptir Gudz vijsdoms rædi/ og endar sijna rædu mz þessari malsgrein/ sñ meñ kristner ættu alla tijma fyre augum ad hafa/ þar er engiñ hlutur fyrer Gude omógulegr/ Attanda dag epter hañs fæding/ var hñ ok nefnd oriñ sem ónnur Gydinga Börn/ epter Lögmalinu/ hñ var vppfostrad af Joseph og Maria/ þroadizt at Mæd ok vijsdome hia Gude ok mñ/ ok var mz aullu moti sñ aunur natturlig Mañeskia/ hafde fæl og lijkama/ og alla mañliga tilhneigung/ ann Syrda/ Þetta er vor Christilig tru/ vm Jhesu Christi mandomsz/ uad vier og eirnin jatũ j vorre Truar grein/ seiandi/ Eg trui a Jesum Christum vorn Drottin/ huer gietin var af Helgu Anda/ fæddur af Maria meyiu ect.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Huer nauds syn var til at vor Frelsare oc Endurlausnare skylldi va eiñ sañarlig mañ eskia? Anosuar/ Fiorar greiner ma madr sia ña j Heilagri ritnigu/ huar fyre Christi hyr iadi ad vera sañarlig mañeskia.

1. Hin fyrsta/ er Gudz riettlæte.

2. Su aunnur/ er ad Gudz Mynd og lyking sem madurin var j aundverdu epter skapadur/ mætti endurnyiazt.

3. Pridia/ er vor vtualning ad Gudz Bornum.

4. Pad fiorda/ Su vissa von vorrar vppriss af dauda.

Su fyrsta grein/ huar fyre Christus vard eiñ sañur madur/ pa er pessi/ Gudz Riettlæte villde/ ad pat bodorda brot/ og su ohlydnī vid Gud/ sīm skiedi fyrer manliga natturu j Synd Adams skylldi j peirri sömu mañligre natturu bætazt/ pt so hæfer Gud ligu Riettlæti/ fyrst mañtynit allt var syndugt ordid fyrer einn og j einum manni sīm var Adam/ pa skyllde ein mañeskia/ af öllu

mañe

mañkyne/sa sem syndlaus vœri/lyda synd
ariñar straff/aullum ódrū til fullnægiu bi
talings/Fyrer þssa grein tok vor Drottinn
manliga natturu a sig/og vard sañur mad
ur/t tok vppa sig Personu t malefni Ad
ams/so ad hñ kyñe j sqnū mañdome vnd
er at ganga þat synda giallð og straff/sem
manlig nattura forþienat hafde/hier fyre
segir S. Pall til Rom. v. Cp. Ef Daud
in Drottnadi fyrer eins synd/ sñ skiedi af
einum þ er Adam/huad myklu meir/sku
þr sem mztaka þa yfer gnœfanliga nadar
sñar gafu og riettlœti/Drottna j lyfinu fy
rer ein/ Jesum Christū/ Framueigis segir
S. Pall/Lyka sem þr mórgu (þ er aller
menn) vrdu synduger fyrer eins (þat er Ad
ams) oblydne/ so sku fyre eins (þ er Chri
sti) hlydne/marger verda riettlater/ Jtem
fyrra Pistli til Cor. j xv. Cp. Med þui
Daudin er komin fyrer eina mañeskiu (sem
er Adam) þui atti vpprisan þra daudu ad
skie fyrer ein mañ/þ er fyrer Jesum Chri
stum/ til hebre. j ódrū Cp. Med þui Bór
nin eru hollds t blods hlut takarar/þa atti
hñ og eirnin hollds og blods hlut takande

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ad verda/so at hñ fyrer Daudañ/seinge þñ
yfer vñi/sñ mz daudanũ yfer drottnadi/
þ er/Diofullinn/ Hier koma vid ord hins
Heilaga Irenei þar hñ so seigir/Sa sem sy
ndina skylldi deyda/og endurleysa mañ kyn
it/se n til Dauda var skylldugt/ hñ hlaut
ad vda þad sama/sñ þat var/þat er/hñ
hlaut ad verda ein mañeskia/og Agustinus
seiger so/Holldid sueik þig/ Holldit lækn-
ar þig/Ja/þar fyrer kom Christus/ ad hñ
villdi med sino Holldi af ma Hollosins
Synder.

Su aunur grein/huar fyrer vor frelsare
atti ad vda ein sñ mañeskia/ þa er þesse/
Ad Gudz mynd og liking eppter hure mañ
eskiañ skoput var/endrnyiazt/ vpp aptur
ettizt j mañenum/huad ecke gioraz kunni/
nema fyrer Gudz sialfs natturliga Jmynd/
sem er hñz einka son/hu ed þ so þar fyrer
tok mañdom/ad hann villde Gudz Mynd
vpp aptur reisa og endurnyia/vtj ollũ þñ
sñ a hñ trua/og jñ plantader vda j hñs lij
kama/fyrer eina lyfkroptuga tru/ þarfyre
seigir so hñ helgi Athanasius/ þ hafdi/ at
Gudz Son tæke manliga natturu/so þsse

Per-

Persona/sẽ er Faudursins hin sanna og nat-
turliga jmynd/ endurskapi j oss þa Gudz
jmynd/sem vier mistum fyrer Adams sy-
nder.

Hin þrtdia grein /þui vor frelsare er enn
urlausnari skylde va mañeskia/er þ̃sti/ad
vier fyrer hañ skylldu verda Gudz Born/
þt/ þar fyrer tok hñ mañliga natturu/ og
jñbatt sig so vid oss jmz mañligri natturu/
vard vor broder/ ad þa/nær vier bliju um
hñs li mer fyrer truna/ skyllidum vier vera
og nefnast Gudz bórn/ Ad vijsu fyrer þañ
skuld erum og heitum Gudz born/ad vier
eru n fyrer truna/vtj Christo/ sem er Gu
dz natturligur Son/ þt vtj Christo elskar
Faderiñ oss/og helldur oss fyre sijn bórn/
so seigir Johañes j fyrsta Cp̃a/hañ hefur
giefit aullum þeim sẽ trua a hñs nafn/ þa
æru/ad þeir sku va Gudz bórn/þetta stad
fester t Sancte Pall til Gal. iiij. Cp̃. þar
hñ so seiger/ þa sa timi var komin/vtsen
di Gud sinn Son/fæddañ af Kuinu Lóg-
malinu vnder giefin /vppa þat/at hñ kyn
ñe at endurleysa þa sem vnder Lógmalsins
lydskylldu voru/suo at vier mættũ kiosast

til hans barna/ og af þui vier erum Gudz
börn/ þa hefur Gud vtsent sinn Anda j vor
hiortu sem kallar Abba (það er) Fader/
Þessarar meiningar er og B/ Huad Ireneus
segir/ vier hefoum ecki hlutskipte matt j þre
kosningu ad vera Gudz börn/ nema vier he
foum af hm þ hlutskipti audlazt/ fyre hns
Son/ þ er ad skilia/ nema hns Son hefdi
ordit manneskia fyrer oss.

Hin fiorda grein/ huar fyrer vor frelsari
skylldi vera ein sönn manneskia/ er þesse/ ad vi
er mattu vera fullutsser vppa vora vppa
risu af dauda/ þt su sanna stadfesta vorrar
vpprisu/ makt og krapta/ er hier j folgin/ at
vor mzalgangari og saluhialpare sie sann
madur/ þar fyrer þa er þetta vor eina
von og visselig sanninde/ sem vier höfum
vm likamans vpprisu/ ad Christur vor frel
sare hefur vort hollda a sig tekid/ so ad þessi
Likami sem vier nu haufum/ og vndergie
sin er adskilianligum veykleika/ og forrot
nan/ hn er nu þegar allareidu vpp uaktur j
Christo/ t er sönkomin j Himirike/ og er þar
odaudligur ordin/ þar fyre munu vier vpp
rekiazt

vekiast/og af dauda vppriſſa a þñ ſeinaſta dag af þeim Krapte ſem er i Jeſu Chriſti Dyrdarſamligum liſkama/ med huertū hñ hefr ſig til vor jnnbundit/ þa ſk oſſ + eirnin gieſin vda vpp a liſkamans vegna odaudli gleike/ ſo ad vier ſklum alldrei meir deyia/ helldr vera ſamliſker vorum Bordr Chriſto ad eilifu/ og niota med hñ gledi og Sæl uhialpar/ þtta auiſſar S. Pall j Cor. xv. Cþa Chriſtus er af Dauda vpp riſin/ ſa fyrſti auꝺrtur vt af þeim ſem ſofnader voru/ med þui/ at Daudiñ var kominñ fyrer eina mañeſkiu/ ſo ſk og vppriſan af dauda ſkie fyre eiñ mañ/ þt liſkamiñ Þ·E JR ALLe ER eru dauder af Adam til/ ſo ſkulu Þ·Ee JR ALL·ER lifandi vda/ fyre Chriſtum.

Hier fyre/ nær nockur fær þa freiſting/ ad hñ efar likamans vpprifu/ þa vpphefie hñ ſitt hiarta til Jeſum Chriſtū/ ſem er af Dauda vpp riſiñ/ hñ ſamigietur vppuakid oſſ/ af þui hñ er eiñ Almattugur Gud/ hñ vill/ þt hñ er vor Broder/ + hefur þa hina ſaumu mañliga natturu ſem vier hofum/ þar fyrer ſeigir S. Pall til Phil. j iij. Cþ·d

Vier eigũ heima j himninum/ huadan vier væntum Frelsarãs Drottins Jesu Christi/ hú ed vmbreyta sk vorum audmiduliga lyk ama/ suo hñ vdi lykt hñs Dyrdarsamliga Lykama/ fyre pañ krapt og magt/ mz hú ium hñ kñ sier alla hluti vndergiefna at gi óra.

Pessar eru nu þær fiorar/ merkiligar gr einir/ huar fyrer suo storliga læ magt a/ at vor Frelsare taki mañdoim/ og yrde oss lỹ kur j mañdomligre natturu/ hueriar greier vier mz jafnade vmhyxa ættũ/ so ad vier þóckuum Gude Fauder/ sem so audvirdis ti sin Son/ ad hñ vard madur oss til endur lausnar t Sæluhialpar.

J. Fiorde Partur Og Articulus.

Þad fiorda er ollum Christnum mõñũ ker ad vita vt af vorum frelsara Jesu Chri sto/ er þtta/ Ad hñ er ein Persona/ kñ eigi tuær Personur/ og fyre hueria grein hñ atti ad vera ein Persona/ Ad Christur sie ein Persona/ eñ ei tuær Personur/ so sem at þar eru tuær natturr/ Guddomlig og mañ

dom-

domlig/ þ sama audsyna oss a medal añara greina þsser epter fylgiandi vitnisburder

Johañis j fyrsta Cp. seigir/ Ordid vard holld (þad er) Gudz son vard mañeskia/ þar epter seigir hñ/ Og vier saum hñs dyrd/ sñ Gudz Eingietins Sonar/ hefdu nu þar verid tuenn ar Personur/ þa hefdi hñ so ad orde kominzt/ vier saum þeirra dyrd/ Eñ eckj hñs Dyrd/ Math. j pridia Capa. Kom þessi Gudz Faudurs raust yfer Jesu Mariu son þar hñ var skijrdur af Johñe/ Þesse er min Elskuligur Sonur j hueriu mier vel þoknast/ hlydit hñ/ hier medkieñer Gud Fader þeña Mariu Son ad vera sinn Son/ t seiger/ heyrit hñ/ Hefdi þar verid Personur tuær/ þa hefdi hañ sagt/ hlydid þm/ Til Ephesios j iiij. Cp. seigir S. Pall so Christus sem ofan stie/ hñ er sa hin sami sñ vppfor yfir alla himna/ so at hñ alla hluti vppfylldi.

Þetta medkieña aller meñ kristner/ so sē þ og skrifad stendur/ j þrre Tru ar jatnigi/ sem hin helgi Athanasius giört hefur.

Þetta er riett Trua (seiger hñ) Ad vier truū

trúa ⁊ játa þ vor Drottinn Jesus Christus Guðz Son/sie Gud og madur/hñ er Gud af sins Fóðurs vu/fæddur fyrer allar alld er/og ein mañeskia af sinnar Modurs veru fæddur j heimiñ/etñ fullkomlig: Gud/ ein fullkomlig mañeskia/med skynsemi/ Saal ⁊ Mañligu holde/hñ er Faudurnum lýk: Guddomsins vegna/ eñ Fóðurnum minne mañdomsins vegna/Og eñ þo hñ sie Gud og madur/þa er ecki tuent/heldr: eiñ Christus/At vísu er hñ eiñ/ei þ/at Guddomur iñ sie ordiñ holld/heldur af þui/at mannd omuriñ er af Gude medtekiñ/hñ er mz ólu eiñ/Ei af samblendinge veruñar edr vnderstoduñar/heldur j einingu Personuñar/ Þt lýka sem Saal og lýkami/er eiñ madr/ so er Gud og madur/eiñ Christus.

Eñ huar fyrer ad þat var naudsynligt/ ad Jesus Christus Gud og madur væri ein Persona/eñ ei tuær/ lýka sem þat hñ hefur naturuñar tuær med sier ⁊ hier eru margar merckiligar greinir til/af húium eg vil fær einar framtelia.

J fyrstu/atti vor medalgangare Gud ⁊ mad-

madur/ad vera ein Persona/so hañ seingi forlijkt Gud og manneskiuna/og þui er hñ Saudurnum teingdur j Guddominum/En mñ med sönum mañdome/ at hñ kyñe so og giæte Gud vid meñina sætt/ og mz þm samandreigit.

Þar næst/sa sem vá skal medalgaungu madur/ a medal tueggia osam þyckra/ hñ kiemr ei neinu til leidar/ef hñ er anars vin ur/enn anars ovinur/ Þar hlytur einn mzal gangari jafn ad vá a badar sydur/so er ein nin vor mzalgangari Jesus Christus/Gude/ med Guddomligri Natturu teingdur/ a mote hánum Syndgad var/ og lijka med Mandomligri natturu monnunñ teingdr/ suo hann kynne saman ad draga/ sætta og forlijka Gud og meñina/med þui samlagi sem hñ af huórum vm sig hafde/ Lijka sé þat Ireneus j xx. Cp. hiñar þridiu Bokar seiger/huar hñ kieñer fyre hánia grein Gudz son hafi medtekid mannliga natturu og ordid sannur madr/ Þ var naudsynligt (seiger hann) Ad sa sem er mzalgangari mille Gudz og manna ad hñ forlijkte þa/ fyre þa eimung og natturliga skirlosemi/ er hañ

vid

vid kaado hafde/ so hñ kui til leidar kæmi
ad Gud taki manneskiuna j sætt, ok ad ma-
neskian giæfi sig vnder Gud/ Theodoretus
seiger so/ Lyka sem sa er tuo missatta vill
sætta/ hann giefur sig fram j mille þra/ og
tekur sinn vid huórra hönd/ ok kiemr þm vm
sijder til at huor selur ódrum grid nz had
raki/ so giórde XRISTR/ þa er hann sam-an
lagde Guddomliga natturu og Manndom
liga natturu/ þa giórde hann frid þeirra a
mille jnbirdis/ þann ei kãat riufazt nie sijd
urslitazt.

Framueigis epter fylger ok þetta/ ef vor
forlikunar madr Christus/ hefdi ecki verid
einazta ein Persõa/ þa hefdu og ecki hanns
giorningar/ sem hann giórdi oss til en dur-
lausnar/ verit nogligt nie fullkomligt verd
fyrer syndernar/ nz hũũ sa eilifi Gud var
styggdr ok fyrir litin/ Manneskian væri samt
vnder daudãum vegna syndanna/ hũ ed hl
aut nz Dauda yfer ad vinnazt/ Eñ nu kume
harn/ sem ei var vtã Gud ad eins/ ecki ad
smacka nie lyka daudã/ ok harn sem ey var
vtã maneskia ad eins/ gat ecki hellldur daud
an yfer vnnid/ þar fyrir vard Gud ein man-
eskia

eſkia/ſo at ſa ſem Bædi var Gud ⁊ madr/
giætte ⁊ ſkylde fullnægiu giöra fyrer þann
eilyfa döda/ſem mannkynid ætte ad lyda/
hier fyre med tok Gudz eilyfur ſonur mans
liga natturu a ſig/ſuo at Gud ⁊ maneſkiā
yrde ein Preſona/at þau verk ſem Christus
giörer vtý ſinne māligri natturu/ kynni ad
hafa eilyfā kraft og verdſkulldan.

Suo hefr Jeſu Chriſti Daudi ⁊ Blod/
Ad ſönu/aller hās velgiörnigar ⁊ motlæti
sē hñ giörde ⁊ leida ſinu holdi/⁊ j ſñe mā
ligri natturu/ovmrædeligā Dyrleika/⁊ er j
allā mata fullkomligt/⁊ eitt verd/öllu hl-
utum agiætara og dyrmætara a Himne og
jördu/ſaker þſſarar einingar/ad Guddom
lig nattura og Mādomlig/ eru j eitt ſama
kommar j þeſſari Perſōu/Suo at Gud og
madur/er einn Christus/Hier af kemur öll
ſu makt ⁊ kraft/til ad afnæma Syndia/ad
fyregiefa ſyndina/Riettlata/Sæluholpna
ad giöra alla þa ſem trua a þeña vorn fr
elſara Jeſum Chriſtū/Vtu þo ad Christus
hafi a holldinu lidit/ sm̄ S. Petur ſeigir/
þa til reiknaſt þo Pyna og hennar yſkulldā

Chri

Christi Personu/vegna þeirrar samkomu/
at tuær Natturur Guddomlig og manlig/
Eru ordnar ein Persõa/ þta kã af þuilijkri
epterdæmi vnderstandast.

Hú madur hef: aũd ⁊ lijkãa/ sæmer giör
ningar eru þeir/ sẽ fyrer andaris krapt ver
kast/ sem er ad Hura/ Reikna/ Telia og ann
ad þuilijkt/ Sumt verkar Likãin/ sem er at
Hoggua/ Smijda/ Skrifa/ Gãga og Stan
da/ ⁊ añad þessu likt/ huert þer gott edur
illt/ þetta allt sãan sẽ madurin giörir/ hu
ort þad ẽkar Sælin/ edur Lijkãin/ edur hu
ortueggia/ þ tilreiknast mãsins Persõu/ sou
er ⁊ hattad med vorn Herra Christum/ sũt
giörir hñ mz Guddomligri nattuu/ sumt
mz sijnum mañdom/ Eñ allt sãan til legst
þ og heyrer Christo til/ eñ er bædi Gud ⁊
madur/ þar fyrer til heyrer ⁊ Christi daudi/
er hann a lijkamanum leid/ þre allri Perſõ
uñe/ eñ er Gud og madur/ Eg þar fyrer
talar S. Lucas rietteliga/ þar hñ segir/ At
Gud hafui vtueggad sier sofnud/ med sijnu
Bledi/ So emuleidis segger hñ og mz sannle
ika/ Jesus Mariu Son skapadi Himiñ og
Jord/ þviat Jesus ⁊ Gudz eilijfur son/ er
ein

ein Personal

Þetta meinar og hin̄ Heilagi Cyrillus/ þar hn̄ so seiger/mz þui/at þad holld sin̄ er Gudz Sonar eigit Holld/ hefur þiǫnsti/ þar fyre er þ riett talat ad Gudz Son hafi þiǫnst fyrer oss/Ja/hier af kiemr þ/at anll Christi verk sem hn̄ giǫrde ꝛ leid oss til endurlausnar/þau eru Guddomlig/hialpsamlig/og o vmrædelig/so at vid þau kañ eingiñ hlutur at metazt edur jafnazt/huorcke a Himne nie a Jordu/sem fyrr var sagt.

Hier hefur nu ein sorgfull samuiska sǫk um syndaña/ oseigianliga glede ꝛ huggā/ Fyrst þa/Christi Daude er so dyrmætr/ad eingiñ hlutur kuñe vid hn̄ at lykiazt nie virdazt/þa geingur hn̄ langt yfir munar synder/huer su siorar sem þær eru/hier af seigir Augustinus/ Gudz myskunsemi er mycklu meire eñ eymd allra syndugra/ og S. Pall seiger/huar syndin yfirgnæfer/þar yfirgnæfer og nadiñ/Ja/Nadiñ er mycklu yfergnæfanligre eñ Syndiñ.

L. Hiñ Fimte partur Edur Articulus

A. þat

Þat Fimta er eg ſetta fram Þat nauð-
ſyn er at vita vt af Jeſu Chriſto/ Þer Þta/
ad hñ er Sæluhialpari vor mañaña/ ↄ hú-
nin hñ Þſſare Sæluhialp til vegar kiemr/
Nu Þo at Þta hafi titt og opt vid a hræt
i fyre ſarāda ræðu Þeſſa mals/ Þa er Þ eñ
ei ſo liosliga vtlagt i ſynum greinū ↄ pórt
um/ ſem Þórf krefur/ Þar fyrer vil eg nu
Þar fleira vm tala/ ↄ i fyrſtu af ritninguñe
nockra vitnisburdi fram ſetia/ ad Chriſtus
ſie mañkynſins ſæluhialpari/ Þar epter vil
eg vtleggia i hún mata hñ ſie Saluhialp-
ari.

Moſes ſeigir i ſíñe fyrſtu Bok/ Kuiñum
ar ſædi ſk ſundur meria hoggormſins hóf-
ud/ Þ er/ Chriſtus ſk eydileggia Diófulſins
verk/ og Mañeſkiuñe hialpa i fra ſyndiñe/
Daudanum/ Bólnaniñe/ ↄ Heluti/ ↄ giora
hana Riettlata/ Lifandi/ Blezada/ ↄ jñ ſæ-
ra hana i Riki Gudz/ Þtta er ↄ Þad/ huad
Gud ſeiger til Abrahams/ I Þinu ſædi
ſkulu Blezazt allar Þioder/ Þ er/ Þar ſkulu
frelſazt fra Bólnaniñe ↄ vda Sæluhialp-
ligar/ Gabriel Eingell ſeiger ↄ ſo til jom-
fru Mariam/ Þu ſkalt hans Nafn kalla

Jesus/ þt hñ skal frelsa sitt Folk af þeirra syndū/ Til hirdaraña sagde Engillñ/sia/ Eg boda ydur mykīñ fognud/ at ydr er fæddur einn Frelsare j Bethlehem/ Somuleidis seigir S. Pall/ þetta er sönn ræda ok truālig/ Ad Jesus Cgristus er kominn j heimin/ ad frelsa Synduga/ huad er þorf margra vitnisburdi fram ad telia? Full heilug ritning kienner oss ad Jesus Christus er heimsins frelsare.

Enn med huerin moti þa er hañ heimsins frelsare og mañañ salubialpare? Þad skedur fyrer þessa Sinn velgiorninga/ huia ed hñ oss veiter og giefr.

Sa fyrsti/ hñ giefur oss þñ saña vitsdō og skilning/ sem vier ecki höfdū/ af oss sialfum til.

Þar næst/ burt tekr hñ fra oss syndernar þær vier höfum mz oss ok j vorre natturu.

Sa þridie velgiorningur er/ hñ giefr oss Riettlæte huert vier ecki höfum.

Sa fiorde/ hñ giörer oss heilaga mz sinum Anda/ ok endurfæder oss/ so vier verdū Gudz börn/ huad vier ecke ædur vorū.

Sa fimte/ hñ frelsar oss fra helvijte/ hūt

vier forþienat hófum/ ſ jnleider oſſ til eig
nar og arfſóku eilyfs lyfs/ hún lyſt hñ hefr
oſſforþient og vtuegat.

Vm þeſſa fim velgiorninga/ med hú
um Chriſtus hefr vkat vora endrlauſn/ vil
eg ſiuttliga tala vt af Heilagri Ritningu.

I. Hin Fyrſte Velgiórningur.

Vm þañ fyrſta Chriſti velgiórning/ ſem
er/ad hañ gieſur oſſ riettañ vyſdoms ſkiln
ing/ huern vier ecki af vorre natturu/ ſkynſe
mi nie ſkilninge feingit gietũ/ þa talar Joh.
Euãgeliſta/ Seigiande/ Eingiñ hefur Gud
ſied/ vtã hñs eingietiñ Son hefr oſſ hñ opi
berat/ þña vyſdom kallar Zacharias/ Sal
uhialpariñar ſkilning/ vt af ſyndaña fyrer
gieſningu ſyre Guds myſkunſemi/ Chriſtus
ſeiger/ þetta er þ eilyfa lyf/ Ad mañeſkian
vidrkeñe þig at vera ſañañ Gud/ og ad Je
ſus er Chriſtus sẽ þu hefur vtſent/ ſkodi no
ckr allañ veralldariñar vyſdom/ þa er hñ
eckert ad reikna j moti þeſſum vyſdõi/ Ja/
ei ſem eiñ ratzdropi hia þui vyda ſ mykla
haſe/ edr eitt ſandkorn hia óllũ þeim ſandi
ſem

sem er a siafarins botne/edur j aullum hę minum/ þui/huad er þta stũdliga ad reikna hia þui eilijfa? huad er þtta holldliga hia þui Guddomliga? Ja/þessi himneski vijs domur/þad er/ þad heilaga Euãgelium er sa algiörligur vijsdomur/ sm̃ vier hõfũ af vorum elskuliga Frelsara Jesu Christo.

A Sa Añar Velgiörningurin̄.

Vt af þm̃ ódrũ Christi vors frelsara vel giörnige/sm̃ er/ at han̄ vorar Synder j fra oss burt tekr/þar vm talar so sa helge Bap tista/j fyrsta Cp̄. Joh. Sia/ þar er Guds Lamb sem burt tekur heimsins synder/þad er/ þessi Jesus er sa sem fornfœra sk þ oss ur/huar mz hn̄ skal bitala fyrer allar heim sins synder.

En̄ til meire vnder stódu t skilnigs þssa merkiliga vitnisburdar/sẽ Johañes Bapt. hier giefr Jesu Christo/viliũ vier fyrst vpp teikna/huar fyre Christus kallazt Lamb/t einckum Guds Lamb/þar nœst huad þetta Lambit þ verckar/þad þridia huerra veg na hn̄ þtta giörer.

Þui kallazt þa Jesus eitt Lamb? Fyrer
knær greiner/hvin fyrre er/Ad S. Johñ. vil
lde þar med aminña Gydingana og oss/vm
þær figurur ↄ fyrermyndaner sē fyre fraṁ
geingu j þui gamla Testaṁtino/ↄ vm vpp
fylling fyrer heitsins (sem Johañes kallar
Sañleika) j þui nyia Testaṁtino/S. Pall
segir til Hebreos j x. Cp. Lögmalid hefr
skuggaṁ þra til komande audæfa/ eñ ecki
þ rietta Bylæte/þ er/sana raun edur vpp-
fyllig Gudz fyreheita/ þar fyre var þ lamb
siñ Gydingarner kölludu Paskalamb/bæ-
de ein aminning þra velgiörninga sem þeim
voru veitter/ ↄ suo em viduörun ↄ hugleid
ing þra velgiörninga/sem þr höfdu eñ ad
væntа/ þt/ lyka sem þ Paska Lamb a mi
nte Gydingana/ hvnin Gud hafde frelsad
þa fra þeim Egiptalandz þrældomi/epter
Paskalambsins neysluna j Egiptalande/siñ
Gud baud/ so merkti og eirnin þtta sama
Paskalamb/ ad Christus skylde fyrer syna
form/ frida ↄ forlyka mañkynid vid Gud/
og frelsa þ j fra þrældome syndariñar og
Diöfulsins/og giöra þ frij ↄ frialst/þar fyr
er ber nu Christus nafn þssarar figuru edur

fyrer

fyrirmyndar/ad hũ kallazt LAMB/ at hũ og eiñ sk vita/ þat Jesus Christr er sa/hũn þat Paska lambit j gamla Testamẽtinu hafde at merkia/ þui þtta er almeñiliga tijdkat j heilagre Ritningu/at hũ gieft teiknunũ sẽ eitt edr añad hafa ad þyda/og þm̃ hlutũ sm̃ fyre teiknin merckiazt/eitt og hid sama nafn/ so meñ þessliosara vnderstande bædi teiknin & þra merkingar/hier fyre kallazt & so Christus Petra/þ er/Biarg/ þt þer framűkomid j Christo/ sem sa steiñ edur biarg hafde at merkia/j eydemörckiñe/Eins hattar offur j gamla Testamẽtino/kallazt forlỹ kunar offur/þt/þ merkti þad rietta forlỹ kunaroffr/ sem Christus fornfærde fyre oss a krossins galga/og þar fyrer kallazt Christus eirnin forlỹkunar offur.

Hier mz auỹsar og so Johañes/þar hñ kallar Christũ Lamb/þ hñ ætte at lỹsla taſt til eins offurs/& skyllde þar med giöra eiñ enda a Leuitaña offrum/sẽ ad tijdkuduzt/ allt þangat til Christus var offrad: a Krossins galga/þar fyrer seiger nu Johñ. Baptista/Sia Gudz lamb/sem er hreint & klart

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

an allra synda ⁊ saurganar/ þetta er þack
næmiligt/ ⁊ mꝛ þar fyre kallazt Gudz la-
mb/ sem alleina er þ fullkomliga offur sem
fullnæger öllum mm̃/ þui seiger Bernar
dus so/ huór kunne getur syndina burt at ta-
ka/ eñ sa sem var an synda: hñ kañ efalaust
mig ad hreinsa/ sem sialfur er an allra ly-
ta/ su hönd sem er hrein/ kañ best agn edur
ohreinninde vr auganu at taka.

Þetta er nu sökin/ huar fyre Christus kall
azt lamb/ ⁊ sierdeilis Gudz lamb/ Nu latū
ossframűeigis skoda/ huad þetta lamb hef
ur at hafst/ Sia/ seiger Joh./ Gudz lamb
sem burttekr heimsins synder/ þad er/ Je-
sus med sine fornfæringu/ Pínu og beiska
Dauda/ tekur j burt heimsins synder/ j þui
hñ frelsar heimiñ af byrde syndaña/ og leg
gur hana vppa sialfañ sig/ so hañ afmæe
hana fyre verdskulldā sialfs síns Dauda ⁊
Pínu/ mꝛ þessum hætte eru nu allar hei
nisins synder lagdar vppa þta Gudz lamb
vorn herra Jesum Christū/ Gud ⁊ mañ/
vppa þ hañ eñ skylde syndstraffid lýda/
og bera fyrer oss Gudz reide/ og forþienta

Holuan

bölut/ þo so sie/at þta Gudz lamb Chri
istus være frij fra Synd og straffe/ þa tok
hñ þo vppa sig sañliga bæde vora skuld
og forþient straff syndaña/ þar fyrer sig
ir Esaias/ Gud lagde vpp a hñ Rangleti
allra vor/ Paulus kallar Christum og suo
fyrer þañ skuld MALEDICTUM/ þat
er Boluadã hlut/ til Galatas j þridia Cp.
þar hñ seigir/ Christus sem fyrer oss vard
Boluan/ hñ endurkeypti oss j fra lógmal
sins Boluan/ j þessari sómu meiningu kall
ar Paulus vorn herra Christum/ SYND/
þar hñ seigir til Corint. j v. Cpa þess añ-
ars Pistils/ Gud giórde þañ til syndar sem
ecki visse synd/ fyrer oss/ þad er/ Gud liet
sñ son vda so litilmotligañ/ at hã var fyre
Gude reiknadur og halldiñ/ fyre hñ/ sem
allar synder hefde giort/ so vier yrdum riett
later fyrer hñs riettlæte.

Hier vt af ma skilia/ huad vors herra
Jesu Christi þina og Daude sie dyrmæt/
huad eg og vil med fæm ordũ enda.

Vor herra Jesus Christus/ j xxij. Cp.
Joh. j sialfe sins eigiñ ordum stuttliga iñ

þinour/ þad menn skv vt af hins Dauda og Pijnu hallda/ og seiger suo/ Eg helga mig sialfan fyre þa/ vppa þ þr sku i sannleikanum helgazt/ hn seiger/ Eg helga mig/ þ er/ Eg em fraskilin syndugum/ ꝛ helld mig til Gudz mz algiordum kiærleika og hlydne/ og offra mijnu Gudi mig sialfan a Kross ins Alltari/ til eins frid þægingar offrs/ ad aller þeir sem a mig trua/ skv fyre vdskuldan mijns offrs/ fraskiliazt frwlum heimsins verkv/ og samlagazt og teingiazt vid Gud fyre eina lifande tru/ ꝛ þar mz offra sialfa sig til eins heilags offurs/ so þeir meige heilager verda ad eilijfu.

Þannen talar Christus hier/ vm sijn Dauda ꝛ Pijnu/ sem hn kallar eina helgan/ þad er/ eitt heilagt offur/ hvt hn fyrer sina Læreseueina fornfærir/ þad er/ fyre alla þa sem truader verda/ vppa þad/ þeir kunne fyrer hans pijnu verdskulldan ad verda heilager sem eitt heilagt offur/ hier vil eg nu i fam ordum jnne binda/ huad vier hallda skulum vt af Jesu Christi Pijnu og Dauda/ sem er þetta/ Ad Jesu Christi Motlæti Pijna og

Daude

Daudi/er eitt forlykūar ⁊ fridþæingar offr
huar mz Gudz sō hefr offrad sig sialfā sīn
um fōdr/ at hann par mz frelsti alla þa sē a
hann trua/fra syndunū og þm eilīfa Dauda.

So hōfum vier andsuar til þssara spur
ninga/huer offradi sa eilīfe Kieñimanduñ
Jesus Christus/huad offradi hann? Sialfan
sig/huar offradi hann? a krossins Altari fyre
sinn bitra og beiskā Dauda/huerium offradi
hann sig? sinum Gaudr/hūs reide hann stillti mz
dyrmætu bodi sīns offurs/Huers vegna off
rade hann sig? manneskiunar vegna/Huer ver
dur niotandi hanns offurs? Aller þeir sem
trua a hann.

Vier hōfū nu heyrt/huad þtta LAMB
hefur ad hafst/sem er/ad þad hefur mañ
anna synder vpp a sig tekid/og þeirra gollđ
it/En nu framueigis skulū vier þtta ordit
(heimsins) yfer uega/ þt hann seiger/ Gudz
lambs burt tekur synder heimsins/ hann seiger
ecke mannanna, helldr heimsins/vppa þad vt
er vita skulum/huad langt og vijtt Jesu
Christi offurs verdulldan sig vtbreidde/ þar
hafa fordū/so sem enn inn verit tueggia han
da Lærefedur sem sig hafua hier forsied/

Nockrer

Nockrer meintu/ ad Daude og Pijna Chri
sti munde ecki ollum til goda koma/ helldr
fæm einum sem þar være sierliga vtualder
til/adrer eru þeir sem meina/at þar sie no
ckrar synder þær sem ecke kunne fyre at gief
azt fyre verdskulldan Dauda og Pijnu Je
su Christi/ þessum rongum meiningu vil
eg stuttliga eyda/ og med liosu Gudz orde
þær nidur sla og leggia.

Su fyrra meining er þeirra Stoicorū/
sem kiemur af rangre vnderstodu og skiln
inge Ritnigarinar/ þt þeir hallda/ad Gud
hafi skapad suma menn til eijlifrar saluhia
alpar/ En suma til fordæmningar/ huort
sem þr giora gott edur illt/ sijk meining
er skadlig/ t fyrer Gudi hædungarsamlig/
og leider margan/anat huort j mistraust t
oruinlan vm syndana fyregiefnig/ ellegar i
eitt fraleitt og yferbotarlaust sine/ Suo ad
þeir lifa vggunarlaust j þessum pancka/
at þeir blyfue saluhialpliger/ fyrst þ þeir
eru vtualder/ j giegn þessare meiningu eig
um vier at setia Gudz myskunsamligan vi
lia/huer ed Manneskiuna skapade epter sinu

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Christie/og fyrelyet Adam hialp/viñ þeñ añ Guds vilia seiger Spamadurtiñ/ Eg (seiger Gud) vil ecki nockrs syndugs Dauda/helldr at hñ vmuernde sier og life/ Þtta ord er liost/hñ vill einckis Dauda/sie þetta satt/sem þ er og j sammleika/þa eru þat osañinde ad seigia/hñ vill sumer sku lu salvholpner verda/ Eñ sumer fyredæmder.

Ad sönu er þtta ei olykt ᵗ þa nær eiñ fromur dugandis madr a mörg börn/hann villde sañliga at öll sin börn yrde god og dandis/ og vm syder miota þess Gotz sens Gud hñ giefit hefi/ Nu vda sum þúbrotiñ/og lata sier ecki seigiazt hnorcke nz a miñingum nie aga/ ganga heldr sañ j osidsemdū og ymisligum pilltskap/so þau vm syder verda heingd edur sieglð/vm þessara barna saudur meiga meñ so tala/ad hñha sue gietid börn til galgās/ ei af þui at þad være hñs asetningur edur vilie þa hñ börnen gat/heldur af þui/at þ so skiede/saukum hreckuysse barnaña/ so er ᵗ varit Gudi/alla meñ hefur hñ skapat epter siñe mynd/ᵗ aller vill hñ ad verdi saluhialpliger/

Enn

Eñ ef nockrir vꝺa þuerbrotner/ t vilia ecki heyra Euangeliũ/ vilia ecki trua og vmúnꝺa sier til Gudz/ helldur æꝺa fiarr med galinskap j giegn Gude/ oJ deyia so j þrajllsku og oGudræknе/ þuilyker vill Gud ad sie forlapader/ bædе fyrer þaũ skulld at þr eru vnder fyrꝺæminguñe/ þegna þra synda æ mote Gudz Lógmale/ og þat þeir hafa fyrerlitid Gudz ræd/ vm þa saluhialp sem vier eigum ad fa fyrer Jesum Christum/ Hier meiga meñ epter Ritningariñar ordũ so tala/ at Gud hafe skapat slyka yfertrodslu m̃ til fyrerdæmingar/ ei fyrie þa grein/ ad Gud villde þ þeir skyllde fyre dæmazt/ helldur af þui ad þat er so skied fyrer saker þeirra illvensku og hreckuisse/ af þui þeir hyxa meir vppa þeña fasceingeligaũ heim/ helldur eñ vppa Gudz Vilꝺ og myssiun i vorum Herra Jesu Christo/ Vt af þessum Cuꝺz eilyfa og o nefnanliga vilia/ segier S. Pall/ Gud hñ vill ad allar mañeskur sku verda saluhialpligar og komazt til Sañleiksins vidurkieñingar/ þuiad þar er eiñ Gud og eiñ medalgongu madur/ hú ed sig hefr vtgiefid til eiñrar forlykꝺar fyre alla/

hñ

hñ seigir ecki/ fyrer sa edur nockra/ helldur fyrer alla/ S. Petur seiger og suo/ Gud er langlundar godur/ og vill ecki ad nockrer skulu forglatazt/ helldr medtekr alla til idranar/ Huad kañ med liosari ordum at seigiazt? Huer vill hier j mote mæla? ef Gud vill (sem hñs ord hlioda) at einginn skule fordæmazt/ + at aller vdi Saluhialpliger fyrer sañleiksins vidurkienning/ þa er þ auglios osañinde/ ad seigia/ þat Gud vilie ecki ad aller verdi saluhialpliger/ helldur at hñ hafi skapat marga til fyredæmingar/ Eñ vppa þ at vor samuiska verde þess stodugre j Gudz ordi/ vm Gudz godañ vilia/ hú ed vill ad aller meñ vrde saluhialpliger/ þa vil eg framsetia fiogur merckilig Argumenta edr bvtissingar sem oss sku nogliga styrckia meiga vm Gudz Mæd/ hú ed vtbreider sig til allra maña æ jordune/ fyre vtan nockt mañgreinar alit/ huort þr eru risker edr fatæker/ aumer edr edlaborner.

Þat fyrsta Argumentū/ er Gudz opinberlig bissalning til allra maña æ j ordune/ þesse er min Elskuligur Sonr hlydit honum/

Christus

Christus seigir eirnin/Predik it Euãgeliũ vt
vm allan heimiñ/fyrer aullum skiepnum/
Þ er fyrer ǒllum mñm/ Huer vill nu vera
suo diarfr ad hñ seigia þorir/ Gud skipar
ad aller skulu Euãgeliumi heyra/ eñ hñ vill
ad sumer sku trua og vꝺa Sæluholpner/
eñ sumer skulu forherdazt af Euangelij þ
tkun/og vꝺa fyrerdæmder/ Ad hafa þess
hattar meining vm Gud/er at sõnu at ha-
lꝺa hñ vra eñ einn ranglatan ofrikis mañ
sñ lofar þui huad ecki er hñs aluara/þer
ad hafa annad j hiarta enn annad j muñi
huad Gude sanligа mislikar.

Þad añad Arguñentũ/þa er Gudz rij-
uglig lofã r fyreheit/Komid seigir Chri-
stus aller til mijn sem erud þungader/ eg
vil ydur endurnæra/ jtm. Hũ sem truer og
vꝺur skirdur hñ mũ vꝺa holpinn/enn huer
sem ecki truer hñ vꝺur fordæmdur/Sãcti
Pall seigir/Sa ed truer/hñ sk ei til skãm-
ar vꝺa/ hier heyrir til allt þad þdikũar em
bætti/sñ Gud hefur skickad hier j heimi/
at kalla mennina til Gudz vidrkienningar/
Christus seigir sialfur med berum ordum/
ad hañ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ad hn sie j heimin komin at giora þa hino syndugu saluholp na/Eg seiger hñ er komin/saluholpid at giora þad huad fortapat var.

Þad þridia Argumentū/þa er þad dyr mæta verd þyngu † Daudas Jesu Christi/ sem er fullnadar hitalirgur fyrer allra manna synd/Christus gaf sig sialfan til eins verdkaups fyre alla menn/og Joh seiger/Sia Gudz lamb sem burt tekr heimsins synder/ jtm. seiger Christus/ þa eg verd vpphafinn vil eg alla til min draga/ þar fyrer seiger S. Pall/Nædin er yfirgnæfanligre en syndin/þt Christi offr er at sönu so dyrmætt/ ad þ kn af ad mæ allar synder/jtm. Joh. seiger/Christus er eitt forlykunar offr fyre vorar synder/ ecki ad eins fyre vorar/helldr allz heimsins Synder.

Þat fiorda Argnmtū edr bijuhsing/þat Gudz vilie sie/ad aller menn true og verde saluholpner/þa er þ jnsigli † su stadfesting/ er Guo hefur giefit ollum monnū vppa syna nad og myskun/En þtta jnsigle er Skirnarinar Sacramtū/Farit seiger hñ/ og kien

id öllū Þiodum/ ⁊ skīrit þær j nafne Fauð
ur/og Sonar/og Heilags Anda/ þessa bifa
lning hefur Gud stadfest hier j Heime/bæ
de med sīne Magt og sīne Nalægd/ Vt af
mecktīne talar hañ suo/ Mier er giefīn öll
magt a Himne og Jördu/ Ēn vm stīna
nalægd seiger hīn so/ Sia/eg vil vera mz
ydur alla daga jīn til heimsins enda/ Ef vi
er nu alītum Christi magt/ þa kīn hīn vt at
rietta huad hīn vill a Himne og jördu/alīt
um vier Christi bīfalning/þa vill hañ at
aller Heidingiar skule skirazt/til eins vitnis
burdar/ at Gud vilte fyrergiefa þm̄ synd
ernar sem snuazt til hans/Alītum vier hīns
nalægd/þa er hīn Þ sialfur sem skīrir med
heilögum Anda/⁊ hid jīnra verkar Þ huad
vatnid vtan til vtþyder.

Þessar eru þær iij. oraskanligar bīuī
singar/sem nogliga stadfesta/ Þ Gud vilie
ad aller meñ verde Saluhialpliger og snue
sier til Gudz fyre trūa a Jesum Christum/
vid þeña Gudz vilia sk eiñ og sierhū fast
hallda sig/ ef hañ vill verda Saluhiolpiñ/
⁊ ecki lata sig leida fra þssum Gudz vilia/

hañ

huerñ hñ hefr opiberad oss i sýnu Blezada orde/og þenna sin vilia hefur so kröptugliga og margvýslliga stadfest/ Hier af ma nu liosliga merkia/i giegn þñ röngu kenifedrum er suo afuirda Dauda og þýnu Christi/ ad Christi forn og offur sem hañ offrade til Syndaña fyregiefningar/ komi ecki öllum til goda/ helldur fæm einum sem þar eru sierliga vtualder til.

Su auñur villa/heyrer þeim til sem seigia/ þad nockrar synder sie þær sem ecki kuña fyre Jesu Christi pýnu og Dauda at fyregiefazt/ i giegn þssare meiningu standa Sc Palls ord/ Huar syndin yfirgnæfer/ þar yfirgnæfer mycklu meir nadin i Jesu Christo/ Sömuleidis þar Joh. seiger/ Nd Christus tekr burt Heimsins synder/ Hier auýsar hñ/ at Christi offur er mycklu kröptugra til Saluhialpar/ eñ allar heimsins synder til fyrer dæmingar/ þar fyrer skm vier so hugra/ At þta er su hin allra þyngsta synd/ at meina/ þ nockr synd sie stærre eñ næd Gudz i Jesu Christo/ Slýk vard synd Cains/ su er hañ leidde til óruinlanar vm Gudz næd/ og sag

 de/ min

de Min synd er stærre eñ naadiñ/Eñ Augu
stinus suarar hñ riettiliga hier til ↄ seiger/
Þu lygur Cain/ Þt Gudz Naad er stærre eñ
allra syndugra manna vesölld og eymd.

Fyrer þui/huer sem fellr j öruinlan sök
um fiolda sinna Synda/sa same vœner Gud
lyge/hñ fyrelætur og þñ eid er Gud suarit
hefur/at hñ eckj vilie nöckrs syndugs mans
dauda/helldr at hñ vmuende sier ↄ lifi/nær
ed Gud alætr þinar synder/þa hugar hñ ↄ
minnst vppa þ dyrmœta vðkaup sē fyrer
syndina gollditer/hvät verdkaup ad er hās
Sonar Pijna og Daude/ Bernardus seiger
so/Eg helld/at Herrās Pijna sie þ ofallua
lltazta Argumētum eda vitnisburdur vpp
a syndaña fyregiefning/Þt hās rödd hliod
ar micklu kröptugra eñ rödd Abels blodz/
þui þesse kallar syndaña fyregiefning j hiört
um þra vtuöldu/af þui hñ er j daudañ vt
giefin vegna vorra synda/ↄ þtta er an allz
efa vist ↄ truanligt/þad Daudin Christi er
kröptugri til hins goda/eñ vorar synder til
ens vonda/Manasses seiger so/ Minar
synder ero fleire eñ sādkorn a siofar botne/

Eñ

Eñ þu Drottiñ frelsar mig fyre saker þiñar
mycklu myskunsemdar.

Hier kañ nockr seigia/Ja/eg hefi so opt
yferbot lofat/eñ eg hef þo mz vilia og vk
syngazt/r vtis vitãde giort j mote miñe sã
uisku/Hier suara eg so til/j þañ mata ad
syndga þ er hrædeligt andstyggiligt og ha
ska samligt fyre Gude/ r marger hafa hier
fyre ordit fordæmder/Sem Saul r adrer
fleire/ þeir sem skyndeliga burt kallazt af
Heiminũ an idranar/ þo liꝺka vel samt r
adr er nadiñ j vorũ Drottne Jesu Christo
meire r stærre eñ bæde þesse og allar adrar
Heimsins synder/þar fyrer/huerier sem he
lltz af þessare synd vpp rỹsa mz aluarligre
idran/þeir audlazt syndaña fyre giefning
fyre Dauda r Pỹnu Christi/ Ezechiel Pro
phete skrifar j xxxiij. Cp. Ad Israels lydur
hafi þessa freistne formumid/Vort rãglæ
te (seigia þr) r vorar synd ganga yfir oss/
r vier þreytunzt þar vnder/huernen er þat
mógulegt ad vier kuñũ ad lifua? Seig þm
seigir Drottin/ Suo sanliga sem eg lifi vil
eg ecki nockurs syndugs manns dauda/helldr
ad þ

ad hñ vmuende sier og lúfe/Snuid ydr sny
id ydr fra ydar vōdum ꝛ skiemeligū veigi/
Þui vilie þier deyia þier af huse Israel?

Þar fyrer/hú hñ nu angrazt i sine samu
isku fyrer saukū fiolda sina synda/ sa sanie
huxe vñ Gudz storu myskun sem yfir gnæ
fer óll Gudz vꝛ/hñ huxi/ad Þ er Gudz vil
ie at hñ vill ecki nockꝛs syndugs mans dau
da/helldur hñs vmuerndan ꝛ saluhialp/hñ
alýte Þ verdkaup er Christus hefꝛ gollðit/
hút ed langt yfuer geingur allar synder hú
su storar og slæmar sem þær eru/ hann
sami huxi æ epterdæme þra er jdrazt hafa
og óduduft nædꝛ/þar þr adur framid hóf
du hrædeligar ꝛ otelianligar synder/sosem
var Reyfarinn/ Manasses og adrer fleire/
Siae sig hú vandliga fyrer ad hñ ecki leggi
Þssa synd ofan a allar adrar/sem er óruine
lun Gudz ꝛ Þyskunar/Þui hú hñ so giórer/
hñ helldur Gud eirn lygara/hú at er hin all
ra stærsta synd/helldꝛ sꝛ hñ giefa sig fram
fyrer Gudz nadar stol/og girnazt syndaña
fyregiefning af hiarta/ ꝛ bidia þar vm mꝫ
truligre bœn ꝛ ecki aflata fyrr enn hñ finnur

endsiar

andsuar j sinu hiarta fyrer Heilags Anda vpplysing/huad obrigdāliga skiedr/so fra mt sem þu hurar þier ecki framar meir at syndgazt/ þegar nu þitt hiarta er so stódu gt ordid/og þu finr gudligt andsuar sm er huggan j hiartanu/ þa þegar mattu vel gāga til keñemañsins/ t þiggia af hm stad festing og aflausn/og Sacramtid.

Eñ huer hñ læst girnast næd/bidur vm aflausn/ t hefur þo samt og ædr illañ asetning/eda atlar sier nockurt þat giora sem Gude er æ moti /sa sami er eiñ bauluadur augna skalkr/suo leinge sem hñ blifur vid þeñan asetning/hñ meinar at Gud sie hm lifkur/og hafi þocknan til lyga t hræsnaraskapar/huer sm nu þss hattar er/hñ þarf ecki at vænta sier neins gagns af þre aflausn sin sin hñ af Kieñimañinū fær/ecki helldur af Sacramti Alltarisins/helldr er hm bæde aflausnin t Sacramtid til ens stærra doms og fyrerdæmingar.

Huad skm vier tala hier vm Christum/ hū ed sialfur seiger at þar sie ein synd sm alldreige vdr fyre giefiñ? Mathei j xij. Cp.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ſeiger/ hñ ſuo/ Allar ſynder og Gudlaſtan
er fyrer giefazt mñm/ eñ Andans Gudlaſtan
fyre giefst ecki huorki i þſſū heimi nie öd
um/ Mar. iij. Cp. ſeiger hñ ſo/ Sañliga ſei
gi eg yd/ Allar ſynder og Gudlaſtaner fyre
giefazt mañunum/ eñ ſa ſem Gudlaſtar þañ
heilaga Anda/ hñ hefur ecki fyrergiefning
ad eijlifu/ helld: er hñ eijlifs doms ver dur/
Joh. ſeiger ſuo i v. Cp. hins fyrra Piſtills/
Ef einhuer ſier ſiñ brod: ſyndga ñ ockra þa
ſynd ſem ecki er til dauda/ þa bidie fyre hm̃/
og hñ ſk giefa hm̃ lif/ eñ eg tala vm þa sē
ecke ſyndga til dauda/ þar er ein ſynd til da
udans/ eg ſeigi ecki ad þu beider fyrer hm̃/
Allt ranglæti er ſynd/ eñ er þo ecki ſynd til
daudans/ i Piſtlinum til Hebreos ſeigizt ſo
i vi. Cp. þad er omöguligt/ ad þr ſem eino
ſinne hafa verit vpplyſter/ t hafa ſmackad
þa himneſka gafu/ og hafa ordit hluttaka
rar af þeim heilaga Anda/ Ja/ hafa ſmack
at þ goda Gudz ord og krapt hins helga
Anda/ ef þr enu ſömu af falla/ at þr vppa
nytt endurnyiazt fyrer jdranina/ þeir ſem kro
ſfeſta Gudz ſon at nyiu/ og af hm̃ ſkimp
hallda/ Og i þ. Cp. Ef at nockrer ſyndga

viſs

vissuitande (þ er) ef nockrer affalla fra Christo/ epter þ at þr hafa samleikin vid ur kiet/þa er þar eckert anad offr epter fyre þra synder/ Paulus til Timo. i fyrsta Cp. hins fyrra Pistils seiger so/ Eg sm var fyr meir Gudlastare og ofsoknare ins rangindum og orietti/eg hefi nu audlazt nad/ þt eg giorde þ af fauiska i vantru.

Þessar greinir i heilagri ritningu auisa/ ad þer ein synd sē ecki vdr fyrer giefin huorcke i þessum heimi nie odrum/þessa synd kalla m almeneliga synd i moti heilogum Anda/vm hueria ad marger m hafa ymisligar meiningar/og þar af kiemr at marger falla i efuasemi og oruinlan/ so þ þeir ecki vita huad þr truasku/Ja/marger eru i þre meiningu at þeir hafe þssa synd drygt/ þar fyrer ganga fram i storre hiartans sorg og lisa an yferbotar/En sa hn vill medgaungiasne ystruega Ritningina/og samvega þ sm Ritningin talar vm þssa synd/ sa kanvel at fa rietta vnder stodu þssa mals/ Þar fyri vil eg nu samabera adur nefnda vitnisburde og ritningarinar greiner/ þ

sua

ſuo þar af taka eina lioſa vtlegging/ huer og huilýk þ þſſi ſynd ſie.

Fyrſt lærum vier af S. Joh. ordū huer þſſi ſynd er/ ſem kallazt Gudlaſtan edr ſynd j mote heilógū Anda/ Allt ranglæte (ſeiger hñ) er ſynd eñ ecki til Dauda/ Jtm. ef nockr ſyndgar þa hófum vier medalgāgara Jeſū Chriſtū/ ſem er eitt forlýkunar offur fyrer vorar ſynder/ ecki alleinazta fyre vorar/ helldr fyre allar heimſins ſynder/ þſſer tueñer vitnisbyrder kieña oſſlioſliga/ at þeſſe ſynd ſem kallazt ad va j mote heilógū Anda er ecki yfuer trodſla Lógmalſins/ nie þra Æ. Gudz Bodorda/ þui þetta ord ſem Joh. neſner hier (Audikia) er ſo mikid eē þ ed ſkier j mote lógmalinu/ huad Joh. ſeiger at ſie Synd eñ þo eigi til Dauda/ þ er/ ecki j mote þm heilaga Anda/ ſuo merckiū nu fyrſt vt af þre Synd/ at hū er ei afgāga Gudz Laug mals/ huorcke j mote færrū nie fleirum Gudz Bodordū/ eñ þo lýka vel er þ vitanda/ at ſu hin minſta ſynd ſem giórizt j mote Lógmalinu/ hun forþienar eilýf añ dauda af ſinu edle og illſku.

Matthæ

Mattheus ⁊ Marcus kienña oss/ad Materia eda efni þessarar syndar sie/at ofsækia Christū ⁊ fra sier reka hans heilaga ord ⁊ Euangeliū/ þo fullgiórizt þsse synd ecki þar inz/þt S. Petrus tok til joranara Huita suña dag þriar þushūder manna/ hūer ed ofokt hófdu Christum allt til Krossins dauda.

Sancti Pall giórir greinar mun a millē tueggia hāda manna/sem Christū ofsækia/ Sumer gióra þ affauÿsku/af þui þr ecki setz vita/Adrer gióra þ viliādi/þo ad þr vite ad þr giórir þ rangt ⁊ illa/Eg var segir S. Pall eiñ ofsoknari/eg lastade Christum og ofsokti þa sē Predikudu hās Euāgeliū /eñ mier veittizt myskū/ þui eg giordi þ af ouÿsku j vantru/lÿka so hafa marger ofsokt Christū og hās Euāgelium sem hafa þo feingit nād/þ ero þeir smā þ giórdu af fauÿsku j vantru.

Sancti Pall til Hebreos kiennir/ Huad þar skiedur fyrer fraū/ adur eñ þad þesse synd dryggizt/sem er/Ad þa vpplystur med Helgū Anda/ad hafa sañan skilnīg a Christo og

ſio og hñs embætte/at hafa ſmackat Gudz goda ord/ad hafa vit hluttakarar j þm̃ helga Anda/sm̃ huorki Tyrkiñ nie Pauiñ eru nie verid hafa/huerier at eru bóluader ſyndarar/eñ þo þr ecki hafe þſſa ſynd sē kallazt j mote þm̃ Heilaga Anda/ hú Synd af hiartanu vt drifi vitnisburd þſſ Helga Anda/sē huorki hafa Tyrkiar nie Heidingiar.

Framueigis kieñer S. Pall oſſ/j huerium þſſi ſynd komiñ er/ſem er/at ſa kallazt ad hafa drygt þſſa ſynd/sē hñ ecki at eins ad ur fyrer fram̃ er nogliga vpp lyſt og vnderuñſſadr/helldr og eirnen ſetur ſig opinberliga j giegn Chriſto/laſtar hñ/ brigſlar hm̃ vm krоſſins ſman/ ꝛ ofsækier hñs kieñing af allri magt og megni/og ecki ma liꝺa at Chriſtus neſnizt/ helldr allt huad Chriſtus giórer þat leggur hñ Diófliñū til/lýka ſem Phariſearnir giórdu/húiū ed Chriſtus kieñ er vm þeſſa ſynd/ſē er at laſta Gud j giegn vpplyſingu hins helga Anda/Phariſearner voru j fyrſtu vm Chriſtū af Spamoñunū aminter/þar næſt voru þeir mz ſialfs Chriſti ordum̃ og jarteignum̃ yfir yñer/ allt ad

eina

einu hótöðn þr Christum viliande og viss
uitande/ofsoktu hñs ord t Euãgeliũ/ hút
þr vissu þo vt af vpplysingu þss helga
Anda ad vera af Gude/ og stodu þar j mot
mz allre þuerud/afneitudu Christo/ t settu
sig j mot hñs orde mz slæguisku yfervalldi
t hræsnara skap/hút ord þr vissu þo j sij
nu eigin hiarta ad va riett/og yfer allt þta
forlietu þr sig vppa sitt eigit riettlæti t of-
raner/eñ burt skufudu Jesu Christi Riett-
læte og hñs offri/hút ed alleina kañ synder
nar burt at taka.

Hier vt af meigum vier þssa mals end
ing giora/at synd j moti Heilogũ Anda/er
ei yfirtrodsla tiu Gudz laga Bodorda/eij he
lldr ofsokn edr forakta Christi edr hñs ordz
nær þ skier af vantru t ouisku/helldr kall-
azt þta atva Synd jmoti þm Heilaga an
da/nær nockur vijsuitande reijsir sig j mote
Christo og hañs heilaga Enãgelio/ lastar
Christũ/og forsmaer hñs forn/og þat heil
aga Euangeliũ/ j moti sinu eigin hiarta og
samuisku/og j moti jñblæstri hins Heilaga
Anda/og þar mz afneitar hñ Christo/seig

iand

landi sig alldreigi vilia hñs niota/af þeirri
heipt/sē hñ hefur til Christum/þa ofsækir
hñ alla þa sē Christum iata og vidrkieña/
Þta er nu sañliga sū synd j moti þm̃ Helga
Anda/hver ed þar fyrer kallazt sierdeilis j
moti þeim Heilaga Anda/þviad þo mañs
sins hiarta hafi vit adr fyrre af þm̃ Heila-
ga Anda vpp lyst/allt at einu þa setr hñ sig
j giegn Heilögum Anda og burt rekur hñ af
sijnu hiarta/ og leggr Diöflinum til vk og
giörriga þess Heilaga Anda.

Huar fyre at þessi Synd fyregiefzt ecki/
þad kieñer S. Pall til Hebreos þar hñ suo
segir/þt (seiger hñ) þar er eckert añad offr
fyrer syndernar vtan Christi offur alleina/
Nu hafa þess hattar m̃ endiliga af neitad
Christo /og burt skufad hñs offri/forlatā-
di sig vppa öñr offr/þar fyre eru þad eig
in vndr þo þeir odlizt ecki myskun/ þt þar
er huorki myskun nie syndaña fyregiefning
ad finña annarsstadar eñ j forn ne offri Jesu
Christi alleina.

Nu vill ein hū þramar meir spyria og
segir so/Eñ eg einhuer sa hñ j mote þeim
helga

Helga Anda syndgazt hefur / aptur hafur til Christū / og bidur vm nad fyrer Christi dauda og pīnu / og jdrast af öllu hugskoti ↄ hiarta / at hn̄ so skamliga afneitade Christo / ofsokti hns Euangelium huert hn̄ po vel visse ad er sannarligt Gudz ord? Hier til suara eg so / Nædiñ (seiger S. Paller staꝛ tre enn syndin / so er og ecki helldur þssi synd so stor / ad Gudz nad j Jesu Christo sie eij mycklu / Ja / þusundrud fallt meiri.

Framueigis bregzt þetta alldrei / Gud hn̄ vill sa synduge vmuendizt so hn̄ meigi lifa / þar fyre seige eg so / Huer hn̄ lætur af þessare Synd j mote Heilögū Anda / ↄ mꝛ sannre jdran bidur vm nad fyrer Dauda og pīnu Christi / Sa sami fær sannliga Synd ana fyregiefning og þad eilyfa lyf.

A mote þessu (ma nockt seigia) eru þssi lioslig ord sē Christus seigir / þessi Synd skal alldrei forlatazt huorki j þessum heimi nie þeim til komanda / Huar fyrer? Er þa þessi synd staꝛrre enn Gudz myskun? Fiaꝛrre er þui og langt fiaꝛrri / Gudz myskun er staꝛrre enn allar synder / Huar fyre kann þa

þess

þessi synd ei ad forlatazt? Hier til suarar
S. Pall til Hebreos j vj. Cp. og seiger þui-
ad þeir gieta ecki fyre idrāina vpp aptr end-
ur nyiazt, Huar fyrir? þuiad þeir hafa ad-
ur afnietat þeim rietta grunduelli idranari-
nar, j huerium idranin, þad er vmuendan
til Gudz fyre truna jnne folgin er, En þetta
fundann tū edr grunduoll er alleina offrid
Christi fyrer syndnar, og þar er eckert an-
ad offr hūt ad syndernar kunne af ma, vtan
alleina offrid Christi, þar sk (seiger Christ-
us) pdikazt fyre ollum j minu nafni idrun
og syndana fyrer giefning, þar fyrer, ef no-
ckr vmuēdar sier og nyztekr Christum med
trunne og hans offr, sa samt odlazt Nad og
myskun fyrer truna.

So stan vier, at esse syndin kallazt þar fy-
rer of fyrer giefanlig, þt þū sē þessa synd
drygia, þr bliſa optazt stad faster j sinū vo-
ndum vpptektnum hætti, idrazt huki nie
jnfliva til Gudz nadar fyre vorn Herra Je-
sum Christum, En hū hū jnflyr til Gudz
n yskunar, sa hefur eī ecki med ollu Chris-
sti offri burtskufad, j huiu alleina Saluhi

lapin

hialpin folgin er.

Þetta lęt eg nu ſtuttliga ſagt vm vt af Þeirri ſynd a mote Heilógū Anda/Þt eg formerke ad allmarger hier vm Þurfa vnder viſunar vid/ og Þr eru miog faer ſem Þtta efne hafa riett forÞeinkt/ edur ſo ſkyrliga Þar vm̄ ſkrifat.

I. Sa Þridie Christi Velgiorningr.

Vt af Þeim audrum velgiorningi Chriſtz oſſ til handa er nu ſagt/ ſē er/ ad hū oſſ af vorū ſyndum hreinſar/ nu nęgiezt Þtta ecki/nema vier hier at auk verdum riettlatter/Þuiat eingeñ kañ j Himeryki komazt nema hū ſie riettlatur/Þt riettlętid er ſa rietti vegur til eilifs lyfs/ ſem Chriſtus ſialfur ſeiger/ Ef Þu villt til lyfsins ingangaÞa vardueittu Bodordin/En̄ at vardueita Bodordin/ er ecki añad helldr eñ ad vera reittlatr epter Lógmalinu/Adr fyrre Þa eg vm̄ logmalid taladi/audſynda eg Þ eingiñ mañeſkia kañ bodordin ad vardueita og Lógmalid vpp at fylla/huar fyre ſ eigin helldur kañ af Lógmalſins verkum riettlatr ad

M. verda

verda/samt og mðr hlytr þsse Guðz vilie obrigdanliga at standa/ þ eingin kiemzt til Himerykis nema hñ hafe þ riettlæte huert lögmalid heimter og vt krefur/ En nu mz þui ad eingin kñ þtta riettlætid at fæa fyre sin eigin vk//og eingin helldr kañ til Himerykis ad komazt nema hñ hafi þtta riettlæti/ þar fyre þa er Guðz son komin j heim in/og hefur a sig mañdō tekid af Jomfru Mariu/og hefur giesit sig vnder Lögmalit og vppfyllt þ/suo ad hñ er fyrer lögmals sins vk fullkomliga riettlatr/hūt riettlæti (mz þui hñ er Guð og madr) ad öllū mñ þm sm a hñ trua/ fullnæger til Riettlætis fyre Gude/ þui lika eins se vier aller vrdū synduger fyre eins ohlydni/so verdum vier og riettlater fyre Jesu Christi riettlæti/nær vier truum a Jesum Christum sm fyre oss hefr lögmalid vppfyllt.

Þetta er þad huad S. Pall seiger til Rom. j x. Cp. Christus er lögmalsins vpp fylling þm öllum til saluhialpar sm trua/ huad er Lögmalsins vppfylling? þetta er lögmalsins endiligur vilie ad þ skyli skie

vðr

Eda sm̃ lögmalid vtkrefr? Huad vtkrefur
þa Lögmalid? Riettlætid/nær Lögmalid
hefur þ/suo lætur þ sier nægia/ suo þ hú-
ki kañ nie helldur vill vr þui þñ fordæma
sem hefur Lögmalsins riettlæte/Enn nu er
Christus lögmalsins ending og vppfyllare/
ecki sína vegna/ helldr vegna Þrra sm̃ ecki
kuña sialfer lögmalid vpp ad fylla/Ja/hñ
er lögmalsins ending ↄ fullkomnari/j þui/
ad hñ skeincker/giefur og til reiknar þ riett
lætid sm̃ hñ hefur af lögmalinu/ öllu þm̃
sẽ a hñ trua/so ad lögmalid hefur eckert af
þeim ad heimta/eda skullda þa j nockurn
mæta/þar fyre seiger S. Þall so/ Christus
er Lögmalsins ending/ þm̃ til salubialpar
er a hñ truer/þ er ad skilia/hú hñ truer/sa
hefur þ huad lögmalid vtkrefr/þ er Riett
læti/huert af er vegur til sæluhialpariñar/
Þtta er og þ er Augustinus seiger/ Huad
Lögmalid bydur þ ödlazt truin/Jtm̃. Chri
stus tok vorar synder og giörde þær sinar/
vppa þ/ad hñ villde þar mz giöra sitt eig
id riettlæti/vort/So er þar nu engin (sm̃
S. Pall seiger) fyredæming yfir þm sem
eru j Jesu Christo/ þuiad lögmalsins riettr

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

er j þm̃ framkomiñ.

Hier er nu merkianda/ ad lögmalsins rie ttlæti fullgiörizt j oss/ ecke mz vorũ vcku/ helldur mz verckũ Christi/ siñ oss truudum til reiknar sýna Laugmalsins vppfylling/ þar fyre seiger S. Pall so/ Vier erum ecki vnder lögmalinu/ helldur vnder Nadiñe/ þui erum vier ecki vnder lögmalino? þui at lögmalit kann öngua skulld oss at giefa/ Vier höfũ þ riettlæti sẽ lögmalit vt krefr/ þaniñ hefr Christus endurkeypt oss fra böl uã laugmalsins/ fyrst j þui/at hñ hefr lidit a Krossins galga þ straff sẽ oss bar ad lýda/ þar næst j þui/ad hann hefur lögmalid vpp fyllt/ giefur og reiknar oss lögmalsins riettlæti/ huar mz ad vier standazt kuñũ a þñ sydazta doms dag/ nær Christus kiẽr og vill dæma alla m̃/ Vm̃ þetta riettlæti talar og so S. Pall til Cor. j v. Cp̃. hins seinna pist. þñ sm̃ ecki visse synd/ þañ giördi Gud vorra regna til syndar/ so at Gudz Riettlæti fullgiördizt j oss/ þetta Gudz riettlæti er Christi hlydne/ medr hüre hñ vpp fyllti Gudz lögmal oss til sæluhialpar.

Þar fyrer nær vier heyrũ edr Iesũ þ/ ad

mad

maduriñ vdi riettlat: fyrer Gude/fyre tru
na an lögmalsins vka/þa er þsse meinin
gin/Madurin vd: ecki riettlat: fyre Gudi/
fyre lögmalsins vk þau hñ sialf: giörir/he
ll: sa sẽ mz truñe mztek: Jesum Christũ/
huer ed med sinũ vkũ ordiñ er riettlat: fyre
Gude/ ꝛ til reiknar þm sẽ truer sitt riettlæ
te hút hñ hefur af lögmalino/ þetta riett
læti kallazt truariñar riettlæte/ þt þ til reik
nazt þm einũ sẽ truer/ þ kallazt ꝛ eirnĩ Chri
sti riettlæti/ þt Christus hef: lögmalit vpp
fyllt/ Sömuleidis kallazt þ ꝛ Gudz riettlæ
ti/ af þui þ þocknazt Gude og hñ læt: sier
þ lika.

Þetta sie nu stuttliga sagt vt af þeim
þridia Christz velgiörnigi/ sẽ er riettlætit/
hút hñ til reiknar oss vier sm truum/ huar
vm ꝛ md: talad er/ þar eg ræddc vm Lög
malsins þrefalda nytseme.

I. Vt Af þeim fiorda Kristz Velgiörninge.

Sa fiorde Christi velgiörning: er heilag
leiki ꝛ helgã/ þa nær ed Christus forlætur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

fyndernar/ ꝛ tek: oss burt vr Diófulsins rꝛ
ki/ og til reiknar oss sitt riettlæti/ þa giórir
hñ oss heilaga ꝛ til reiknar oss sín heilag-
leika/ vier sín nu crũ ordner limer hñs lika
ma fyre trũa/ Fyre sakir þessa heilagleika
kallar S. Johanis. j. fyrsta Pistle j fyrsta
Cp. Alla þa sẽ trua a Jesum Christũ heil-
agra samfelag/ huar af vor truar grein kiẽz
sem so hlyder/ Eg true at þar er heilug Kir
kia/ sẽ er allra heilagra samfielag eda sam
neyti.

Af þessũ heilagleika ma og sk huer Kri
stin sier hrosa/ j giegn diófulsins rike ꝛ hñs
limum/ so at hñ kune med riettu seigia sig
ad hafa samfielag mz Gudi Faudr Syne ꝛ
heilógum Anda/ ꝛ vera þar mz fraskilin j
fra myrkrana hofdingia/ þat er/ Diofli ꝛ
hñs limũ/ Vier bodum ydr seiger S. Joh-
at hafa samfielag mz oss/ og vort samfiel
ag er mz Fódr ũ/ ꝛ mz hñs Syne Jesu Kh
risto/ med þessũ heilagleika huggar sig Da
uid j bæn sine/ j þm LXXXVij. Psalmi/
þar hñ so bidur/ Vardueit mina Sæl/ þt
eg em heilagr/ O min Gud frelsa þin þie-
nara huer ed vonar a þig/ hier seigizt fyrst

David

Dauid vera heilagr/ þar næst auðsar hñ/ huar vt af þesse heilagleiki kiemur/ sem er hiedañ/ ad maduriñ vidurkieñi Gud at va siñ Gud/og forlætur sig vpp a hñ alleina/ þui hú þat giórer/sa er j andanū jñplantadur Jesu Christo/af huerium hñ fær pañ sanna ⁊ fullkomliga heilagleika sem kallazt ma Personalis/ þad er/ alls mannsins þess sem truadr er þt (sem adr er sagt) Christz heilagleike til reiknazt hñ/ suo sē Christus sialfur keñer oss/hia Joh.j.xvij. Cpa. Eg helga mig fyrer þa/ad þeir og verdi heilager.

Suo er þessi heilagleike folgiñ j fyrer giefningu syndanna/⁊ tilreiknun Christz rettlætis/og jafneitan Diófulsins/Stuttliga at seigia/j truñe/huer ed Christum medtekr ⁊ viñ sadmar/mz hñs sakleysi/riettlæti/ ⁊ heilagleika.

Jafnframt mannsins heilagleika epter fylger og eirnen Mannsins helgan/hú ed siñ þroska hefur epter truarinnar verkti/ og er þar fyre j sumū moñum stærri/enn j sumū miñe/epter þui sem truan er sialf mikil edr

lýtil/Nær maðurin fær truna í hiartad af
þm̃ helga Anda (fyrer hún hñ endr:fædizt)
þa er sa helgi Ande í mansins lýferne ↄ fr
amferdekr̃ftugr:/ suo ad hñ dag fra deige
meir og meir endrnyiar mañuñ/bæde í skil
ningínum/Tilhneigingum/hiartañu ↄ óllu
giórningum/Ad sonnu sa hin̄ helgi Andi/
fyre Gudz ord þa hreinsar mañsins vit og
skilning af heimskuñe/villu og vondum
hugrunum/Eñ þar a mot vpplyser skilnig
in̄ mz riettum Gudz kuñugleika/mz sónu
saluhialpar výsdomi/ↄ mz godum ↄ Gud
ligum hugreñingum/ hier vt af hreinsazt
nu hugskotsins girnder og tilhneigingar/so
ad þær/huad epter añad/meir og meir fra
sier hrinda þm̃ o hreinum holldsins ara
um/ og vppuekiazt af þm̃ heilaga Anda/
til godz asetnings/epter þui sem forstande
it og skilningur vpplýsizt til/ Sómuleidis
þa giórizt ↄ eirnin mañsins hiarta klart/ↄ
leggr af þa natturligu þuerud/sem kiemr
af vppruna syndiñe/og setr sier fyrer at va
Gude hlydiñ/epter þm̃ skilningi sem sa he
lgi Ande hefur í hiartad jñ giefid/þessari
hiartans audmykt og hlydne samhlioda ↄ

so vꝛ

so skiñ mañsins/bæde þau j ñri og ytri/Af
vijsu mz skomñu mali ad skyra/ þessi helgā
er kominñ oll j jdrāar yfirbotiñe + asetnin-
gi godra vērka/ þat er/ad maduriñ hefur hu
gan og hiarta þar til/ ad vēra Gude hlydiñ
og hñs bode + skipan/ Og eckert giörir mz
vilia og rade/ þ sem Gud hefur bañat/ vir
der helldur vilia Gudz meir og framar/ eñ
allt þ añad sem j heiminum er.

Þesse helgan hefr stora astrijdu/ þt þss
er prijr asækia hana/ sē er Diofullin/ holld
it heimurinñ/ Og j þessu andligu strijde hol
ldsins og Andans/ þa sina þeir enu riettkr-
istnu optsinis mz sier storan veikleika + vā-
mātt/ so þr opt vēra fellder/ Ja/ med ollu
nidurslegner/ enn þr rijsa vpp aptur fyrer
Nad og Krapt þss hins helga Anda/ Mz
þuilijkum hætti var Dauid felldur/ þa hñ
liet holldit sig sigra/ + drygdi hædehordom
og mañdrap/ eñ hñ vard vpp aptur reistur
fyrer krapt hins helga Anda/ þar hñ vard
amintur af Spamañinum Nathan/ so hef
ur þ til giengid velflestum Gudz heilögū j
verölldinne/ huar af S. Pall med riettu seig
er/

er/hú hñ stendur sa siai til hñ ecki falli/hiet fyrer amiñer S. Pall þa j Galatas Borg j v. Cp̄. Gangid j andanū t fullkomnit ecki holldsins girnder/þt holldit girnist j mote andanum/og andē j mot holldinu/ Af þui er þad nu ecki mōguligt ad sa hañ er rietta Kristin/sie ann astrýdu/ so sem sa Poetin Prosper seiger.

Nunquam bella bonis nunquam certa amina desūt.

Et Cum quo certet mens pia semper habet.

Þat er/

Storligt hefur hú Christiñ strýd/so stūd er alldrei a mille/ Andskotiñ giefr aunguañ frid/ei holld nie heimuriñ jlle.

Þetta vitum vier af dagligre reynslu j hia ōllum Christnum m̄m̄ Christus sialfr kieñer oss hid sama/þar hñ byðr oss dagliga at bidia og seigia/Fyrergief oss vorar synder/suo sem vier fyre gietum vorū skuldu naptum/Salamon seiger/ Sa riettlate fellr vý si ñū a deigi/og so opt rýs hñ vpp aptr/ þt þesse er munur j mille Diōfulsins barna og Guðs barna/Diōfulsins born synd

ndga

ndga mz forsettu radi/af illsku ꝛ ohlydne vid Gud/liggia i syndunū/ Eñ Gudz bórn syndga vt af veykleika/ꝛ vda a tælar dreigin af Andskotanū/ Holldinu ꝛ Heiminū/ Eñ þau rysa vpp aptr/ og taka so i Gudz Fódrs hægri hónd med stódugre Tru/ sem er Jesus Christus vor Drottin.

4. Sa Fimte Christz Velgiórningur.

Sa fimti velgiórningur Christi er sa/til hús ad heyra þr adrer sē nu er vin talad/ꝛ er at lyktunum ein frelsan og endurlausn fra óllu vondu/so ad maduriñ þarf ecki leingur ad ottazt/ húki Diofullin/ Holldit nie Heimin/ ei helldur nockurn hlut huorcki a Himnum nie Jórduñe ei helldur i Heluiti/ Þesse sydazta Endrlausn/ kallazt i Heilagri Ritningu Saluhialp/til húrar Gud at ónd uerdu mannū skapadi/og sijdā þar epter a endurleysti med Dauda og pīnu syns Sonar.

Þesse Saluhialp er folgin i þessū fiorum hlutum/ þ fyrsta/ at maduriñ frelsazt fra óllum motgangi eymd ꝛ illum hlutū/

þad

Þat añat/at maduriñ ecki þarf at hræðazt
nockud vont/ Þ yfir hñ mune koma/ þad
þridia/ at maduriñ hrepper þau yppurstu
giæde sem oskazt mega/so maduriñ girn-
izt ecki meir/ þad fiorda/at maduriñ veit
visseliga/ at hñ mune þess goda eilyfliga
niota fyrer vtan aflat og nockurskonar vñ
skipti/þessa Saluhialp þa hofum vier af
Jesu Christo alleina/ Aller þsser sim Jesu
Christi velgiormigar þeir felazt j þssu tuei
mur ordu IESVS og CHRISTVS/
Þat fyrra ordit/Jesus/ mercker/ at han er
Gud og madr/mañsins saluhialpare/hitt
añat ordid Christus/ auysar jhun mata þ
hñ sie saluhialpari/ þui Christus/Norræn-
azt Smurdur/ og merker so mikid ad Chri
stus sie Kieñemadr/Prophete og eirñ Kon
ungur/Med sinni pstforn af mæer hñ syndir
nar/Hz sine Kieñemas bæn bidr hñ alltyd
Gud himneskan Fodr fyrer oss/ Med sine
sattleysi giorer hñ oss heilaga/hñ keñer oss
og þañ rietta veg til saluhialpariñar sem
eirn sañ Prophete eda Spamadr/ Med þ
allra sydazta frelsar hñ oss sē ein volldugr
Kongur/ j fra diofulzins riyke jñleider oss
til

til Himiriikis glede og saluhialpar.

I. Sa Siette Partr Eda Articulus.

Su sietta grein er eg sram̃ setta/ t þórf er ad vita vm̃ vorn Herra Christum Jesu̇/ er þessi/ hún in ad vier gietum ordit hlutak arar Jesu Christi velgiórninga suo ad vier þar af faum eylift gagn og nytsemi/ Vor Herra Jesus Christus af siñe Guddomligri giæsku og kiærleika er hn̄ hefur til vor/ hn̄ giórer oss hluttakendur siña velgiórninga fyrer Euangeliu̇/ Truna/ t þau haleitu Sacramẽta/ j húiu̇ sa helgi Ande er nalægur t kröptugr/ vm̃ þessi þriu̇ instrum̃ta/ Tol eda vckfæri vil eg hier framueigis tala.

Þad fyrsta vkfæri er EVANGELIVM/ sem Christus hefr býfalad ad vm all an̄ heimin skylde Predikazt/ j húiu hn̄ er kröptugr fyrer hræring hins helga Anda/ t saman kallar t safnar þm öllum sẽ ordid mztaka/ t bygger sier af þeim Luta kristeliga kirkiu̇/ þ er Christninna/ hüe hn̄ stiornar og styrer mz Euãgilio/ og Sacramentum̃

med

mz ögū/ᵗ Ceremoniū/ſo at huar þſſer iiij. hluter eru oſpillter vppa grūduellinum þar er Chriſtelig kirkia/ þott þar a medal þſſ ſyneliga mañfiolda ſie mai ger dander lim ir sē þo hallda ſig fyrer kriſteliga Kirkiu.

J þeſſari Chriſteligri Kirkiu bydr vor Herra Jeſus Chriſtus fram med Euangeliū Predikā/öllum moñū ſijna myſkun/ſo ſem þeſſi ord hlioda/Gangit vt vm allan heī miñ og Predikid Euangelium fyrer öllum ſkiepnum/ Jtm. Luce xxiij. Þar byriar at Predikaſt j miñu nafne apturhuarf og ſyndaña fyrer gieſning mzal allra heidiña þioda/þar fyrer merk nu þetta/at Euāg elij Predikā er ſa lærdomr/ j hūum Chriſt us frambydur öllum moñum þa eilyſſu ſal uhialp/ſo ad hū hñ heyrer þ heilaga Euā gelium ſem hlyder vppa ſyndaña fyrer gieſ ning/og hūnin madurin kñ ad fa þ eilyfa lyf fyrer Jeſu Chriſti velgiorninga ſaker/ han ſk þetta mz ſialfum ſier hura/ hier tilſeiger og fram bydr miñ Herra Chriſtus mier mz ſijnu ordi alla myſkun/ vinſkap ᵗ ſæluhialp/ᵗ þetta odlazt eg fyrer hñs ord og hñ er ſañliga þ ſialfr ſem fyre mañſins

rodd

röd til min talar/Ef eg er nu hm̃ hlydiñ/
þa verdur mier þat til gagns og saluhialp-
par/En̄ sie eg hñs röddu ohlydiñ/ þa hey-
ri eg hana mier til skada ja til eilifrar fyre
dæmingar/vtan eg giöre bot og jdran/Ef a
þetta er eigi oliskt og þa ein̄ ræningi hefur
forbrotid sitt lif/og þa hñ heyrir Kongzins
ord at hñ hafa skuli lyf og nad/en̄ þo lika
vel forsmaer hñ Kongin og hñs ord/huad
vilia menn̄ vm þessh attar ræningia añat se
igia/en̄ hñ hafi sialfr ollad synum dauda/
og ad hañ hafe heyrt Kongsins nadarligt
bod sier til stærra straffs t fyredæmingar/
þar fyre byriar ollum monñ ät sia sig vid
ad þeir ecki heyri edur lese Christi signada
Euangelium odru vijs enn med hine mestu
akt og æru/ og ad þr late sier til hiartans
ganga/og þacki vorum elskuliga herra Je
su Christo fyrer þ/ Hier vil eg nu stuttliga
vppteikna huad fyrer lærdom Euangeli-
um er.

Euāgeliū (stuttliga at segia) er predikū
edr bodskapur til allra manna/ vm jdran t
Syndaña fyregiefning/j nafne Christi/sem
hñ sialfr segir/So er þ skrifad/og so byr-
iade

lade ad skie/ad Christus lide og vpp risi af dauda a pridia deigi/og at par skillde Predikazt j hñs nafne idran og syndana fyrer giefning mzal allra pioda/ pessa Predican kallar hñ sialfur Euangelium/ pad er einn gledilegan bodskap/ j húium Christus óllū monnum/ Gydingum og Heidingium pessa goda hluti fram bydr/ ad hñ vilie frelsa pa fra lógmalsins bóluan og Gudz reidi/ lofar og til seiger peim óllum syndaña fyregiefning/ Saluhialpina og peilúfa lijf/ sem a hñ trua vilia/ ptta giórer hñ allt saman fyrer vtan pra til vercknat j nockurn mata/ fyrer sin Dauda og pijnu/ til pess/ ad peir ske packa + lofa Gud med hiartanu/ munnenum og lúfnadinum/ aller og sierhúier pr sem hlutakarar verda j hñs velgiorningum/

J pessum Euangelij lærdomi edur Predikan/ eru sierdeilis fiorar greiner par vier gaumgiefa skulum/ su fyrsta er Bifalning Gudz/ sem er psse/ ad aller menn skulu heyra Euangelium/ eñ húier p ecki heyra/ pr forakta Gud/ og vda seker ad myu pss eijlifa dauda/ Su óñr grein er/ ad Euangelium

frambyda

frambyðr mönnum syndana fyregiefning/ riettlætit saluhialpina og þ eilyfa lyf/ suo ad þr sin ecki heyra/ Euãgelium/ þr blyfa i sijnu syndu/ rãglæte Dauda ↄ fyredæmigu.

Su þridia grein er/ad Euangeliũ fram bydur Christi velgiorninga ollum monũ/ huers slektis edur tegundar þr eru/ an alls mañgreinar alitz/ þui þ er vilie Christi/ad aller vðe saluhialpliger/ þr sin Saluhialp liger vða vilia/ Huar fyrer ad eingin sk j ðr uinlan falla/ þott hans synder sie margar og myklar.

Su fiorda er/at þr alleina niota Christi velgiörninga/ sm til Gudz med eirne stöðu gre tru ser vmúnda/ vm húia vier vilium tala/ þetta er nu stuttliga sagt af þui fyrsta vkfæri sm er Christi Euangeliũ/ fyrer hus Predikan Christus fram bydur öllum synd- uña fyrer giefning/ Adur var sagt/ huermin lögmalsis pdicã kiẽ oss til at leita Christz/ hú alleia oss frelsar fra lögmalsins bóluã.

Þat añat jnstrumẽtum edur vkfæri/ hút ed Christus hefur til skickad ad ödlazt þar med hans velgiörninga/ er Truin/ þt Christi Euangelium er til at jafna/ so sẽ haũd/ mz

hüre Gud hñ byd: og rietter at oss sýna my
skun ⁊ velgiörninga/ so er og eirnin truan j
mansins hiarta/sm̃ eī hönd edur gaupner/
mz hüium madurin apt: a mot medtekur
Christum mz öllum sinum velgiörningum.

Eñ so vier saum riett vnderstadid Tru-
ariñar natturu/ þa vil eg mz fam ordum
þar vm tala/so eg vona ad eingiñ ske lein-
gur þurfa at efua huad ein riett Christelig
trua sie Hier mz vil eg vpp teikna Truariñ-
ar natturligu Proprietates/ Þ er art heñar
⁊ edli/ af hüiu sierhuer mañeskia kañ ad vi
ta/huert hñ hefur þa riettu Tru/med hüre
hñ j sañleika medtekur vorn Herra Jesum
Christum mz sýnum öllū velgiörningū/sē
Johañis Bp̄ta seiger hia Johñe Gudspial
la mañi j iij. Cp̄a. Huer hñ truer a Sonin/
sa hefur þad eilifa lýf/ þui so: Þuiat sa
sem truer a Sonin/ hñ hefur sc̄iñ/ Huer hñ
hef: soniñ/ sa hefur veigiñ til eilifs lýfs/ þt
Sonuriñ er veguriñ sem hñ sialfur seiger/
Eg em veguriñ/ sa sem hef: Soniñ/ sa hef
ur lýfeins dyr ⁊ ter hñs ordū/ Eg em Dyr
nar/ Sa sem hef: Soniñ/ sa hefur verdskn

lldan,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

lldan eilyfs lyfs/ þt Sonurin̄/ hueriū þad eilyfa lyf med riettu til heyrer/ hñ hefr ecki sier sialfum þ eilyfa lyf afrekad/ helldr syn um limū/ Hú hñ hefur Sonin/ hñ hefr alla hlute med syninū/ þt sa sem ecki sparade sin̄ Eincka Son/ helldur fram̄ gaf hann j Daudañ fyrer oss/ huernin ma þ skie at hñ skylde eigi giefa oss alla hlute med hm̄/ so sem Paulus kieñer/ Sa hñ hefur Soniñ hñ er eitt miz hm̄/ þui kñ þar ecki añars ad va eñ at hñ sie eirnen erfinge med hm̄ til þess ei lyfa lyfs/ Ja/ sa sem sonin hefur/ hñ hefur þat eilyfa lyf epter þui sem hñ sialfur seig er/ Eg em lyfit.

Þar fyrer/ huert sem þu helldur leitar at lyfsins veigi/ lyfsins dyrum/ lyfsins verdskulldan/ lyfsins erfd/ arfi eda eigindomi/ elligar v at þui eilyfa lyfe sialfu/ þa hefur þu þat allt saman j Synenum nær þu truer a hñ/ Eñ þar þuert a mot/ sa sm̄ ecki truer a Soniñ/ hñ skal ecki smacka lyfit/ seiger Johañes/ helldur blifr Gudz reide yfir hñ/ Af þessu er huranda/ huersu þad Truin̄ er nytsālig/ húia þo eingin kñ at hafa/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

hefna hỹ adur fyrer fram med logmalsins
Predikan verdi amiñtz vm sijna synd, ⁊ ha
fi fornumid beiskleika Gudligrar reide/ og
hafi vidurkient sina rietta fordæming synd
arinnar vegna.

Þar fyre kieñer oss Heilög ritning/at vi
er skim angra og idrast vorra synda/ idrast
skm vær/at vier höfü stygt Gud/viliandi
giarnan at þat være ogiört/Angra sk oss/
so at vier finnum cina rietta sorg j voru hi
arta syndariñar vegna/ og sieum aluarliga
þar fyre syrgiande/ Hú hñ so langt kominñ
er/ hñ finur vel huad gledilige Bodskape ad
Euãgeliũ sie/hút at til seiger og lofar öllo
um þeim sem trua/syndaña fyregiefning/
Riettlæti/Guds vinskap ⁊ þat eilijfa lijf.

Huad er þa truin? Tueggia handa mæ
ltæki sem j Heilagre Ritningu standa/ þau
kuña nog liga at kieña oss huad Truin er/ þ
fyrsta er/ Nær skriptiñ skipar oss at trua a
Christum/ þad anat/ Nær oss verdur skipa
at adtrua æ Christi nafn.

Þad fyrra maltækid/ sem er at trua a
Christum/ þad er þessarar meiningar/ Vier
eiguin

eigum at forlata oſſog ſetia alla vora vón
vppa Chriſtum Gudz Son alleina/ſo at vi
er vitum at þar fæſt eingī ſaluhialp/nema
fyrer hñ alleina.

Þat añat maltake/ ſem er at trua a na
fnid Chriſti/kieñer oſſ þa riettu truariñar
reglu/húnin truan til Gudz ſonar vera ſk/
ꝛ huar vt j hun ſtar/þuiat at trua a Gudz
ſonar Nafn/er þat/at trua a Gudz ſon ep
ter þui ſem hñs nafn er j heilagre rttningu/
ꝛ ſo ſem hñs verck bivíſa vm hñs nafn.

Þar fyrer/med þui hñ nefnizt ꝛ kallazt
j þui heilaga Euāgelio/ ad vera allra þra
ſaluhialpare ſem a hñ trua/Item ad vera
eirn ſañur Gud/ ein ſañarlig mañeſkia/ein
Perſona ꝛ Gudz Lambs ſē burt tekur heim
ſins ſynder/Vier hófum ꝛ mórg epterdæmi
ſē vitna þat/at Chriſtz giórningar eru hñs
nafne lýker/ſē ſia ma a Reifaranum/Mar
ia Magdalenu/S. Pale/Petri og allmórg
um ódrum/ Af þeſſu er nu lioſt at ſkilia/
at truā a Jeſum Chriſtum Gudz Son/ er
ein lifande ꝛ ſtódug hiartās vō ꝛ trunadar
trauſt/þad madurin viſſeliga helldur fyrer

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

satt/ad Christus er allra þeirra saluhialpari sem a hann trua/ so ad hann frankuæmer allt þ hann vill/ þt hann er sann Gud/ hann vill oss og allt gott/ þt hann er ein manneskia sem hefr vora natturu vppa sig tekid/ af einum oseigianligum kiærleika vidur oss/ ad hann sie t skyllugr til ossad hialpa/ sem sa þar er af Gude til skickadur mzalgangari millum Gudz og manna/ sa sem sialfan sig hefur vtgiefid til eins verdkaups/ at endrleysa oss mz/ vppa þ ad huer sem truer a hann/ sa skihreinsazt af sinum syndum mz Christi blode/ og riettlatur verda med hans hlydne og af þeim heilaga anda til eilifs lifs endursæd azt/ fyrer grunlausa Gudz fodurs myskunseme/ huer ed so heimskin elskade at hann gaf vt sinn eingietinn son/ ad huer sem a hann truer skal ecki fyre dæmazt/ heldr hafa þ eilifa lif.

Þetta er nu sagt vt af Kristeligre tru/ huad hun er/ hvt edsama vier kunnum t eirnen/ vt af skirnar ordunum i styttu mali samann ad binda/ þar ed so seiger/ huer sem truer a sonin/ hann hefur þat eylifa lif/ Truen er rietur kunnugleike a Christo Gudz syne/ t eitt

stodugt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

skódugt trunadar traust til ad fa þat eilýfa lýf fyrer hñs skulld/Slika tru hafde Keyfarin þa hñ sagde/Minstu min nær þu kiemur j Ryke þitt/hýrium Drottin suarade/ j dag skltu vera med mier j Paradis/Suoddan tru hafde su berfynduga Kuinna hia Lucas j vij. Cp. Til Huerrar Drottin sagde/ Þin Tru giórde þig holpna/þuilýka tru hafde Tollheimtu madurin/hia Luce j xviij.Cap. þar hann so bad/O Gud vertu mier fyndugñ liknsamur/þuilýka tru hafde og eirnin Dauid j þm xx. og fimta Psalme/O Drottin fyre nafns þins saker likna þu synd minne/oll þessi epterdæmi samhl ioda þessari salubilapariñar Reglu sẽ Dauid framsetr j ódrum Psalmi/ Sæler cru aller þeir sm sig vppa hñ forlata.

Art og edli þessarar Kristeligrar Truar af hueriu sierhñ mañeskia vita ma/hýt hñ hefur þa sónu tru edur ei/er þetta.

j.

Ad Læte hñ sig j hiartanu fina.

ij.

Ad Hun læte sig j liose mz godñ verckñ.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

iij.

Hú er þolinmod j motgangínum.

iiij.

Truen yfer vinn heimin.

v.

Hun er stódug allt til æfiloka/hú æfi lok S. Petr kallar andarinnar saluhialp.

Fyrst sagda eg/ad edli Kristeligrar Truar sie/ad hú lætur sig j hiartana finna/þ er/ Madurinn finur eina oseigianliga huggan j mote Lögmalsins bólnan/j mot daudans makt/ og diofulsins grimleika/hún hefr ein oseigianligan fögnud af þui/ad hún veit sín nar synder eru fyrergiefnar/Jtm hann finur j hiartanu eitt andligt traust/þad Gud sie hinn nadugur og myskunsamr/madurinn finur ad þ Christus er hinn nalægur/og sa helgi Andi giórer hins hiarta sier til musteris/hinn finur og kraft hins helga Anda/ huered truna vppueckur til bæna akallsins/hinn finr mz sier eina breñande ast og girnd/ til ad gióra þ sem Gudi er þægiligt/han finur og med sier packlæte til Gudz/Ja/mz einu orde at seigia/hvar ein Christilig trua er j mannsins hiarta/

hiarta/ þa er þar Gudhræsla/gott framfe
rdi/ og glede j heilógiu n sinda.

J añañ mata/ lætur trueñ sig j lioſi med
god ürkū/ þt ytre vkin bera vitne þar vm
huernin eda huilikt hiartad er/ sē Christus
seigir/ Eitt gott trie ber godañ auórt/ + eitt
vont trie ber vondañ auórt/ Jteñ. af þra
auórtum skulu þier þa kieña/ þar fyrer er
añars omógulegt/ eñ þ/ ad huar Truan er j
hiartanu af þm helga Anda sīñ j hiartanu
byggier/ þar eru + ad sónu god verkiñ/ hīt
ed vitnisburd hiartanu bera / þesse truariñ
ar verk hin almeñiligu eru þesse/ ad vikia
fra þui vonda + giora hid goda/ hier fyre
þessar greiner kallazt Trueñ/ eirn grunduó
llur/ vpphaf/ leidsagnare/ og sīñ eirn styre
madr til allra kristeligra mañkosta + godra
verka.

J fyrstu er Truen eitt fundamtū/ þat er
grunduóllr/ a huerium aller mañkoster/ hly
dni og verkin god vppbyggiazt/ þar næst/
er hun eitt principium/ þ er vpphaf/ vt af
hueriu aull god vk koma/ sē af añari vpp
sprettu/ hun er og leidsagnare/ sem helldur
mañenum a þīñ rietta vegi/ so hñ ecki af-

ogrur til hægri handar/ þ er til þra godra verka og fundninga er menn hafa vpp þeinkt/ viliande þar mz þiona Gudi epter þra eigin vilia og vysdome/ Ey helldur til vinstri sydu/ sem er til vondra verka/ med hüium Diofulsins ok heimsins börn sig flecka/ Jtm. Truin/ huer ad er leidsagnare til allra dygda og Christeligra vercka/ hü lætur sier ecki nægia/ nema hun heyre Gud hafa þ v ck bifalad/ mz þuilykū ordū/ Soseiger Drottin. þar fyre bidr Dauid af trune j þm xxv. Psal. Drottin leid mig j þinū sannleika/ Kien mier vegu þia ok lær mig at gāga þina götu/ hier fyre seiger ok Dauid j Cxix. Psalme. Sæler eru þeir enu flecklausu a veigunum/ þ er/ þeir sem j trune fundner v da Gudi hlyduger/ so ad þr eru a þeim riet ta veigi/ eigi vikiande til hægri edr vinstre handar/ framueigis er truin sem ein styrismann/ huer ed mansins lifnade stiornar og styrir til þess sanna merckis/ sem er Gudz dyrd/ vppbyggig Christeligrar kirkiu/ Nagāsgagn ok nytsemi/ aull þesse Truarinar verck eru j þessum fiorum höfud stycktum inne falin.

Þad

Þad fyrsta er Gudhræssla/huer ed sig i ytri verkum i liose lætur/ sem er/ad heyra Gudz ord ms ódrū/ ad akalla Gud j Kirkiu safnadinum/opinberliga ad medganga sijna Christeliga Tru/al menūliga at medtaka Sacramētum/ad hialpa og styrckia med rad ↄ dad þad Gudz dyrd og æra fai framgang/suo at menn meige sia og merckia a þier/ ad þier gange til hiarta þ Gudi vid kiemur/hier vm talar hin heilage Dauid j CXIij. Psalmi seigiande/ Gladur verd eg vid/ þa þr seigia til min/Latum oss ganga j Gudz hus/ Item. Vegna þess hussins sem Gud Drottin æ/ þa vil leita ad þui sem þier er til goda/hier lætur Dauid sitt hiarta j liose/vili idi sijna þienara vita læta ad hūs hin stærsta vmhuxan og a stundan er þesse/ad hū meige j Chrystiligū samnude sijna sig ad vera Gudz þienara/ þessu Dauidz epterdæme hæfer Kongū hōfding iū ↄ valldzstiornar mīn epter ad fylgia/ so þeir þar med biuisi sijna tru og elsku til Gudz.

Þad añad/er meinleyse j liferne og fraferde hūs mās/so at þo þu alleina sert/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

þa helldr þu þo so sẽ þu værer fyre Gudz augliti/ huar fyre þu eckirt ohæfisligt edur skamsamligt athefst/ Hier fyre talar Gud so til Abrahams/ Gack fram̃ fyrer minu augliti/ þuiat Gud hñ alitr ecki alleinazta þad sem Solina skijn/ helldr jafnuel jnstu hiartans þancka.

Þad þridia/ er riettuijsi og kiærleike til allra mana/ so ad maduriñ hafi eina goda samuisku j allre hondlã er menn hafa jñbyrdis/ þar med þa veiter hñ yfer alldinu/ og þm̃ sem j odre stiett eru þra tilbæriliga hlydne og heidur/ hñ hialpar + so simm jafnt Kristner mz rad og dad/ verndar jna vnd ergiefna/ + helldur þeim vid aga + tyftan/ hier ad auk huggar hñ alla harmþrungna/ og hialpar fatækum af ollum efnum/ Ja/ hñ helldr alla ad va Christi lime med sier/ j vorum Herra Jesu Christo/ huar fyrer hñ giorer þ eina audrum sem hñ sialfur hafa vill/ og alldrei nockrum mz rade og vilia j mote giorer/ med einu orde ad seigia/ ad þu so lifer a mzal manana at þeir meige gott vitne vmbera vm̃ þina Kristeliga Tru og

fram

framferdi.

Þad fiorda er kostgiæfñe j þui embætte sẽm sierhuer er til kalladur/huort helldur þ er andlig stiett/edr buskapar lag/elligar ve raldlig bifalning stor edur litil/ edr huert hellzt embætti þad er sem audrum kñ kõa til gagns ꝛ goda mz tru og æru/ vt j þssu skal mañ epter fylgia S. Palls ordum/til Rom. j xij Cp. þar hñ so seiger/Huer eiñ sie trur j siñe kallan/ꝛ at eingiñ yfirgiefe sij na kallã edr ẽbætte/þ kieñer oss S. Pall ꝛ Jo. Pall seiger so/Hú eiñ stande j þri kall an sem hñ er til kalladr/ S. Johñes kieñer mẽm at þr sie riettuijser j siñe kallañ/J þañ tima/þa marger af Romuerskũ stridz mo ñum komu til Joh.og lietu sig skyra/ og spurdu hñ ad huad þeir skyllde giora/Hier bifalade Johñis ecki ad þr skylldu yfer gie fa þra strijdz erfidi/og fara a eydimerckur/ elligar taka a sig muka kappa/er kallaz ma skalka skiol/helldr sagde hñ so/Rugit ong uan nie suijskit/og latid ydur nægia ydar la un/Sia hier hún truariñar auórt fyre mo ñunũ ad Joh. vtkrefr af einũ strijdz mañe/ þessu epterdæme ættu aller Christner menn

epter

epter ad fylgia/ſierhu j ſiñe kallan/ Og ſet
ia ſier fyre ad gioͥra ongum oriett/helldr va
trur j ſiñe riettri kallã/ odrum til gagns og
goda.

Eñ vppa þ/ad ſierhuer kuñi þui ketur
jſiñe kallã ad ſtãda/þa eru þeſſar epterfyl
giãde greiner vel merckiande.

Fyrſta ad ſu kallan edur embætte ſem
ſierhuer hefr/ad hu ſie vppa Gudz ordi grũ
duollut/ſo ſem þ ſſe Regla vtuiſſar/ Allar
þær ſtietter/kall edur embætte/ ſem þiena
til Gudsæru/ vera alldligri valldſtiorn eru
til ſtyrcktar/og allar þær ſtietter er buſyſlu
edr buſkapar lagi til koma/ v þær ed alm u
garum er til gagns/þær ed verenda riettlæ
ti/eins hirda oraduendni/þeſſ hattar ſtietter
allar hefur Gud j þui hinu fyrſta og fiorda
Bodordi/bodit og jñſett.

2 uñur Regla, Truen til Gudz/kærleikur
iñ til Naungãs eru þær tuær regl r/epter hú
imm eiñ og ſierhuer ſk ſkicka ſier j ſinu eme
bætte.

Þridia/Nær motgãgurin kiemr(þui ei
vill anad vera)þa ſk madurin leita til Gu
dz ordz og þar af taka huggũ.

Fior

Fiorda/ Sierhú lifi so j sinu kalle/ad þ
vdi Gudi til æru/ og þeim til nytt semdar a
mzal húra hñ er.

Fimta/ huer madur sk Gud þugliga ak
alla j síñe stiett/ huersu læg og littls vd sẽ
hun er/ þt þar kñ enginn hlutr vel at vppby
riazt edur endazt/ nema Gud giefe þar til
sýna nad/ þessar aller greiner framsetur
Dauid j þm xxxvij. Psalme þar hñ so seig
er/ Treystu Gude ꝛ giör þ riett er/ bu j þui
lande og leita þinar fædu mz æru.

Þat þridia Instrumñtum edur verkfære/
hát Christus hefur skickat til ad ódlazt med
hãs velgiörninga/ þ eru hãs Sacramñta/ ꝛ
synelig teikn hãs myskunar og vilia Enn
adur eg tala nóckud vm Sacramenten þess
nyia Testamñtisins þa vil eg ad fyre fram
tuær greiner fram setia/ og badar gagnlig
ar/ Su fyrre er/ huernen Gud hefur alla tí
ma tied sig og opinberad fyrer manneskiu
nne/ hin ónnr/ huadã Gud hefr þau nófn
tekid er hñ hefur þessum teiknum og Sacr
amñtũ giefit/ þau hñ hefur jñsett.

Fyrst eigum vier at vita/ ad Gud/ allt j

fra

fra vpphafi verallbar/hefur j þenan tuefa lldan mæta sig birt og opinberat fyre mañ eskiñe/sem er/ fyrst mz berum ordū vppa hās vilia og bifalning/þar næst med synelıgu teikne ↄ merki/hūt teikn oss vppa ord id a minner/og Gudz vilia stadfester ↄ jnsiglar.

Þa Gud hafdi skapat Adam ↄ sett hñ j Paradis/ þa sagde hñ Adā sinn vilia med liosū ordum/og til merkis sins vilia/ setti hann til tuoteikn/sē var lifszins Tre og visdomziñs Tre/j penna mata/Ef Adā væri ordinn hlydugr/þa skillde hñ lifa ↄ alldrei elldazt/helldr eta af lifszinstre ↄ lifa æfinliga/Enn ef hañ bryti af Gudz Bodordi/ og æti af þui fyrerbodna Vysdoms Trie/ þa skyllde hñ deyia.

Sömuleidis gaf og Gud Abrahā sitt ord/ ↄ þar jafnfrāt þui jnnsetti hñ syneligt teikn/sem var su holldlig vmskurn/ og kalladi hana sin sattmala.

Þar epterā/hiet Gud Moysi ad hñ vilde vtleida folkid j fra þeim Egipta landz þraldomi/jnn j þad fyrheitna land/ ↄ þar mz jnnsetti hñ syneligt teikn er hann kalladi

Paska

Paska lamb/ſijdan fyrerbiet Gud lydnum ad hñ ſkyllde bua j Canaans lande/ ſo leingi ſem þr villdu Gude hlyda/ ⁊ hallda hãs Teſtamñtũ ⁊ ſattmala/ ⁊ til merkis hier vm jñſetti hañ ſyneligt teikn/ ſem var þtta/ at Preſturinn ſkyllde taka blod eiñrar raudrar Kuigu/ og ſtockua þui a ſolkid/ Jtñ. yfer Alltarid og bokina/ og kallade þetta teikn ſitt Teſtamentum.

Sõmuleidis er hattad j hinu nyia Teſtamẽntinu/ Chriſtus lofar þm öllũ sẽ a hann trua/ ſyndaña fyrergieſningu/ ⁊ ad þeir ſke fyrer hẽlgan Anda endr fæddazt/ tẽ til merkis þeſſu fyri heiti/ hefr hañ eitt ſyneligt teikn jñſett/ er ſkriptiñ kallar/ ÞDRÆTTAR ſkyrn/ Framuegis lofar Chriſtus/ ad hñ vilie vnder ganga Kroſſins þyngu/ ⁊ forn færa ſiñ Lykama ⁊ vt hella ſynu Blodi til ſyndaña fyrer gieſningar/ hia þeſſu fyre heiti er og eitt ſyneligt teikn/ hũt hñ kallar ſitt Holld og Blod/ ⁊ þat nyia Teſtamentum/ hier vt af ſier þu/ þ Gud hefur alla tijma vid mañeſkiuna hõndlat/ med ordinu og teikinu/ ⁊ þ fyrer þa grein/ ad vier þeſſ beſt mættũ vnder ſtanda Gudz vilia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Nu er j ödru lagi merkiada/ hvad Gud hefr kallad þsse teikn ok Sacramenta sem hann hefr jnnsett/ hann hefur ecki giefit þm nafn/ allr einazta epter þra hluta natturu edr edli/ heldr epter þra þydingu og merckíng/ hú merking ed autsar huar til Gud hefr þssi teikn jnnsett/ og þetta giörde hann fyrer þann skuld/ Ad nær vier til vor tökum þ ytra teikned/ þa eigum vier ad minnazt a þ himneska/ af hvíu teikned hefur sitt nafn/ þa Abraham vmskar sinn son Jsaach/ þa hvarade hann vpp a þat nafn er Gud hafdi þessum vmskurn giefid/ þar hann kallade hana sinn sattmala j mille sýn og Abrahams og hans sædis/ þa ed Moses slöckti Eyrblodinu yfer folckid/ þa hvarade hann vppa þ nafn/ er Gud hafde þessu teikne giefid sē er hanns Testamentum/ Líka eirnen kallazt vor skírn ein jdranar skírn/ þt vier eigum ad hefia vor audu j fra þui syndliga vatninu/ til þess fyrer heitis/ þar Gud þm jnnum sama sē jdrazt/ Jnnsiglar sina nad ok vinskap/ Skirnen kallazt ok endrgietningar bad/ ad vier skulum hvra/ Nær nockur skirizt/ þa endurfædist hann andliga/ af þeim hælga Anda/ Sem vered ok þ kalla-

azt/

azt Brödit/ Christz likame/ ↄ Vinid Christi Blod j Kuelldmaltydar Sacramẽtinu/ ſui at þau merkia þa himneſku fædu/ hueria Christus giefur vnder Bröde ↄ Vine/ ſm̃ er hñs holld ↄ Blod/ ſiuttliga at ſeigia/ Gud fyrer ſin̄ mykla vijsdom/ hefur giefit ſinū teiknum ↄ Sacramẽtū nöfn epter þra þydingu og andligre merkingu og gæfum/ ſm̃ merkiazt og jnnelykiazt j þui ſyneliga teikne og Sacramẽti ſo at vier ecki bergū æ þui ſem augū ſia/ helldr a þui ſem Truan ſier j Sacramẽtinu/ Hær vier þeſſar tuær greiner vitum vt af Sacramẽto Heilagrar Kirkiu/ ſem nu voru taldar/ þa höfum vier godan̄ grunduöll lagt til eins ſañligs ſkilnigs vm̃ þau Heilögu Sacramẽta hins nyia Teſtamẽtis/ ſem er ſkirnin og Jeſu Christi Kuelldmaltydar Sacramẽtid/ vt af hueriū vier vilium nu tala.

VT AF SACRAMENTO Skirnariñar.

At vier faū þeſſ ſkyrara ſkilnirg a Sacramẽti ſkirnariñar/ þa vil eg ſiuttliga vpp

teikna fyrer hueria grein vor Herra Jesus Christus liet sig skira/ þui þar inn er falin su rietta vnderstada vorrar skirnar/ hvar fyre vilde þa vor Herra Christus skiraſt? Þ kienęr eſſ Gudz Fodurs raudd su er yfir hñ kom/ og þeſſ huns helga Anda opinberan j Dufu liſte.

Gudz Fodurs rödd sem kom yfir Jesũ þa hñ var nu ny skindur hlyder so/ þesse er min elskuligr Sonr/ j hũum mier vel þockn̄azt/ þessare röddu ber skirnen vitnisburd/ þt fyre þa ædztu ɔ merckiliguztu grein er skirnin inn̄sett/ at hũ skal bera vitnisburd vm Gudz vilia og vinskap vid þñ sẽ skirizt/ hier af er merckiãda at vier sem skirder erum og j klædumzt Christo j skirnin̄e/ vier erum Gude þæguliger fyrer Christi skuld/ Þetta hid sama meinar S. Pall til Ephe. j fyrsta Cp. þar hñ so seiger/ Vier erũ Gudi kiærer j þm̃ elskuliga/ Ja Gud Fader seiger sialfur/ A þessum hefe eg þockn̄ã/ þañ eñ hefur nu Christus latid sig skira/ og þ ta ytra teikn̄id ɔ m̃ Gudz næd og vinskap/ mz tekid/ epter þui sem Fodzins rödd hlyder/ ɔ ppa þad/ at vier sem skirder ɔerdum og

jñ

ſñplanntūzt j Christi likama fyre skirnina/ vier skulū vita oſſ at vera fyre Christi vdskulldan j nad og vinskap vid Gud/ par fyrer er allr krapt vorrar skirnar af Christo Jesu.

Opinberā hins Heilaga Anda j lykking eiñrar Dufu/ hun mercker vors Herra Jesu Christi skyrn/mz hūre hū oſſskirer hid jñra nær Gudz pienare skirer hid ytra mz vatninu/ huar vm at Joh. Baptista talar t seigir/ Eg skyri ad eins j vatninu/eñ sa stendur mitt a mille ydar (hū meinar Herrā Christum) sem skirer med þm Heilaga Anda/ sū Dufu lykig merker fridar giörd j mille Gudz og þſſ sem skiriſt/ t vtbyder huad Noa aurk merkte til huerrar Dufan aptur kom/ hafande eina olie grein sier j muñe/ þesse hin andliga skirnen hū skirir hid jñra t oſſyneliga þa nær/ad madurin skiriſt mz vatninu epter Christi bifalningu/ Af þessu sem nu sagt er viliū vier eina allmeñeliga mals grein taka vm skirnīa/huad hū er/ sē er/ At hun er eitt ytra teikn/merkiāde þa jñri skirn/hūia Christus vtar mz þm Heilaga Anda/ t huar mz hū jñciglar oſſ Gudz nad t

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

vinskap.

Nu vppa þat vier mættū oss til godz snua vorre skirn/ þa er hier merkiandz/ad þessi vor skirn hefr þria hlute i sier sē oss eru hugleidande/ Fyrst er skirnin Testimoniū Gratie/ þ er eitt Nadarinnar teikn edur vitnisburdr/ þarnæst er hū Symbolum Rerū/ þ er/ Eitt lærdōz teikn/ I þridia mata er hun Tezara Professionis/ þ er eitt adskilnadar merki/ Vm þessi þriu teikn ꝛ merki skirnarinnar vil eg nu talla epter þui sē þau eru hier framm sett.

I fyrstu er skirnin eitt Nadar teikn/ so sē nu fyrer skōmmu bunisad er/ þt skirnin er eiū vitnisburdr Guðz vppa hūz nad og vinskap/ þiū til handa er skirizt/ so þ vier i skirninne giōrumzt Heilager/ Ja/ vier verdū eitt ossur sem vigizt til þess/ at va hia Gude/ huer ed þar hreinsar ꝛ fra skilr oss i fra Diōflinum ꝛ hūs verckum/ so at vier verdū nytar mañeskiur/ Ad vissu/ Guðz eigi bōrn sē hū hefur vtualit i sinum elskuliga Syne vorum liufa lausnara Jesu Christo.

I annañ mata er skirnin Symbolū rerū/ þ er lærdoms teikn/ sem i synelīgū og vtre

hlutum

hlutū framsetz adra hluta þa heimugligir t
ossyneliger eru/hier eru merckiādi Augustini
ord hū er so hlioda/Nēa þ Sacramēti hafi
nockra lijkig þra hluta sē þau merkia/þa
er þ ei Sacramēta/so hefr t vor skirn(j hū-
re mañeskiuñe verdr dypt j vatnid/t duelzt
j vatninu/ og kiemur upp aptr vr vatniu)
sīn andligañ lærdom og vnder stōdu/ huar
fyre at hun kallazt eitt lærdoms teikn.

J huern mata er þa skirnin þad lærdo-
ms teikn? J tueñañ hanta mata/Fyrst kieñ
er hun oss t vnderuijsar Christi giörninga/
þar næst kieñer hun huad vier skm giöra
og huilijkt vort audnulag vera skal/vier sē
skijrunzt eda ædur skirder erum.

Huad keñer þa skirnen oss vm verkiñ
Christi? fiora hlute kieñer oss vor skirn/þat
Fyrsta/ Huad Christus giört hefur/Nñad/
Huar fyrir hū þ sama giört hefur/ þrid-
ia/Huad hū giörer þa nær at nockr skirizt/
Fiorda/ Huad hū j framtijdiñe giöra vill.

Hueria hluti vnderuijsar oss skirnin ad
Christus hafi giort? Hun aminēr oss vm
þa hlute er skiedu a þm prim dögum sīn
var Friadagr hiñ langi a hūium Christus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Þýndizt/ Þvottdaguriñ a hũum Christus huildizt j gröfiñe/ og Þaskadaguriñ a huerium Christus Dauda yfiruañ/ ⁊ af Dauda vppreiz/ Fyrer þessa grein nefner Christur sin Dauda greptran ⁊ vppriſsu/ eia SKJRR/ hia Marcus j x. Cp. þa ed syner Zebedei Jacobus ⁊ Johñes girntüzt at þr mætti sitia sin til huorrar hãdar j Christi Riki/ þa suarade Christus þeim og sagde/ Kunni þid at drecka af þm Kaleik sem eg dreck/ ⁊ skirazt mz þre Skirn er eg mun skirazt/ sem hñ villde so seigia/ heidur og æru þid hafa vilied/ eñ þid hliotid nockud at lyda/ adur eñ þid til þessarar æruñar komizt/ hier liggur epter sa hardi og beiski daude/ hñ hlytr yfirstigin ad vda adr eñ þ nockr kiẽr til þssarar dyrdar/ af þui merker nu vatzins a austr j skirniñe/ Christi dauda/ Duol su litla er madurin er j vatninu/ hun merker Christi greptran/ Vppkõa vr vatninu/ hun merkir Christi dyrdarsamligu vppriſsu/ þar fyrer so opt sẽ vier hugleidum vora skirn/ edur siaum adra skirda/ þa eigum vier at hyra vppa historiu þra priggia daga/ sm er vm Christi Dauda/ Greptrũ/ og vppriſsu

af dõd

af Dauda/ j þeñan mata kieñer oss skirnin
og amiñer huad Christus giört hafi/ huar
fyreer hefur Christus þetta giort? og huar
fyrer er hñ Dain/ Greptradur og vppriſiñ?
hier til ſuarar S. Pall til Rom. j fiorda
Cp̃a. og ſeiger/ Christur er dañ fyre vorar
ſynd/ t vppriſiñ oss til Riettlætis/ þuiat/
lyka ſo ſem hñ med vdſkulldan ſins dauda
af ſøgier vorar ſynder/ og mz ſynu Blode
hreinſar vora ſamuiſkur af vdligum verc-
kū ſuo eirin auglyſir hñ med ſiñe ſignad-
re og Dyrdarligri vppriſu ſig ad vera riett-
latā epter lögmali Guds/ an alls fleks eda
vancka j nockurn mata/ þar fyrer kallar
Dauid j xvj. Psalmi ſo/ þu munt ecki yfir
giefa miñ likama j gröfiñe/ t ecki lata þiñ
hiñ heilaga ſia nockra rotnan/ þtta vill t
Christr meint hafa þar hñ ſeiger hia Joh.
j xvj. Cp̃. Sa helgi Ande hñ ſkal yfir viña
heimaiñ fyrer riettlæti/ þt eg fer til faudur-
ſins/ þad er at ſkilia/ heimuriñ/ herodis
Pilatus og Gydingarner hallda mig ecke
Riettlatañ fyrer vtan ſynd og nockra ſaur
gan/ Eñ min vppryſa af Dauda hun ſk bi-
uyſa/ þad eg em Riettlatur/ Nær þeir ſia

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ad Daudiñ hefur ôngua magt yfir mier/fyr
rer þessa grein seiger S. Pall/Kristur er
vppriſiñ oss til riettlætis/ þt Christur bý
uyſar mz ſiñe vppriſu/at hñ ſie Riettlatr/
huert sitt Riettlæti (sem er algiörd hlydne
Gudz lögmals) hñ giefr og tilreiknar allũ
þm ſm a hñ trua.

Huad kienner oss skirnin at Christus giö
ri? Hañ skýrer (seiger Johañes) mz peim
Helga Anda og elldi/Paulus seiger/hñ hre
insar oss j vatz skirniñe fyre ordid/hier vnd
eruýſa þeir Paulus og Joh. huad Christur
verkar/þa þegar madrin er skirdr j vatinu
Joh. seiger Hañ skirer mz þm Helga Anda
og Elldi/ þ er ad skilia Christur giefr þañ
Helga Anda j skirniñe/huer ed bæde j skirn
iñe og ordinu er nalægur og kroptugr/ En
huad sa Helgi Ande hñ vkar j þm ſm ept
er Chrtsti bifalningu skirdr vdr/ þ auýſar
hñ þar hñ seiger/hñ sk skýra mz Elldi/ þt
lika eins sem þad elldurin vmbreiter einum
hlut/afbreñer þad ohreina/og vpptendrar
huar hñ vidkiemr/ suo eirnin vmbreytir sa
Helge Andi mañenum sem skirist/j þui ad
hann

1960

hñ endr: feder hañ/ Hañ burtt brefer bad
gamla hyſmi/ j þui hann deyðir þa gömlu
maníeskiu/ ſíñ er ſu ſyndñ/ ſpillta natt ura/
Hñ vpptendrar og maníñ j þui hñ lifgar t
vppreiſer eina nya maníeskiu/ S. Pall
ſeiger/ Christr hreinſar oſſ mz vatzſkirníne
j ordinu/ Hier leggr S. Pall til ſamãs bria
hlute/ ſem er þa ytre Skirn hueria hñ kall-
ar vatzſkirn/ Þar næſt Christu m ſem hid
jñra med ſinu blode t þeim heilaga Anda
hreinſar/ J þridia lage ordid/ huert ad er
Christi fyrer heit af hánum skirnin hefr allã
ſiñ krapt og matt/ þviat skírnin er ecki kr-
óptug af þui vatne sẽ Preſturin yfer eys hñ
sẽ skirizt/ Eíj helldr fyre þau ord ſem Preſt
urin vpples/ helldur vt af Jeſu Christi fyre
heiti og ríkugligri lofan/ sẽ er Þíſſi/ Nær
admadrin skirizt hid ytra mz vatnimu/ þa
vill Gud skíra hid jñra mz Helgum Anda
Elldi.

Nu þott slikt sie epter Christi jñskickã/
þa er þo herrans Christi arm: eigi skrittr/
til ad skíra andliga fyre vtã vatn þa alla
hueriñ fyrer heitid til heyrir/ þat eru baurn
allra Kristiña manna þau sẽ eñ mr j mod:
Iesu/

Sigurdur

liſſi/ſierdeilis þa börnin verda burt kölluð
adr eñ þau koma til hiñar ytre ſkirnariñar/
Þar fyrer ættu Kriſtner forelldrar/ þr ed
miſſa ſin börn adur eñ þat þau ſkÿrd vöda/
ecki ad falla j miſtrauſt vm ſaluhialp ſiña
barna/ eda gar lata þau ſinanarliga j ouigd
re molldu grafazt/helldr trua þui viſſeliga
ad þau eru vnder þem ſattmala ſiñ Abra-
hams börn voru/sē S. Þall hioſliga kieñ-
er til Galatas j tÿ. Cp. þar fyre/liſta eins
sē þau holldligu Abrahams börn ecke vr-
du fordæmd þott þau dæi fyre hiñ attūda
dag/a hÿium þau attu at vmſkerazt/hell-
dur vrdu Saluholpen fyre krapt Gudligs
fyreheitz og hñs ſattmala/ J ſama mata
fyrer dæmazt og ecki helldur þau andligu
Abrahams börn/ Þ eru baurn allra kriſtiña
maña/ þott þau deyi adur eñ Þ þau verda
ſkÿrd/ helldur verda þau ſaluholpiñ fyrer
krapt Guds fyreheitz/og fyre þa oſyneligu
ſkÿrn ſem vor Herra Chriſtus þau ſkÿrer/
ſa er Dauda og Þÿnu hefur þeirra vegna
lidit.

Med þeſſu eiga Kriſtner forelldrar ad
hugga ſig/huort ſem börnin deyia j modur
liſſi

lyfse/elligar seirna adureñ þ þau til skirnar riñar komazt/Eñ hier med vil eg ecki fore-lldrunū neitt til esne giefid hafa/ad draga vndan barna skirnina/ heldur ræd eg þm til/ad þr med þ fyrsta medtake þssa ytre stadfesting vppa saluhialp siña barna/t at börnunū verde hialpat med Kristiña maña bæn um þa þau skijrazt.

Huad kieñer skirnin oss/ad Christus giöra vilie framuægis vid þñ sem skirizt? þad seiger hñ j þre bifalningu sīn hñ gaf sinum Postulū adr hñ for vpp til hīins/so seigiāndi Gāgit vt vm allā heīin t skirit alla meñ/ hú sem truer og verdur skirdur hñ verdur saluholpiñ/ eñ hú sīn ecke truer hñ verdur fordæmdur/þuiat lyka eins sīn þ þr vrdu alleina frelsader fra vatzflodinu sīn j Noa aurk voru so vöda og eirnin þr alleina frelsader fra þui eliifa flode(sem er helvitis elldur og fyredæming) sem trua a Iesum Christum/so framt sem þr stöduger blyfa vid þañ sattmala sem su ytre skirni vtkrefur og heimter/Stuttliga at seigia/lyka sīn sa ed skirizt kiemr vpp vr vatninu/edur so

sem

sem vatnid af hñ reñur/ suo vill Christus vpp taka oss j fra allre sorg og mædu/ ↄ færa oss jñ j sitt ríke/ so at vier þar mz hñ eilifliga lifum.

Þetta latum nu sagt vm þ/huernin skirnin er oss/eitt lærdoms teikn/vt af vorum Herra Jesu Christo/ Nu vil eg framsetia/huad skirnē oss sialfum kieñer/ Semer/ huad vier skm Gude giora/ Huad oss sialfum/ Huad vier eigum ad lida/ Hús vier skm biuda/Huad alls vor lifnadr vm alla þessa hluta a miñer oss vor skirn.

Huad eigum vier þa Gude at giora? þat Christr oss kieñer þar hñ so seiger/: Skírid þa j nafne Fodr og Sonar og Heilags Anda/ þesse ord JN NAFNE FAÐVR/ vet. þau auglysa fyrer hña grein skirnen er jñsett/at eiñ ↄ sierhuer sa hñ skirdur er/hñ miñzt huar fyrer skirnē er jñsett/eg er nu þetta einfallda meinig ↄ ssara orda/ EG Skire þig j nafne Fodr og Sonar ↄ Anda Heilags/ þ er/ eg skire þig fyre þñ skuld/ at þu vidurkieñer og Truer/Akaller/Dyrcker/Ottizt og Elskir þañ saña Gud allein

azta

azta/sem er FADER JN/sa þig hefur so elskat/ad hñ vt gaf sin̄ eincka Son j Daud an fyre þig/Og SOTTVRin̄/huer ed fyre þina skullo dæin̄ er/ huer ed þig af synduñ fyre sitt eigit Blod hreinsar/hûtu blode hñ vthellti a Krossinum til fyregiefningar þin̄a synda/ & j klæder þig ādliga sinu riettlæte/ ja/giörer þig ad sinum eigin lim/so þu skalt fyre hñs skullo va og kallazt Gudz barn/Og HEJlagz Ande/sa sem þig end urfæder og helgar til eilifs lijfs/ suo þu meiger Gudi til heyra/og eilifliga hia hñ saluholpin̄ vera/Þetta er einfölld meining skirnar ordaña/hûia meinig og vnderstödu eg hefi samā dreigit af heilagre skrift/ og jnnelykizt j þessu ordi/Eg skyre þig JN NOmine/Þt þetta ordit NOmen/merck er vidrkienīng Gudz/og allt þat huad hun af mañenum vtkrefur og heimter.

Hier vt af ma nu liosliga skilia/ huada sattmale at skirnē er j mille Gudz og þess sē skirizt/Gud losar mañenū fyre giefnigu syndaña/Riettlæti og Sælu hialp/ þetta stadfester og jnsiglar Gud af sinne alsu mz

skirninne

skirnisse/ þar j mote suer sasem skirizt sin trunadar eid Gude/og lofar Dioflinum ad af neita oglinm hins vilia og verkum/hin lofar ad elska Gud med einre stodugre tru/ Bænaakalle/ Heidri/Otta og/Hlydne ter. hier fyrer kallar S.Pet: j fyrra pistli j iij. Cp.skirnina ein sattmala/j hiium Gud at spyr og lofar þeim ed skirizt/Kn hin sem skirizt andsar og jatar þui sem Gud til setger og lofar þ hin vilie þenna sattmala med olln halldia.

Þad annad sem skirnin kienner oss/ þ er huad vier eigum oss sialfum ad giora/ þt lyka so sem oss vdur j skirnar vatnid nidr dypt/so eigum vier og syndina ad deyda/ þat er lata af syndinne/Jtm. lyka so sem þad vier erum vnder vatninu/so eigu vier ad kiesia og nidr þrickia synda girndum oll um og vondum fystum og tilhneigingum/ og lyka so sem þad vier af vatninu vpp komum/so eigu vier vpp ad rysa/til þss ad giora þat sem gott er/og vppbyria og lifa ein nyian lifnad/ þetta kienner oss S. Pall til Rom. j vj Cpa. þar hann nidur þaggar

þa se

maltijd/vm hùia eg vil nu tala.

AF SACRAMENTJNO Drottinligrar Kuelldmaltijdar.

Adur fyrre sagda eg ad Jesu Christi Sactamenta sem hann jnsett hefur j kristeligri kirkiu/ þau eru þ þridia vt færi huar med Christr frambydr sijna nædi og myskun/ og lætr oss sijna velgiörninga hlutakandi vda/ J hino Nyia Testamenti eru tuo Sacramenta/ þat fyrsta er skirnin af hùn tru er sagt/ Hitt annad er Kuelldmaltijdar Sacramentū/ huar vm eg vil nu tala/ Giefi Gud ad skie mætti hann sialfum til lofs/ en Godū mānī til hialp samligrar vnderuijsnar i lærdōs/ Jeg vil hier ecki a hræra þær disputeraer/ Onytsamligar spurningar og ymisligar meiningar/ sem ecki kunna til gagns ad koma/ helldr myckla meir til skada og hneyxlanar/ Enn eg vil þ eitt hier framsetia og kienna vt af þssu hógùduga Sacramento Kuelldmaltijdarinar/ sē eg lært hefi af heilagre Ritningu/ vil eg og þetta framsetia j sierdeilis greinum og Articulis/ so ad les-

Kristnine þui verdur skilia þina lærdoms sier til
vnderuisnar og huggunar.

Það fyrsta og agiætasta sẽ manne ber ad
vita vt af Jesu Christi Kuelldmaltýdar
Sacramẽtino/sẽ jnnsett er j þessu ytri teikne
Bröde ok Vijne/þ er þetta/ þ þesse kuelld-
maltýd er eitt Sacramẽtũ/ huort vor Her-
ra Jesus jnnsetti a þeirri natt sem hann for
radinn vard/ aullum synum til eilýfrar min
ingar at hann hafi giefit sinn lýkama j Dauda/
og vthellt sinu blode a krossinum/ morgũ
til syndanna fyregiefningar/ epter hans orda
hliodan/ þETTA ER min Lýkame sem
fyre ydr vtgiefzt/ þETTA Er mitt Blod
sẽ vt hellizt fyrer marga til Syndanna fyre
giefningar/ &tm. Giörit þetta j mina minn
ing.

J annan mata er merckianda/ad Drott-
ins Kuelldmaltýd er einn vitnisburdr/ad þeir
sem þess i eyta/þr innatast og inplantazt j
Jesu Christi lýkama so þr verda hans and-
liger limer/þar fyrer seiger Paall/Braudit
þat vier brietum er þ ecki hluttekning Lýk-
ama Drottins? sa Kaleikr er vier Blezum
er þ̃ eckj hluttekning Blodz Drottins? Ja sann

liga/

liga/huer hñ etur Christi Lijkama ⁊ dreck⁊ hñs Blod/hñ er j Christo ⁊ Christr mz hm̃/ suo framt sem hñ þ ei sialfr af sier brytur mz siñe vantru og vondsligum lifnade.

J þridia mata þa mercker þtta Kuelld maltydar Sacram̃tum vors Drottins Jesu Christi/huerñen vier andliga vppfædumzt ⁊ þroſizt j Christi lijkama/ sẽ skied⁊ nær vier etum Christi Lijkama ⁊ dreckũ hñs Blod j Sacram̃tino/þt lijka so sem vier j skirnine þiegner verdum mz Christi Blode/og end urfædumzt af helgum Anda/so fædumzt vi⁊ er og nærumzt (sem adur erũ hrein sader ⁊ endurgietner) mz hollde ⁊ blode vors Drott ins Jesu Christi/nær vier þat riettiliga til vor tökum j Sacram̃tinu.

J þridia lagi þa ber þtta Sacram̃tum⁊ vitnisburd/vm þat nyia Testam̃tum/þat er/ Vm þañ sattmala sem Gud hefur reist vid mañiñ vppa syndaña fyrergiefniñg/so ad Gud mz Sacram̃tino jñsiglar og stad fester/ad hñ vill vera nadugur/⁊ fyregiefa þeim sẽ a Jesum Christum trua allar þra synder/fyre Christi Dauda ⁊ pijnu/þar fyre

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

seiger Drottin sialfur/ Þesse Kaleikur er Þ
nyia Testamentum j minu Blode/Þ er at skil
ia/ Þesse Kaleikur er ein viss pantur ok obrig
danlig stadfesting Þess nadarliga og ryku-
liga fyrheitis sem hlyder vppa syndana fy
regiefning/Þar fyre huer sem nytekur Þetta
Sacramentū med einne sidugre og rettri
tru/hū medtekur Gudz eginn vitnisburd/Þ
hū hafi giefit sinn Son j Daudan/hū ed vt
helltu sijnu Blode a Krossinum til Synda
fyregiefningar og Saluhialpar ollum Þm
sem trua.

J fimta mata/Þa er Jesu Christi Kue-
lldmaltijd ein minning Þess heimugliga og
andliga sambandz jmmbyrdis/Þt aller Þeir
sem med Christeligre tru ok Gudligum aset-
ningge nytaka Þetta Sacramentū/ Þeir vda
ein lijkami og limer til samans j vors Dro
ttins Jesu Christi lijkama/Þetta hid sama
er Þ huad Pall Postule seiger/2 lijka sē þar
er eitt brod, suo erum vier marger ein lijka-
me/Þt vier erum aller hluttakarar bins sa-
ma brodz/Þetta samband j ein lijkama kie-
mur so til/ Þad vier fyre Jesu Christi Ku-
elldmaltijdar Sacramentū vdū jnnattar og

jnn/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ſñplantader j vors Drottins Jesu Christi likama/ſem adur var sagt.

Þat sietta sẽ var j kueldmaltiꝺar Sacramentino hugleiꝺanda/ þad er Kristeligr kiærleike so þat aller kristner menn giöre hvꝛ öꝺrum til goda med hiarta/ ordum ꝛ verkum/ þesse kiærleike kiemr þar af/at vier Kristner erv ſñplantader j Christi likama/ Ja/erum einn likami/a huerium ad eru marger limer sem sagt var j þre fiorꝺu grein/ Þesse Kristeligur kiærleike sem kiemr fra höfꝺinu til vtlimanna/ þ er/ fra Christo vſ er þa hino Christnu/ hann burt tekur ecke þn ojöfnud manaña a mille/heldr styrcker og stadfester þær adskilianligu kallaner j Krisntinne/j höre ad sierhuer ætti at giæta sinar stiettar og bliſſa þar vid/ og sinna allre sine breytne Gude til ærv/Krisnligre kirkiu til gagns og synum Naunga til goda.

Huer hann finur ecki þar af þssum kiærleika j sinu hiarta þa hann medtekur Sacramentum/ og hefur ecki þ j hiarta at giöra synum naunga/þat er/synum eiginn lim/til goda/ þssu vere þarfara at vera fra Sa-

cramentino/ Ef menn sæi a nockrum mañe
þat einn lim: skadade adra/ef haunden slite
angat vt/edur hyggi fotin af/ huad hielldi
m̃ añat enn þ su mañeskia være sinnulaus og
galinn/So er og hattad þeim Christnu sem
af illuilia og hatri giora huer ödrum til vön-
da/Giesi Gud at menn þetta riettiliga hug
leida villdu.

I siöundu grein/þa er Jesu Christi Kuell-
domaltijdar Sacramentum einn pantur og
vitnisburdur vppa vora vppriisu ✝ þ eilijs-
fa lijf ✝ saluhialp/fyre krapt Jesu Christi/
huer af dauda vppriisinn er/þt allt þad sem
nu er sagt vt af Sacramento Kuelldomaltij
dar Jesu Christi/ þat kiemur hier fram ad
þad er oss einn viss pantur og tryggdar peni-
ngur vppa þad eilifa lijf og saluhialp/fyre
Christi verdskulldan/ af þui vier erum hñs
limer/So kiemur hier nu fram þ Christur
seiger/ huer hñ etur mitt hollo og dreckur
mitt blod hñ hefur þad eilijfa lif/og eg vil
vppuekia hñ a þm sijdazta deige.

Vt af þessum greinum sem nu hef eg
fram sett af heilagre Ritningu vm kuello-
maltijda

maltÿdar Sacramẽtũ/ ma vel skilia/ hús-
til heyriligt vã mun/ at meñ mz take þtta
Sacramentum med allri Gudrækne og sid
seme/soat sierhuer hafi sig riettliga profu-
at/ sẽ vill eta Christi Lykama ẽ dreckа hñs
blod/ Eñ sa þetta giörer omaklꝛgur/ hañ
etur og dreckur sier dom/ so sem Pall Post.
seiger til Corint. j fyrra þistle ẽ xj. Cp. hú
hñ etꝛ og dreckꝛ omakligꝛ/ hñ etur sier sialf
um dõ/ virdandi ei Herrans Lykа na/ þtta
hid sama talar eirnĩ Christꝛ vm þ Heilaga
Euãgelũ/ huer se n eckꝛ truer hñ sk fordæ-
mast/ Og Augustinus talar ẽ so vm skirni-
na/ lykа so sem sa ed etꝛ hñs lykãa ẽ dreckꝛ
hñs Blod ouerdugꝛ/ hañ etur og dreckꝛ sier
dom/ so eru og eirnen þr sem medtaka skir
nina omakliga (so sẽ marger Gydingar gi-
ora þeña dag) þeir medtaka hana sier til
doms eñ ei saluhialpar.

Eñ vppa þ/ at eingen gãge omakliga til
þssa Sacramẽtis/ þa kieñer S. Pall j.
Cor. xi. Cp. so/ sier hú ransaki sig sialfan/ ẽ
eti so af þessu Bródi og drecki af þessum
kaleik/ þui hú hñ etꝛ ẽ dreckur omakligur/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

hñ eɪ: og dreck: sier sialfum dom/ þ er/ hañ leidir yfer sig Gudz hefnd og reidi.

Hvñin sk madurin reyna sialfan sig? þat kienер oss S. Pall til Cor. j ódrum Pistli og xiij. Cp. þar hñ suo seigir/ Reynit ydur sialfa hvt þier erud j Truñe/ reynit yd: sialfa huort þier fornemid CHR JStum at vera m̃z ydur/ hier af er merkianda/ ad þad rietta rãsak ɾ reynsla/ huort nock: er vdug ur til ad mztaka Christi likãa ɾ Blodz Sacramñtum/ er hier j komid/ ad madurin̄ finne med sialfum sier eina lifandi Tru ɾ Christi nalægd/ fyrer krapt hins helga Anda/ sa ed j mañinum vkar saña Gudhræslu/ Stuttliga ad seigia/ sa eiñ er riettprofad: ɾ reynd: ad eta herrañs brod og drecka af hñs kaleik makliga/ sem geingr þar til mz tilheyrilegri lotning j otta Drottins/ mz sañri jdrãa styrkri tru/ og Gudligu aformi/ þar þvt a moti/ sa sem ecki ottazt Drottiñ/ sa er lifer an jdranar/ sa ecki fiñr þa lifandi tru mz sier/ og ecki helld: hefur vilia hug ɾ sinne til ad fordazt syndina framuegis/ þ ssi hañ eɪ: ɾ dreck: sier dõ bæde timãliga ɾ eilifã/

hema

nema hañ vm vnde sier fyrer truna a Jesu Christum.

Efa petta ecki/morg lond og ríki þña dag straffazt ei sydzt hier fyre/at allmargir gãga til þss hógãduga Sacramẽtis fyre vt an aluarliga idran/S. Pall skrifar/ad þar hafi komid bradur daudi yfer þa Coriteos borgar menn fyrer sóknum þess þeir mztoku ecki Sacramẽtum Kuellds maltidariñar Christi so tilbærilega sem skylde/ þar fyre (segir hñ) eru margir siuker og margir dauder/ Ef vier dæmũ oss sialfer/ þa refsunst vier ei meir/þar fyrer nær vier hirtunst/þa tyktunst vier af Drottne vppa þ vier ecki skulum mz þessum heimi fordæmazt.

Margir eru þssarar meinũgar/at ef þeir tõa til Preestsins i beinzligũ skriftar malũ og vidurkiena sig synduga/ og taka af hñ aflausn/ þa meina þr sig þegar vduga va til ad mztaka Jesu Christi lykãa/Eñ Gud lati allmarga ecki draga sig hier a talar og vpp byggia yfer eñ lausũ grunduoll/ sa rietti grũduoll er truin j hiartãu og otti Drottins/hñ hñ truer/ er þegar afleyste af

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Gudi j Himmenum/ fyrer dauda og pijnu Jesu Christi/ þt so segier Johañes/ Huer sẽ truer a Sonin hñ hefr þ eilijfa lijf/ Hafi nu sa ed truer þ eilijfa lijf/ þa er hñ ad sõnu af syndunum afleystr/ þt aflausnin er ecki añad helldr eñ þad ad madurin frelsazt ok leysezt fra þui straffi sin syndernar for þient hafa hú aflausn ad star j Gudz fyreheiti/ Eñ hin sin ecki hefur j hiartanu þa lifande tru/ Gudz otta/ ok Christiligt aform/ þñ hin sama fa ecki aller kieñemeñ sem j heimenũ eru/ af hiñe minstu synd afleystã/ ad vijsu/ Huer hñ kemur til Prestz/ bidur vm aflaun/ Eñ hefur ecki stadfasta tru/ ottast ei Gud/ hefur og ecki aluarligt aform at lata af syndonũ/ sa same mztekr aflausnina sier til Doms afellis/ þt hñ er enn lygari fyrer Gude/ eñ fyre Kieñemañenũ augna skalkr og hræsnare/ þt su ytre aflausnin er epter þui sem truin og aformit er til j hiartãu/ Kieñemadurin er Gudz þienare/ ok a at hegda sier epter Gudz bijfalningu/ enn taka sier eckirt fremur til eñ sem hñ hefur af Drottine/ Tu hefur hñ þessa mackt/ ad boda syndañ fyregiefning allum þm sem trua/

Og

Og at til feigia þm̃ eiliſa fyredæming ſem ecki vilia betra ſig / þetta er þat lycklaualld ſm̃ kriſtelig kirkia hefi / ef nockr Guds orda þienari giörir hier ödru vijs vitandi ↄ vil iande / þa mun hñ ſitt ſtraff ſulluel fiña.

Huad ſk þa halldazt vt af þeim ſkrift-ar malum ſem fyre Preſtinum vda / ↄ þrir ytre aflauſtiñe? Heilager forfedr j kriſtelig-re kirkiu hafa jñſett þta ſamtal mille Preſt zins ↄ þſſ ſem ſkriftazt / fyre margar mer kiligar greiner.

Sa fyrſtu / ad þeir olærdu ↄ fanituger kyñe þeſſ betr ad mentazt j Chriſtiligum læri-dome / þa þeir vda ſo vm eina grein epter adra heimugliga atſpurder þt marger he-yra ad ſóñu predikaner / ær epter ær / eñ me rkia þo litid edr eckirt þar af / og læra þar fyre opt meira j einu eda ödru ſamtali vid Gudhræddañ og lærdañ kieñemañ / helldur eñ af morgum Predikonum / þui hier mei ga m̃ ſpyria ad þui þr eru ecki vijſſer vpp a / og læra þ þr ecke vita.

Þar næſt ad kieñemadurin kuñe j þeſſu ſamtali ad ranſaka huad vngdöurim̃ lærir / þuiat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Þt Guðz orðz þienari/hñ æ ei að eins alm-
eñiliga að kiẽña j kirkiuñe/ helldur ↄ eirnin
at ransaka bæ fra bæ/huað hñs til heyren-
de forbetrazt (sem Páll Postuli mz sínu ep
ferdæmi kieñer.

Hin þridia sók var þsse/að menn j þssu
samtale yrde reynder huort þeir være j no-
ckrum rongũ lærdome/suo að þuiltũ yrde
fra Sacramentino vísat.

Su fiorda sók var/að þeir sẽ hófdu sor-
gfullar samuiskr fyre saukum sína synda/
kyñe j þssu samtale að huggazt ↄ styrkiazt
með heilnæmũ ræðum ↄ kieñingum.

Hin fimta sauk er/at þeir sem skriptazt
kuñe j þessu samtali at heyra Christi Eu-
gelium hót at hliodar vppa syndaña fyre-
giefning/þat er/að Christus vilie fyregiefa
þeim allar synder sem trua a hñ/Og af þui
at Christur seiger sialfur/ huer ydur heyrer
hañ heyrer mig/ þa ma Mañsins hiarta
miog j truñe styrckiazt hier af/þa hñ heyr
er kieñemañiñ til seigia sier syndaña fyregi
efning/Christi vegna/ↄ epter Christi bús-
lningu/Og ma þesse aflausn vel vera með
þuilkum þætti.

Min

Min Broder/Med þui þu ecki ad eins vidrkiener þig syndugan ↄ sekan fyre Gude/ og idrazt þinn synda med huerium þu hefur Gude a mote giort/helldur og eirnt truer Euangelij fyreheitum vppa syndana fyregiefning/ sem er/ Nt sa sem truer hn hefur þat eilijfa lif/ þar fyre til seige eg þier af Christz alfu syndana fyregiefnig/ I nafne Faudur og Sonar og Heilags Anda Amen.

Þetta er nu sa seinazti lærdomur edur spurning/ sem eg framsetta j ondverdu þessa mals/ Huad þorf vere at vita vt af vorum Herra Jesu Christo/ sem er j huerri mæta vier verda meigum hluttakarar hns velgiornininga/ En nu þui at marger finnazt (þui verr) þeir sem vndan draga sina idran/ og vilia ecki yfir bot giora fyrr en a seinostum dogum/ þa vil eg nu þtta tuent hier epter fylgia lata.

Þat fyrra/ Huad ein og sierhun man sk hræra og vppueckia til at giora fliotliga idran og hana ei vndan at draga.

Þat annat/ Huernen ein Kristen manneskia sk blijfa stadfost allt til æfiloka/ suo hn

ecki

ecki falli fra truñe og þui godá sem hñ hef
ur j vorum Herra Jesu Christo Huad sk
þa mañin til hneigia/ ad giora sem fyrst
jdran?

Þo at margar og merckiligar greiner sie
þar til/ huad fyre madurim sk med þat fyr
sta vmúnda sier/ og ei vndan draga sina jd
ran huad epter añat (sē margur giörer þui
verr) þa vil eg nu Lesv greier hier vpptel
ia/ sem sier hán sku meiga vppueckia og hræ
ra til ad giora jdrā v yfer bot/ helldur med
þ fyrsta cñ sydazta.

Fyrsta grein er þsse/ Mansins enda dag
ur er ovijs/ þt engin veit a húiū tijma ed
augnablike/ edur j huern handa mata hñ v
ðr burt kalladur af heiminum/ Þesse ovijs
von vors dauda og afgāgs af heiminum/
hun ætti med rettu ad vppueckia oss til at
giora yfir bot fyrr enn seirna/ Fyrer þessa
grein seiger Christr til sīna Lærisueīa/ Vak
it og bidiet/ þui þier vitid hvorcki tīan nie
dagin/ Og hia Lucas j xij. Cp. fram setur
han eina epter lijking vm nockurn rijkann
mañ/ sem lisde ahyggiu laus/ Dro vndan
tijmañ og giörde ei jdran/ þar var (seiger
hñ

hñdeñ ríkur maðr huers akur bar mikinn auógxt/ hñ hugade þar fyre mz sialfū sier/ huad sk eg giora eg hefi ei rum til mīna vi-sta/ og hñ sagde/ þat vil eg giora/ Eg vil nidur brióta minar kornhlöðr/ ok vppbygg ia adrar stærre/ þar j vil eg munar vister og auóxtu jñlata/ ok so vil eg seigia til sal ar minar/ Min Sal þu hefir nu nogu gozi safnat til margra ara/ et og dreck ver glöd og lysting/ Og Gud sagde til hñs/ O þu dære a þessare natt vil eg burt taka þijna sal fra þier/ huers sk þ vera sem þu hefur saman dregit? Suo er hattat þm̄ sem sa man dregur liggiande fie og maura/ eñ er ecke j Gude rikur/ Hier fyrer leggr Christur þetta heilrædi/ Leitid fyrst Guðz Rikis og hñs riettlætis og sk allt añad yðr til leggiazt/ Jtm̄. Sæler eru þeir þienarar hueria herran finūr vakandi þa hñ kiemr/ Jtem/ verit reiðubuner/ þt Guðz Sō mun koma a þeirri tijd sem þier ecki þeinkid/ og Aug ustinus seigir/ Gud giefur þier tomstund til yferbotar/ eñ þu elskar meir tō stundina eñ yferbotina/ þu helldur þier vissa Guðz myskunsemi/ liska sē Gud hefdi þier lofat

lōngum

lóngum lifdogum/ þar hũ hefr lofad þier
sa luhialp ef þu jdrazt/ hún kãtu at vita
hvad sa dagur a morgin mun þier til færa
þu seigir vel j hiartãu/ nær eg jdrazt þa fyr
eg giefur Gud mier allar synder/ Ja/ eg kann
þui ecki at neita/ ad Gud hafi lofat myskv
un ollum þeim sẽ rietta og betra sig/ En
hvar les þu þ hia Spamoñunũ/ þar Gud
hefur lofad siñe nad þm ed jdrazt/ ad hũ
og eirnin hafi lofad þm lóngum lifdogũ?

Og med þui vier vitum ecki vorn enda-
dag fyrer/ þa ættum vier hier af ad læra
ad giora jdrã med þ allra fyrsta/ suo ad
vier ecki fleytum oss j myrkrunu (Sm Jere-
mias seigir) og vdum yfersallner mz Gudz
Rietttlætis dom/ Marger hafa vid sẽ mei
ntu sig hfa mundu til elldaga/ enn þr eru
mitt j sinũ vngdõs blẽstri burt kallader/
Margir hafa meint þr mundu fa eñ rol
igã asgãg og hagã/ eñ eru þo af sorg og
harmkuælũ dander/ Marger hafa vonad/
ad þr mũde af sinũ kunningiũ og vinũ hu-
ggun fa nær þr deya skyllou/ eñ eru þo lif
latner af sinũ onumũ/ Allmargir hafa meit

ad

ad þr villdu a sijne sottar sæng giora yfer-
bot/enn þeir hafa oroit bradliga tuadder/
hier fyre talar Seneca so/forlat þig ei vp
þa roligheit/ a eiu auga bragde tu hæfit ad
ganga vpp y nidur/ Og a sama deige sem
shipin suo lysugt a sionum leika/ þa tuña
þau til grundz at sockua/Med skönnu mali
at shyra/ Epter þui at enginn veit huort
hann kann aptur at fa sin andardratt er frain-
geingur af hino mune/ þa eru þeir ad sönnu
miog dærliger/sem med fyrelitningu Gudz
læta lyda sijund fra sturdu y giora ecki yfir
bot/lijka sem hefou þeir tynnan j sijne hen-
de.

Su öfiur grein/Sa sem vndandregur at
jdrazt/og vmvnda sier til Gudz/hann jamn-
safnar sier syndsamligum fiesiod/en þat er
Gudz grimdar reidr/ Þar fyre seiger S.
Pall til Rom. j 2drum Cp. af þinu hiarta
ans hardydr sem ecki vill yferbot giora þa
safnar þu þier vppa þann GVDz reidinnar
dag einn fiesiod/sem er Gudz reidi/ Af þui/
huerfu synd sem ei verdr mz jdran nidr kie
afd/hun dregur strax mz sinum þunga mann
in til annarar syndar/ y sydann til hinnar þri-

din og fiordu ꝛ ct. So þar verdur vm sijd er af stor Synda fiölde/edur synda hleckia/ Ad vijsu/lijka sem ein skadlig rot/ þar eckt ma öllu vdur vppslutiñ vr jördunne hũ vegz meir ꝛ meir/so er og syndiñ/Lætr þu epter hñe/ þa verdur hun þo stærre og sterkare/ þar til hun gleyper þig sm̃ annar hafsuelgr.

Sa hũ misbrukar suo Gudz nad til ad syndga/hũ giorer Gudi hier med oriett/ þi hñs aform er þetta/ad þiona leingur Gudz ouin Diöflinũ en Gude/hũ stygger ꝛ Gudz Eingla/ma sinũ synd saamligũ jdranarlausu m lifnade/huerier Englar ad glediazt nær ein manneskia giorer jdran og yfirbot/ þat hrygger þa/ad so veglig skepna sem madr in er/vill sialf tortyna sier/helldur en at vr da saluholpin fyrer eina Christeliga jdran/ hañ same er og griñur og omyskunsamur sialfũ sier/j þui/hũ vill helldur va jllur en godur/hañ vill helldur va siukr en vel heil frigdur/hũ vill helldr vera Diófulsins þie nare en frelsinge j Christo/ helldur voladur en andliga ryktur/ma skömu mali at skyra/ hañ vill helldur glatazt en ad verda Salu holpin/

holpiñ/ Jeg vil ei tala vm þañ oriett sem hñ giörer óllū Gudz skiepnum/ sñ Paulus seiger/ Jd allar skiepn: forleinge med trega epter frelsan Gudz barna/ Oedipus Kongr af Theba/ þa hñ vard nu vtlz sinar blodsk añar/ at hñ hafde tekid sijna eiginn moder til ekta/ þa sleit hñ vtsyn augu at hñ seinge sig so hulit fyre Soluñe og ödrum skiepnum/ þt hñ sa og merkti at allar skiepnur Gudz vissu af hñs vkū/ og sem broo; uðu yfir hñ bölvan ⁊ fyredæmig/ At vissu/ er þ so hattat med þñ sem illa giorir/ hñ hlyr þ allar Gudz skiepnur sie hñ fyrir Gudz Dō stoli aklagade.

Þridia sök/ þa maduriñ helldur sier leinge fra Gude ⁊ vill ecki giora jdrā/ þa snyst hñs hiarta ⁊ siñe fra Gude meir og meir/ so at hñ med þ seinazta vd: so forherdr ad hañ gietur ecki aptur hotfit nie jdrazt/ þar fyre/ þess leingur sem nockr hñ vndā dregr jdranina/ þess oskiælligre vdur hann/ Ja/ þta er ei olikt lykamligum sukdomi/ þess leingur sem þat nockr lætur bida at leita lækningar lykamligū krancleika/ þess skad samligre verdur sa siukdom:/ ⁊ þui midur

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

verdr hñ vid hialpat/ Ef madur nr þ fyr
sia burt skier ecki edr kreñer joturiñ mdr hñ
þroast/ þa er vgganda at hñ megnist allt
þar til at madurin deyr af/ þetta er þ hnad
Salamon seiger/ yngr madr sa sem geing
ur a þeim veige er han hefur girnd til/ han
lætur þar ecki af þa hñ ellaust/ Og Jere
mias seiger/ Kañ blaadurin at vmbreyta sine
hud/ edr Dyrit pardus sinum fleckum/ þa
kuñe þier y at verda fromer/ y giora hnad
gott er/ nr þu þier erut vaner til hñs vonz
da/ Þ long venia verdr at natturu/ þuilik
ur vodi ætte nr rietty at vppuckia oss so
þier ecki vndan dregñ/ til Gudz ad sinuazt
med einne aluarligre joran og yfirbot.

Fiorda grein/ sa sem lisir an yfirbotar/
han giorer sier eina vonda samuisku/ hñre
eckirt er þyngra og hrygiligra og vesallra
þessa vonda samuisku bera þeir medsier hine
er jordarlauss til eins vitnisburdar j giegn
sier sialfum/ Ein vond samuiska (Seiger
Bernhardus) hñ ber vitni vm vora skuld/
hun er dñare, hun er plagarin, hñ klagar/ hñ
dæmir, hun pinir, hun fordæmir/ Ein pott
þuilik

þuilíkt ſáuiſka late ſig ecki alla tijma j ſío
ſi/ helſdur hutliſt ſem hun væri ſofáde allt
adeinu vaknar hún ſ kiemur vpp vm ſyd er
þa mañen minſt varer/ ſkiedi þ ei fyrr þa
ſkiedur þ j daudans ſtundu/ ſ er hun þa ein
ſem þushundrut vottar/ þa aktærer hun/
þa ſtrafar hún/ þa dæmer hún/ þt ſa maniſka
mañſins er ecki añat/ en Gudz vitniſburdr
j manſins hiarta/ þar jñ þryckt af Gude/
vm þat okomna doms afelle ſem yfirkõa
ſr alla þa ſem Gude eru ohlydner/ og vm
þar pijnur ſem þeir liſa ſkv fyre þ þeir
hafa forſmad atvmuerunda ſier til Gudz

FIMTA GREJN/ Hvar fyrer
madurin ecki ſkylldr vndan braga ſyna
jdran/ er ſu hneyxlan ſem þar af kiemr nær
nockur lifer an jdranar/ j þuilíkri hneyxlí
er tuent illt/ þvít vont j ſier/ og þad vonda
epterdæmi/ þvíd ſtygger Gud/ en epterdæm
ín hneyxlazt naũgin/ þ hñ fylger þier epter
og breyter liſka ſem hñ ſier þig breyta/ hier
af kiemr ſu ogurliga ognñ/ Vel ſeiger Chri-
ſtur þm mañe af hánum hneyxlanin kie-
mur/ Jtñ./ ſa ſem hneyxlar þíg minſta ſẽ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

a mig þetra væri hm̃ at ein mylnu stein hengdizt hm̃ vid hals ⁊ yrde j siafar diup kastadi/S. Pall segir ad þeir syndgi j mote Christo og fyresari sinu̇ veyka brodur/þeir sem óduum til hneyrlunar neyta þeirra hluta sem huorki eru iller edr goder/huad vil iu̇ vier þa tala vm þa sem añad huort mz róngum lærdomi/elligar med skam̃samligum lifnade fyrekoma so morgu u̇m? Þad syndin nu suo Drottnar a þessu̇m tijma j heiminum/Þ kiennur æn efa hier af/ad hu̇ sier til añars framferdis/⁊ breyter epter óduum/og hutar suo mz sier/Sa og sa vill so giarna til himerikis sem eg/skulu þr all er fyresarazt er so breyta/Þa vda ecki margir saluhialpliger/mz þessum hætte verda allmargir a talar dregner fyrer hneyrlanina/huar fyrer radligt væri ad vppuekia eij Gud til stærri reidi med vondzligum lifnadi,

Sietta grein/sa sem illa lifir/og eij med yrbot aflætur/hu̇ er ecki hluttakari j þm̃ andliga rykdome Kristeligrar Kirckiu̇/hu̇ hefur ecki samuiskunar frid/hu̇ hefr ei andliga huggan j sorg og motgangi/hu̇ hefur

e.f

ecki hlutskipte j bæna akalli Christna manna.

Siounda grein/ sa hañ lifer æn jdranar yferbotar/ hñ er Dioflinum j heluiti til gledi og skemtunar/ þt lika sem Englarner æ himnum glediazt vid þ ad eiñ syndare vm vendar sier og giörir yfirbot/ so hafa Diöflañir hina mestu gledi ↄ lyst hier af/ nær þr sem sumir hafa Christo j skirnine lifa j saurgan og syndum/ æn jdranar/ so ad eiñ af þm heilögu forfedrum hefur sagt/ Mañ sins synd eru Diofulsins skemtan edr dægradvöl.

Attunda grein/ huar fyre ad naudsynligt er ad giöra sem fyrst jdrā/ eru þau aumligu og hrædeligu epterdæmi so margra maña sem eru burt skufader j eilifa pijnu og fyrer dæming/ fyrer þeirra illsku saker/ Sem er Cain/ Pharao/ Saul/ Achitophel/ Judas/ Julianus/ og adrer otelianliger fleire/ Giætum ad/ þau lond og riki er Chri ſt og hns Apostular Predikodu/ þau eru nu aptr komin til Diöfulsins Tyrkiā og Pauans villu ↄ vātruar.

Niunda grein/ þtta skal og eirnin hræ-

ra oss til sdranar/At sdranin er ei manslins verk edr j sialfs vallde/helldr er hũ Guds vk/ par fyre ef pu forsomar nu ad vmuenda pier til Guds/sem nu kallar pig til sdranar fyre sitt heilaga ord/suo tatt og opt ar epter ar/ pa er vgganda ad Gud mune eckj helldur sinum dyrmætum Perlum fyrj suin kasta vilia.

Tiunda grein/Su sdran sem seint skiedz er varla tryggj/so sẽ mals hatturin hliodar Pœnitentia sera raro vera/ p er/ sein sdrã er sialldan sann/ Et p kll eckj at seigiast mꝫ sanleika/ad sa sdrast sẽ pa lœst sdran giora/er hann gietz eckj leingur syndgazt//Og Aguſtinus seiger suo/Eg ottast at su sdran deyi er af deyandra giordist/petta seige eg ej vnder pa grein/ ad eg afseige peim Guds myskum/sẽ giora sdran pa peir fyre daudan um liggia og skv af heimenſk/helldr vppa pad ad vier hugleidum huad haska samligt pad sie ad draga vndan sdranina allt til dauda dags.

Pessar greinir hef eg j stuttu mali pui fram settar/ad vier aller hã mꝫ dorum pessa hugleidum/at lifa j Guds otta/og miss

frukt

brúka ei Guðz myskunsemi oss til skada og fordiorfiar/ Guð almattugur hñ hrari vor hiortu og vppueki til einrar hialpsamligrar alvarligrar og stadfastrar idranar allt til enda/ þ ad vier nættum finnazt Guðz born/ og eñ og sierhá mz hinum gamla Simeone mætti af hiarta syngia þa vier skilium vid þessa heim/ med fridi og gledi eg fer nu burt þ et.

Gvernen kañ einn Kristñ madur blýfa stódugur allt til enda/ suo hñ ecki falle fra trunne og beirre nad sem hñ hefur j vorum herra Jesu Christo.

Vísser og velforsokter og goder lækningar/ þa þ koma til eins sliks má hafa þ rucht ad hafa/ fyrst ad þ kostgiæfi med godum rædum þ munkñ lækna dome sliks leikanum burt ad koma/ þar næst/ at giefa þeim sem þeir hafa af sliksdominum vid hialpad/ God rad/ hánen hñ skal lifa ad hñ ecki falle aptur j sama sliksdom þ fyrer koma sialfum sier/ Suo vil eg nu og eirnin tepter þui ad eg hefui af Guðz ordi giefid salubialpar lærdom þ lækning j mote syn-

 diñ

diñe/ Daudann og fyrerdæminguñe giefa hialpsamlig ræd/ad sa sem hefur mztekid Christum/t er fyrer hñ holpiñ ordiñ/huer nen sa hiñ same kñ ad bliúfa stódugr allt til enda/og at ódlazt suo þ goda sem Christus hefr afrekad oss/ þui seige eg mz S.Pali/ STRIJD ÆJTT GOTT STRÆD/ FN TRVNNE halldit og eirnre godri samuisku/hier jñe er þad allt folgit/ Æñ ef þu spyr framar meir/ húnin kñ Maduriñ ad bihalldа truñe og godre samuisku jñ til æfiloka? Hier ansa eg so til/ad Heilóg Ritning kallar Gudz otta þñ stæsta og hæsta vijsdom sem Gudz bórn hafa/ Þesse otte Drottins hñ giórer oss hlydna og audsueip na vid Gud/fyrer hús augliti vier göngū/ Æñ saugd Gudhræsla hefur þssar dygder med sier.

Fyrst/ flyr hun og fordazt ad styggia Gud.

Þar næst/ er hun jdin j þui sem heñe bijfalad er.

Þad pridia/hun varazt alla flærd suik og pretti.

Þad fiorda/hun leitar styrks og hialpar j mot

j mot sinū ouinum.

Fyrst sagda eg / sa sem ottast Gud / hñ fordazt ad styggia hann / hier fyrer kallazt Guds ott skyr og klar / j hñ eyr. Psalmi. Pt sa sem ottazst Gud / hñ muñzt j huyl:k um haska hñ stod Syndarinnar vegna / hñ huxar ad Jesus Christus stod naktñ a kross:inu n / polandi hñ bitra og beiska Dauda / vppa þ ad hñ bar med Syndina afmade / hñ huxar huort sem hñ ligg: eda stend: gei ngur eda situr vaker eda sefur etur eda dreck ur / þa sie hñ fyrer Guds augliti / hñ huxar vppa þa storu aru hñ skied er / ad hñ er or diñ Guds barn + hñ hæfi nu eckert þat at giora sem hñs elskuligasti Fader a himnū kñ at styggiazt vid / hñ hugleider / ad syndin er teikn og marck a Diofulsins bornum / hñ hugleidir sig ad vera vors Drottis Jesu Christi lim / hñ veit sig af va j samfielagi mz Gudi Fod: og Syne og helgum Anda og mz ollum Guds vtuolduni / hñ huxar at syndin er eiñ andlig: hordom: / huer þat ectabād sund: slyt: / sc er a mille mānsins sa lar og henar Brudgu na sem er vor Drott iñ Jesus Christus / hñ huxar ad hñ skuli ei

taka

taka. Guds Mustere/ og byggia Diofliuum
þar musteri af/ hñ huxar ad hñ ecki ſkl vt
brifa j añ helga Anda af ſinu hiarta/ H h
ium hñ a ſo margt gott ad þacka/ hñ hux
ar ad gióra ecki dioflinum þa æru/ ad vda
fundin ein forhlaupari † forrædare j mote
ſynum Lauarde ſem hñ hefur endeleyſt/ hñ
huxar at hañ ſkuli ecki miz nockri vitãligre
ſynd vera til hneyckſlunar huorcke ſinæm
nie ſtorum/ hñ þeinker at giefa ecki Guds
ordz ouinum miz ſynu liferne nockut tilefne
ad laſta þ heilaga Euãgeliũ/ ſlyka þacka †
huxaner jñgiefi Guds otte j manſins hiar
ta/ huar fyrer þeir ſku ſyndernar fordazt/
Gud gieſi oſſ at vier alla tyma mattu þſſ
ar huxaner j vorn hiarta hafa.

J annari grein/ ſa ſem ottazt Gud hñ er
velulliadr j þui ſem Gud bydſalar ſiñ Da
uid talar j þſalminum. hñ hefr ſtora girnd
til ad giora huad Gud bydſalar/ þ er/ at vei
ta Gude þa þionuſtu og hlydne er hñ heim
ter/ Vt af þeſſare Guds dyrckan † þionu
ſtu hafa þeir j Pauadomenũ rangliga tient
j mörg ar/ j þui þeir hafa tient at þiona
Gude

Gudi mz mañaña ſetningū/og bundit Gu-
dz þienoſtu til ad þiona og þrefta/ meinande
þa alleina Gude ad þiena/og kuña ad ſelia
edur gieſa ödrum ſyn god vt/huad þo ecki
var vtan klar villa og vantru/Og vppa þ
at mañ kuñe riettiliga at dæma vm þa ſö
nu Gudz þienuztu/ þa vil eg þar vt af nö-
kkut ſeigia.

A. Vt Af GVDz þienuztu.

Gudz dyrkā edr þiōuſtu giörd kallazt/
nær madurin̄ af Truñe giörir þad nockud
vt Gude til Lofs og Dyrdar/ſier deilis ſem
Gud hefr bifalat/Og eru til ſamans þrir
hluter i þrre riettu Gudz þionuſtu af hūm
hun kallazt hrein og heilög.

Sa fyrſti, at þ vck' ſem giörizt Gude til
þionuſtu ſie af Gude ſialfum bodit v bi-
falat.

Sa annar/at þ ſama vck framkomi af
truñe til Jeſum Chriſtum.

Sa þridie/ad vckit giörizt yfir alla hlu-
te fram̄/Gude til æru/ſo þ ſie manſins vil
ie ad eins/at veita ſijnū himneſka Faudur

hlydni

hlydne og þionuztu þar med.

J fyrstu kienęr Gud sialfur hia Jerem. j xx. C̄p. ad þad vęck sem giórizt Gude til loss/ þ sk Gud sialfur bysalat hafa/ Ganga gut (seiger Gud) epter minum bodordum ꝛ ecki epter setninge ydra Forfedra/ Sialfur Christur kienęr eirnin þ Gud vilie ecki vda dyrkadur mz mańa setningum og bodordum/ Til onytis þiona þeir mier (seiger hñ) med mańanna Bodordum og lærdomi/ þ er/ þr hyrest mier ad þiona þa þeir giora þau verk sem meñ hafa jñsett at va ski Gudz dyrkan/ enn þr fara villt/ þuiad þra þionuzta er til onytis/ Sa þ all burt skufar og so alkri sialfuliälegre Gudz þionuztu/ þad eru þau vęck sem madurin hugrast ad giöra j goda meinig/ hier af höfu vier þ ssa sańa Reglu EINGIN GUDZ þienasta edr god verck eru Gude þagilig/ nema þau sem hñ hefr jñsett ꝛ mz synu ordi bisalad og bodid/ þt ordit Gudz giörir vęckit j sialfu sier hreint ꝛ heilagt.

Þar næst sk þ vęck sñ Gndi er til þienustu og þockmunar/ skie af truńe/ huad af

þessu

þessu ma skiliast/Gud vill þa eina þionustu og dyrckan hafa sem er skiær og hreir/ huad ei verda kñ a medann mannsins hiarta er ohreint fult ꝛ anstyggiligt fyrer Gude/ Nu seigir S. Pall/ at þra hiarta og samuiskur sie sanrugar/ sem eigi eru truader/ huar fyrer þeira vck öll hliota anstyggelig at vera fyre Gude/hucrsu faugur ꝛ skinãde sem þau synazt fyre mñm/ Og Paulus seiger til Rom. Huad sem ecki skier af truñe þ er synd/ Og til Hebreos Omoguligt er ad nockr þocknist Gudi an Trnareñar/ Huad vkar þa truin? Fyre truna vdr mañ sins hiarta hreint/ þui suo seiger Postulñ/ Hiortun hreinsazt fyre truna/ þat skiedur ecki af þui ad suoddañ kraptur sie j trunne af heñar natturu til/helldur fyre þa grein/ ad Christi Blod yferdreifizt (sem Postulinn seiger) yfer þra samuiskr sem trua/so at þr þegar hreinsast af daudligum syndum.

J þridia mata sk þ goda vkid sem giorizt Gude til þienustu og dyrctunar/ skie sierdeilis og yfir allt fram Gudi til lofs ꝛ dyrdar/ so sem Pall Postu. kienner/ Giörid alla

alla hluti Gudi til dyrdar/vier erum af ön
dudu skapader/þar næst endileysier til þ ſſ/
ad dyrka Gud/þar fyre æ og allt þ sē vier
gidra viliū/Gude til þienuſtu at ſkie/fyre
þa greim/ad Gud hefur oſſ ſo bodid.

Þad verk ſem ſkier epter Gudz ſkipan/
og af truſſe Gude til dyrdar/þ kallazt ſkiar
og heilög Gudz þionuſta/ og ſu dyrkan
ſem honum er þægilig/ huert helldur þ
verk ſem ſuo verdur epter Gudz ſkipan af
truunne Gudi til loſs/er andligt edur verall
dligt ſtort edur lutid/þa er þad ein andlig
Gudz þienaſta/þuiad hun kiemr ei af holl
dinu helldr af truar andanum/hū ed Gudz
dyrd þeſi alleſa fyre augū/ nær ſi hellſt ett
þeſſara þriggia vantar/þa merga menſk
ns verk ei med rietru kallaſt Gudz þiknaſta
edr þægilig Gudz dyrkan/ſa Phariſeus i
Gudzſpiallū i höſudz madurin Cornelius
vm hūn ſkrifad ſtedi i Poſtulanna Giörn
ingum/þr veittu bader olmoſu/og maiger
felgu gledi og huggan af þra olmoſu/hier
eru verdūlems/ olmoſa var þ phariſearin
gaf þ var og olmoſa er Cornelius gaf/ū

þar

Phariſearans olmóſa var ei Gudz dyrkan
nie Gudi peck/ þt hañ huorcki hafdi trunа
nie helldur leitadi Gudz dyrdar/ eñ Corneli
us var truadur/ og beid epter Sælubialp
ſiñe þo ad ei væri hñ fullkomliga fræddur
vm Herran Chriſtum/ eg reitti ſina olmoſ-
su epter Gudz ſkipan/ og Gude til lofs og
dyrdar/ og þm volada til ſtyrks og huggan
ar/ þar fyrer var olmaſa hñs ein riett hrein
r heilóg Gudz dyrkan r þægilig þionuſta/
af þui ſeigir Engillinn til Cornelium ſuo/
Þinar bæner og olmoſur eru vpp kominar
til miñs fyre Gud/ Dauid bardizt j mot ſin
um ovinium/ Suo giórdi ſa Romuſki hofð
ingi Scipio/ Þiu var Dauidz ſtrijd Gudz
þionuſta eñ ecki Scipiõis/ þt Dauid haf di
bifalning af Gude/ hñ hafdi eg Truna/ hñ
ſtridde Gude til æru/ og ad vnda r freiſa
Gudz folk Eñ Scipio hafde huorki Gudz
bifalning nie Truna og ei helldur leitadi hñ
Gudz Dyrdar/ þar fyrer var hañs ſtrid eitt
o Gudligt mord fyrer almattugum Gudi/
Ein Gudhrædd Ambatt/ r óñ ſu eru ott-
azt Gud/ þær giora badar ſkipã ſinar mat-
modi/ þær ſtrukta af ſkom þær hreiſa klæ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

ottazt Gud/ hun giórir sitt vt af Truñ/ hú hurar vppa Gudz bod, sem bydur at þiena arañer sie sinum Husbandú hlyduger/ Enn verk hinar sem ei ottazt Gud/ þo þat þiki betra/ þa er þat ecki Gudz þionusta/ þt hú sialf hefur eitt vantruad/ þad er/ twilt og ohreint hiarta.

Med þessum hætte skal vm öll god vt dæmazt/ og þar skal eckert verk halldazt at vera Gt de til þionusiu, huersu sagurt vegligt og skijnande sem þat er nema Gud hafe þat bodit/ og þat verde Gude til lofs/ af þeim mañe giórt sem hañ hefur Tru og otta til Gudz/ þetta er þat hvad eg villda segt hafa j stuttu mali vm þa sönu Gudz þionkan, vt af huerju audvelliga vnderstãdazt ma/ hvad menn hallda skulu af Pauãs Messum vigilium/ og öllum ödrum maña setningum/ sem þr vnder skine og yfirvarpi helgi dome hafa jnn sett/ og kallat Gudz þiẽ ostu jn ete allri heilagri Ritningu.

Af þridia grein/ Sa sem Gud ottazt hñ vaktar sig fyre vm sanñ/ sukum og vielñ/

þar

Þar vm seiger Jesus Syrach j þridia og þritugasta Cap. Gud hū hialpar j freistnine þm se hñ ottazt, og frelsar hū fra illu/ sa hñ Christne hefur margt at varazt/ sierdeilis eru þar þriar sem epterstunda at sūikia Mannin og a talar ad draga/ Holldit/ Heimurin/ ⁊ Diofullin/ Holld kallazt hier mañlig: vitsdomur og snille/ sin añat husort vill rietta Gudz ord/ ⁊ kieña adra Gudz þionustu/ elligar mz fystum og girndum draga mañn fra Gude Holld og blod læst vilia rietta Gudz ord og kieña hánen madurin ski Gude þiona/ þa þat dirfizt at jnnsetia nockra Gudz þionustu þa sem Gud hefr ecki bodit/ so sem j Pavadominū skiede/ og hielldu þetta so sem añan stadfastañ grūduoll/ Ad huad madurin giordi j einnri godre meiningu/ þ skyllde vera Gude þagiligt/ Mote sliku setur sig otte Drottins/ og huxar ad allt slykt er Diofulsins suik og þretter/ Og ad Gudz viska og vitsdomur sie hærri/ en þ hñ sie af molldu ⁊ ósku nockut kient, þar fyre skal sa er Gud ottazt so hugsa vm þa godu Meinig (sem hñ kalla) Sie hun samhliodandi Gudz orde/ þa er su

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

god meining gagnlig/ hafi hun ecki Guds
ord fyre sier/ þa er hũ dærlig/ sie hun j mo-
ti Guds ordi/ þa er hun skadlig/ Þuiat sa
hũ vill med ódrum hætte Guds þiena/ enn
sem Gud hefur bifalad/ sa Syndgar med
fiorum hattum.

Fyrst j þui/ hũ yfer gieft þa riettu Reg-
lu Gudligrar þionkunar/ sem er Guds ord/
þar næst j þui ad hũ suo darliga dirfizt at
jũskicka þad nockut til Guds þiennustu sũ
Gud hefur ecki bifalat/ J þridia mæta/
Syndgar hũ med metnade/ þat hũ mein-
ar sig ad kunna at auka nockru vid GVDS
ord/ t efla Guds þiõustugiord framar mein
eñ þ Gud hefur sialfur bifalat/ Med fior-
da hætte giorer hũ eirnest audrũ skada/ þui
sem hans epterdæmi verda epterfylgiande/
huar vier hófum noglig epterdæme til j þa
vndomunũ/ ja jafnuel eñ nu þia oss sialfũ/
huri hũ nu sier at fyria þad eckirt sẽ Gud
hefur ecki bifalat.

J ódru lage fylger Holld og Blod ræd-
sins jnfædda gieftz/ t stundar at draga ma-
ñin

maniñ fra Gude mz lýkamans vellyst/med
kræsingum matar og dryckiar/ mz losta se-
me/ Em otti Drottins stendur a mot þessu
öllu fraiñsetiande epterdæmi Christi ↑ hñs
heilagra/ þeir ek hier huad marger so mún
fyrekomner/ og fra Gude sukner/ þña dag
höfum vier og so epterdæmi.

Heimurinn leggur sig og epter ad villa
Gudz born fra Gudi/ med raudum epterdæ-
mum/ valldi/ vellystingum/ ríkdomi/ med-
læti/ og brixlar þeim kristnu vm sinn kross
ofsoku og motgang/ Ad vísu/ ofsæker og
deyder þa sem vidurkienna Jesum Christũ/
En Gudz otti setr þessu öllu j giegn/ Gudz
rad/ Gudz Sonar epterdæmi/ Kraft hins
helga Anda/ Christz vilia/ Andliga gledi
j þñ helga Anda/ Himneskan ríkdõ Him-
erikis/ huggan heilar Anda vnder krossi-
num/ og þa sæla sigurmiñing sín þeir epter
vona j Christo Jesu/ nær aller Diöflar og
þeirra limer burt kastazt j eilýfa helvitis
Pýnu.

Diofulliñ hiñ pridie Mañzius ouin he-
fur oz j framm alla sýna kunnattu mz lygũ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

og mordi/j mote hm̃ stryder og otti Drott-
tins nz þui andliga suerdi sem er GVDZ
ord/hafande vissa von vm sigurvinigina/
fyre Jesu̇ Christum/ sem þessi fiorda grein
vppa hliodar.

I fiordu grein/sa sem ottast Gud hm̃ lei
tar sier hialpar ad beriazt j mot holldȯ hei
minum og dioflinum/hier vm talar Jesus
Syrach j xlj. Cp. Sa ed ottazt Drottinn
hm̃ hefur ongvan brest/ og hm̃ þarf ongrar
annarar hialpar vid/ Og su agiata vorn/j
mot ollum kristina manna ouinu̇ er ein alu-
arlig bœn til almattugs Gudz/so sem Sal
amon eirnin vidrkiener/ Nafn Drottins er
hid styrkuazta vigi/ þangat flyr hin rietts
ferdugi og fm̃: fulla hialp/Og Gud seiger
j psalmimum/ Nkalla mig j neyd þine/ eg
vil hialpa þier og þu skallt Prysa mig/og
nz þui at Christlig bœn er su sterkligazta v
ia eis kristins mans j allri neyd t motgangi/
þa vil eg j stuttu mali hier fra setia/ huad
halldazt skal vt af þre kristeligu bœn/ hier
helld eg ecki naudsinligt va ad eyda peirri
Diofuls villu sem Pauen hefur jm̃ sett j hei-

emi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

vm bæna akall til heilagra manna/ huad ei er anad enn fyrerlitning vors Drottins Jesu Christi/ Gud banar ossad forlata oss a nockra skiepnu til bæna akallz/ helldur a Gud alleina/ ok skipar oss hann a ad kalla ok ónguan annan epter hans orda hliodan/ eingin hver odrum vissgiórer/ sa syndgar/ og laxti sig af diofl inum færa fra þeim sanna tulk og talsmanne Jesu Christo/ Enn sa se nockur Gud/ hann helldr sier fast vid Guds bifalning ok skipan/ ok treysti j hans fyrer heitum/ Gud hefr bodid sig alleina ad akalla/ Christus hefr lofat ad hús vier bidium j hans nafne/ þ skal ossveitast/ so framt sem vier j einri stodugri tru bidium og efumst ecki vm Guds lofa og fyrerheit.

J. HVAD ER ÞAD EIN Kristelig Bæn?

EIN SANNA og Kristilg Bæn er ei kömin j orda fiolda edur laungum lesningum sin óhræssnarar meina/ epter þui sem Christus kienner ossh ia Matheo j vj. Cp. helldur er hun ein hiartans girnd/ j huerre manneskian

vpplipter ſalu ſiñe til Gudz j himnenum/ og backar hñ ſyrer hñs velgiorder j naf ñe Jeſu Chriſti/ Elligar bidr vm nockut j Jeſu Chriſti nafn/ mz þuilíku hiartanz trunadar trauſti/ ad Gud muni hañ bœn heyra/ Moſes bad mz vpplyptum hõdum/ eñ hñs varer hrœrdnzt ecki/ helldr kalladi hñz hiarta/ ſo ad Gud ſuarade hñ ok ſagdi/ þui hropar þu til min/ Dauydſeiger/ til þin Drottin vpplypte eg ſalu mine Af þeſſu tueim epterdœmum meigum vier ſkilia/ at ein ſañlig bœn er ecki j munenum/ helldr j hiartañu ein breñande girnd til Gudz/ vm hialp og miſkun.

Huar fyrer leſa menñ þa ordin/ falla a knie/ beria ſig a brioſt horfa til himins þa þr bidiazt fyrer: þ ſkiedr allt fyrer þſſara greina ſaker/ fyrſt/ at mañſins hiarta vppuekiſt til ad bidia/ ad mañſins hugſkot ſie ordũum ſamhliodanda/ at Gud verdi bœde mz ſalu ok likãa prſſadr/ ad madurñ opinberliga mz muñenum og ollum likama mzgangi truna ſiñ hñ hefur til Gudz a himnenũ/ Auguſtinus ſegir/ Nu þo ad Gud vitt

manſins

manſins hiarta ꝛ kiẽne hñs hiartans girnd
og bœner/ þa hefur þo madurin̄ ordin̄ vid
og þa ytre li nana hegdan̄/ſuo ad manſi is
aſtundan j bœnin̄e vari ꝛ vdi þſſ meir bœ-
enandi.

Huar nr vpplyſizt og vppheſzt mañs-
ins hiarta til Guds þa hũ er a bœnin̄e? Litt
Kriſtins manz hiarta j bœnin̄e vpplyptizt
til Guds nr tueimr hlutum/ſo ſem nr ód
rum tueimur vœrgiu n/ þ ad fyrra/ er vm-
huran Gudligrar myſkunſemi/ þ annad er
ſtodugt trũadar traunſt a voram nrsalg ẽngu
manñ Jeſu Chriſto.

Vmhurã Gudligtar myſkunſ.ñe er/ ad
Gud hefr byfalat ſig ad bidia/hũ hefr lof-
ad oſſ ad bœnheyra/og vill vier ſiaum hõ
um packlater/nœr Gud bœnheyrir oſſ/he-
um packlater/nœr Gud bœnheyrir oſſ/he-
ta brẽnt leggur Gud til ſamans j þũ L.
Pſalmi Akalla mig j þin̄e angiſt (hier er
ſkipunin) Jeg vil frelſa þig (hier er loſun-
in og fyrerheitid ad hũ vilie bœnheyra) og
þu ſkt vegſama mig (hier heimtizt pack-
lætid) þar fyrer ſkalltu ecki ad eins aliſta
Guds kod og fyrerheit nœr þu bid:/heldur

eg eirnin miñazt þacklætisins huert ed j hlydñe til Gudz Almattugs folgit er/ þar fyrer huer hñ hefur þ áform at hñ vilie sy ndina frernia/og akallar þo Gud/hñ þarf ei at vona nockurs godz helldur straffs yfir sig saukñ sins o þacklætis/ þt so stendr skrifat j þeim lxvij. Psalme/ Hefda eg haft ranglæte j minu sine/þa hefdi Drottin ecki hæanheyrt mig/ Og S. Joh. j iij. Cp. hins fyrra Pistils segir Ef vort hiarta fordæmer ossecki (þ er) Ef vier hofñ ecki illt afo rm edr vöda sannisku/ þa hofñ vier traust a Gude ad vier munum ódlazt þ sem vier vm bidium/S. Jacobus j iij. Cp. þier bidiet og faid ecki þt þier bidiet illa/suo þier eydid þui j ydrñ lostagirndum/ þar fyrer sk hú Kristin madr, uxr hñ vill akalla Gud/ hallda sig epter Sancti Pals ordñ j ódrum Pistli til Tim. j iij. Cp. Hú hñ vill akalla Drottin hñ vijki fra rãglætinu.

Sa añar vængur mz hñ̃ mãsins hiarta j hæne hefst vpp til Gudz/þ a er stöd ugt traust a vorum medalgangara Jesu Christo/vm þetta traust a Jesu Christo

vorñ

vorum mzalgangara þa talar Christr sialf
ur og seiger/ Huers hellzt sē þier biðiet Fǿð
uriñ j minu nafne þ mun hañ giefa ydur/ j
þessare Jesu Christi ríkugligre lofan + fyr
re heite er tueir hluter gaungiæfande/ Sa
fyrre þar hñ seigir/ Hús hellzt sē þier bið
ied/ Sa añar/ at hñ kieñer oss vpp a huern
vier skulu ñ oss forlata þa vier erum a bæn
niñe/ Elligar hunnin vier skm bidia.

Þar hñ seigir/ hús hellst siñ þier biðiet/
þ er suo mikid sagt/ þier sē erud Gudz bǿ
rn/ huers se ñ þier biðiet ydarn Fǿdr/ þad
ydur ma vera til gagns og salubialþar þ
mun hñ giefa ydr/ So vtleggur hin heil
age Johañis þetta fyreheit j fyrra Pistle +
v. Cp./ huad vier girnumzt epter hús vil
ia þar vm bænheyrer hann oss/ Eigi er til
bæriligt ad bǿrnin biðie nockrs j mote sins
fǿdurs villd + vilia/ Ef nockud barn girn
ist Scorpion edur añañ skadligan orm af
sinum Fǿdur/ edr einhun añan skadsa nlig
añ hlut/ at sǿñu være þat j mote fǿdur sins
vilia/ og ónguañ mæta af faudurnum veit
anda/ þar fyrer skulu Gudz bǿrn giæta at

þess

Þessum tueim: Reglum/ Su fyrre/ Ef vier
bidium nockurs þess sem bæde ma vera oss
til godz ok hialpar/ þa eigum vier ad bidia med
efunde og seigia suo/ Drottin vor miser þess
hlutar so framt sem mier er þ gagnligt/ ok
þ ei forhyndrar mig j fra þui sem betra er/
Suo badu aller Pisslarvottar/ so plógum
vier at bidia nær vier med þessu ætte/ ok stri
di/ elligar j annan mata verdum straffader/
so bidium vier vm heilsu og heilbrigdi lik-
amans vm veralldliga biorg og medlæte/ ok
gieffum vorn vilia med audmiukum vnder Gudz
Guddomligan vilia/ Su oñr Regla er þes-
si/ hvad gott sem þad er/ at verda kann
oss til godz/ þar vm eigum vier at bid-
ia æn nockurs fororðz/ sem er Gudz vidur
kienning/ Truarauking/ Gudhræsla/ þol
inmæde j motgange/ og adrar Kristiligar
dygder/ þesse Regla er hier vppa grunduð
lud/ Vier vitum Gudz vilia/ þ hann vill al
la menn verda saluholpna og ad komazt til
sanleiksins vidurkienningar sem adur er nog-
liga bisuisat/ Vor penman annan væng sem
eirne kristinne sæn vpplypter til Himinsins/
talar Christr j sinum fyrheite/ hvad þier bi-
diet

biet (ſegir hann) Fodrin j minu Nafne þ hann gieſa ydr/ þad er/ hús þier bidiet fyrer sat er min j minne vidurkiennингu/ og trausti til min/ þ ſk Faderin gieſa ydur fyrer mina skuld/ Eg sem er ydar Tulkr/ Talsmad og mzalgangari hia minum m t ydar Fadir/ hann hefur ydur kiæra og elskar ydr fyrer sakar min/ þt þier erud mier limer minner brædr og hús oskabörn/ En hvad ess byrie at vita vt af Christo/ og huada traust tir eigu til hús ad hafa/ þ sama er adur negliga sagt/ þar fyrer vil eg hier ad eins anzlysa/ hvad vier hura skm nær vier heyru þessa fyreheit/ HVERS ÞJER BEDJIT FADVRINN J MINV NAFNE þ ſk hann gieſa ydr/ þui hier höfum vier af ad merkia/ ein agiætan lærdom/ hialpſamliga aminning og tröſtuga styrking t hyggian.

Fyrſt vdr oſſ hier kient/ ad vtibyrgia j vorv bæna akalle/ alla þäcka vm vera eigin verskulldan/ þt þa vier bidium j Christi nafni/ þa medkiennum vier Christum alleina at vera makligan og hafa verd/ skulldan bar til/ at Gud ski oſſ bænheyra/ Jtm. læruм

lærum vier hier af/greinar mun at giöra a
mille Christiña maña bana/ t añara villu
maña/ þ t ein Christin ban grunduallazt a
Truñe til Jesum Christum/Eñ aller adrer
villu meñ vidrkieña hñ ecki/ huar fyre þra
bærer ein einckis verdar/ og hafa ónguan
grunduöll.

Saumuleidis höfum vier j þessum ord
um eina amiñig vm vorn eigiñ blidleika/
þ t fyrst þad vier eigum ad bidia j Christi
nafni/þa mun þat margt og mikit sm vier
þurfum vid/ þar fyre liggr makt a at vier
latū vpp vor augu/ t skodū glögt huad oss
sialfa skadar t so alla adra/ Jtm. hüs vier
vid þurfum bæde bid jñra og vtra/ likams
liga og andliga/stundliga og eylifliga/ og
ad vier j aullum vorum naudsynium vpp
hefium vor hiörtu til Gudz/og bidium hñ
j nafne vors medalgöngu manz Jesu Chri
sti/Treystande þar vppa/ad hñ vilie veit
ta oss þad vier med þurfum/ ef vier bidiū
riettiliga med stödugre tru og ef þ kañ ko
ma oss til Salubialpar/sem sagt er/Styr
king og stora hugan höfum vier og eirnin

hier af

hier af þessum orsökum þá vier erum j Chri-
sti nafni/ ja ad sönu/ þessi bœnahattr hñ
styrker oss j moti tueimr hlutum er marga
forhyndra og hallda j fra bœna a kalliny til
Gudz/ sem er hollolig efasemn/ og sialfs o
uerdugleike/ Et/ Nema þ ur eins vier fathat
um oss vppa Christi vöskullidan/ þa skiedj-
umst vier/ so vier þorfi eckj ad bidia Gud/
Sardeilis nær vier hugleidum allar vorar
synder fra vngdomi til þessa dags/ Enn sa
hñ nefner Christum j sinu bœn og forlæt:
sig a hñ/ sa hefr frijan tilgang til Gudz Jö
durs/ fyrer Jesum Christum/ Þetta er ad
sönu þad S. Paull seiger til Rom. j v. Cp.
Fyrer truna höfum vier frid med Gudi fyr
er vorn Drottin Jesum Christum/ fyre hñ
vier höfum x tilgongu med Trunne til þess
nadar og Gudz x unskapar sem vier fenngit
höfum/ þessu samhliodar lagurliga t ord
Christi til sam ûskis Rannsakar sem stendr
j Euangelio Joh. j xiij. Cp. Enn er kom
in (segir Christur) og er u nær ad saller
tilbiendur sin tilbidia Jöfurinn j Anda x
Sannleika/ þt Fadirin vill slika tilbiendr
hafa sem hñ dyrka/ þessi Rannsaka menn at

Enn

bænin væri kreptug fyrer saker þess helga
bæna stadar/ þar fyrer sagde hun so Vorir
forfed: badust fyrer a þessu fialli/ eñ þier
seigid at j Jerusalem sie sa stadur buar meñ
sku bidiast fyrer/ Enn Christus leider hana
j fra þessari meiningu/ ok kenner beñe þañ
retta banahatt sem er/ ad vier skm bidia
Fodurin j anda og sannleika/ þar hñ seig
er j anda/ þar giörir hñ greinar mun j mill
um þrar bænar sem af munnunum kiem:/ ok
hñar sem kiem: af andanum/ hñ Andi ed
ur þar þa rettu Tru med: oss a hñ i bænun
hanga:/ hñnum kuña þr(segir S. Pall)ad
akalla þñ a hñn þr eki tuna: þar Christ⸗
us seigir j fanleika/ vtlegg: hñ tuennar sg
mur og fyre myndaner sem j gamla Testa
mentin voru/ Su fyrra vm fallid a hñn Ja
cob badi fyrer/ þa adra/ vm þañ stad j
Jerusalem/ Fiallid merkier at vier eigi skm
j bænunne alyta nocturn stad j heimunum/
helld: vpphesta vor hiortu hatt yfer fiollin
þer fra öllum dölum og til himinsins so
sem Christus kiener oss bidia ok seigia/ Fader
vor þu sem ert a himnum ok c. þa adra
figuru v.l gg: Christur þar hñ seigir/ þier
skud

ſuð tilbidia Fauðurinn j ſañleika / þeſſi ſanleikur er a mote þm̃ ſtad j Jeruſalem ſem kallazt nædar ſtoll / ſem var ſa jnſti partur Muſteriſins / hu̇ ed merker vorn hera Jeſu Chriſtu̇ / ſm̃ er ſa ſañe nædar ſtoll / æn hus eingin kañ til þſſ heilaga ſtadar j Muſterium ad komaſt / þad er til eliſtrar ſaluhialpar / ſuo ſegir hier nu ſañleikrinn̄ j gegn þre figuru ſm̃ var ſa ſtadr j Jeruſalē hiermz verdr og vtibygdr allur braſnara ſkapr / t heimtiſt einfalldleiki / ſo muñurin̄ eckj añad mæli en̄ þ ſem hiartad huxar.

Þetta læt eg ſagt va vt af Otta Drottins / at hu̇ er alleina ſa ſem helldur oſſ j Truñe og vid eina goda ſamuiſku / hann fordazt ſyndina / helldr ſig epter Gudz bodi / vaktar ſig fyrer vtelum eg ſuitum holldz og Blodz heims og Diofuls / eg j ollum mañanum leitar hu̇ hialpar alleina til Gudz mz Chriſteligri eg alvarligri hiartans bæn bydur ſo og blyſir ſadfaſtur til enda / þer / til þeſſ Gud kallar oſſ fra þſſum heimi / og medtekur til ſyn j himerik Sæler þrauñ. deyia j rettu bæna akalli til Chriſtum /

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

enn lœtur likami Þeirra hier a Jordu rotna
og ad oi̇ma mat verda/til eins vitnisburd
ar v m Gudz rietta ſer dugañ Dom eg Riett
lœti/hun rietta Gud vpp a mm vekia vor
ra likami a þñ ſeinaſta dag/v at nytu ſam
meingia Saal og Likama/ſuo ad Gudz
kórn ſai og hreppi eilifa Saluhialp i v
rum Hera Jeſu/ſo ad þ v alldrei ſiem
ar meir lijde nęckut illt/heldur eilifa
liga lifi i gledi og fagnadi med
vorũ elſkuliga Herra Jeſu Chri
ſto/vorũ eina frelſara/hõnũ
m z Faudr v Helgũ Anda ſie
Lof og Dyrd/nu hiedan
i fra eg ad Eilifu
AMEN

IESUS.

Confitemini.

Þacki þier DROTTNE þuiat hñ er godr/ ↄ hñs myskunsemi varer ad eilifu.

Israel seigi nu/ hñs miskunsemi varir ad eilifu.

Aarons hus seige nu/ hñs myskunsemi varir ad eilifu.

Þeir sem ottast DROTTIN seigi nu aller/ hñs myskunsemi varir ad eilifu.

J minne angist akallada eg DRO Ttin/ og DROTtin bænheyrdi mig og huggadi mig.

DROTtin er med mier/ þar fyrer er eg fyrer mñ obræddur.

DROTTIN/ er med mier/ og vill hialpa mier Og eg mun glediazt yfer mínum ovinum.

Gott er ad treysta DROTtne/ Og forlata sig ecki vppa Menñina.

Gott er ad treysta DROTtni/ Og forlata sig ei vppa hofdinga Menñina.

Aller heidingiar vm kringdu mig/ En j nafni DROTtins vil eg þm nidur sla.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Þeir vm kring ſpentu mig ſem býflug
ur og vppáſtuzt ſem eldr í þyrnum/ Enn
í Nafne DRÓTtins vil eg þeim nidur
ſlá.

Eg vard ſteyttur/ſo eg fielli/ En DRÓ
TTIN vid hialpadi mier.

DRÓTTIN er mín ſtyrkur/og mín Lof
ſöngr/Og hann er min Salúhialp.

Þar er ein gledilig ſigur rauſt í tiallda
ſundum þeirra riettlatu/DRÓTTINS hæg
ri hönd hefr ſigurinn vnnid.

DRÓTTINS hægri Hönd er vppha
fin/ Drottins hægri hönd hefur Sigur
inn vnnit.

Eg ſkal ecki deyia helldur lifa/ og ſeigia
fra velgiórningum DRÓTTINS.

DRÓTTINN ſtraffadi mig vel/en lèt mig
ecke Deyia.

Vpplukit fyrer mier riettlætiſſins Port
dyrum ad eg meigi þar inngánga ok packa
Drottne.

Þetta er DRÓTTINS Portdyr/ þeir
riettlatu ſkulu ganga þar inn vm.

Eg packa þier ad þu litilætkader mig/
og ſijdan hialpader mier.

Steinn

STEFNA sa ed byggigiar menn burt tóstudu/hñ er ordiñ ad hornsteine.

Pad skiede af Drottne/ t er vndarligt fyre vorum augum.

Pesse er sa dagur huern DROTtinn Giordi/fognum og gledium̃st a hñ.

O Drottiñ hialpa/ O Drottiñ gief lucku og framgang.

Blezadr sie sa sem kiemur i nafne Drottins/vier Blezum ydur sem erud af herrans huusi.

DROttiñ er Gud og hañ vpplysir oss/ Prydit hatidina med Blomstrũ jñ til Altarissins horns.

Pu ertt Miñ Gud og jeg vil þier þacka er giora/Miñ Gud eg vil vegsama þig.

Þackid DROttne/ þt hañ er godr/og hñs myskunsemi varir ad eilyfu.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

Og Drottin talade til Moſen/ og ſagdi/
Tala þu til Aaron og hans ſona/ So
ſkulu þier ſeigia til Jſraels ſona
þa þier Blezit yfir þa.

DROTtin Blezi þig og vardueite þig
DROttin late ſina aſionu lyſa yfir þig t
ſie þier Myſkunſamur. DROTTin ſnue
ſynu Andliti til þin og giefe þier Frid.
Þviat þeir ſkulu akalla mitt Nafn yfer
Sonu Jſraels/ t eg mun Bleza þa.

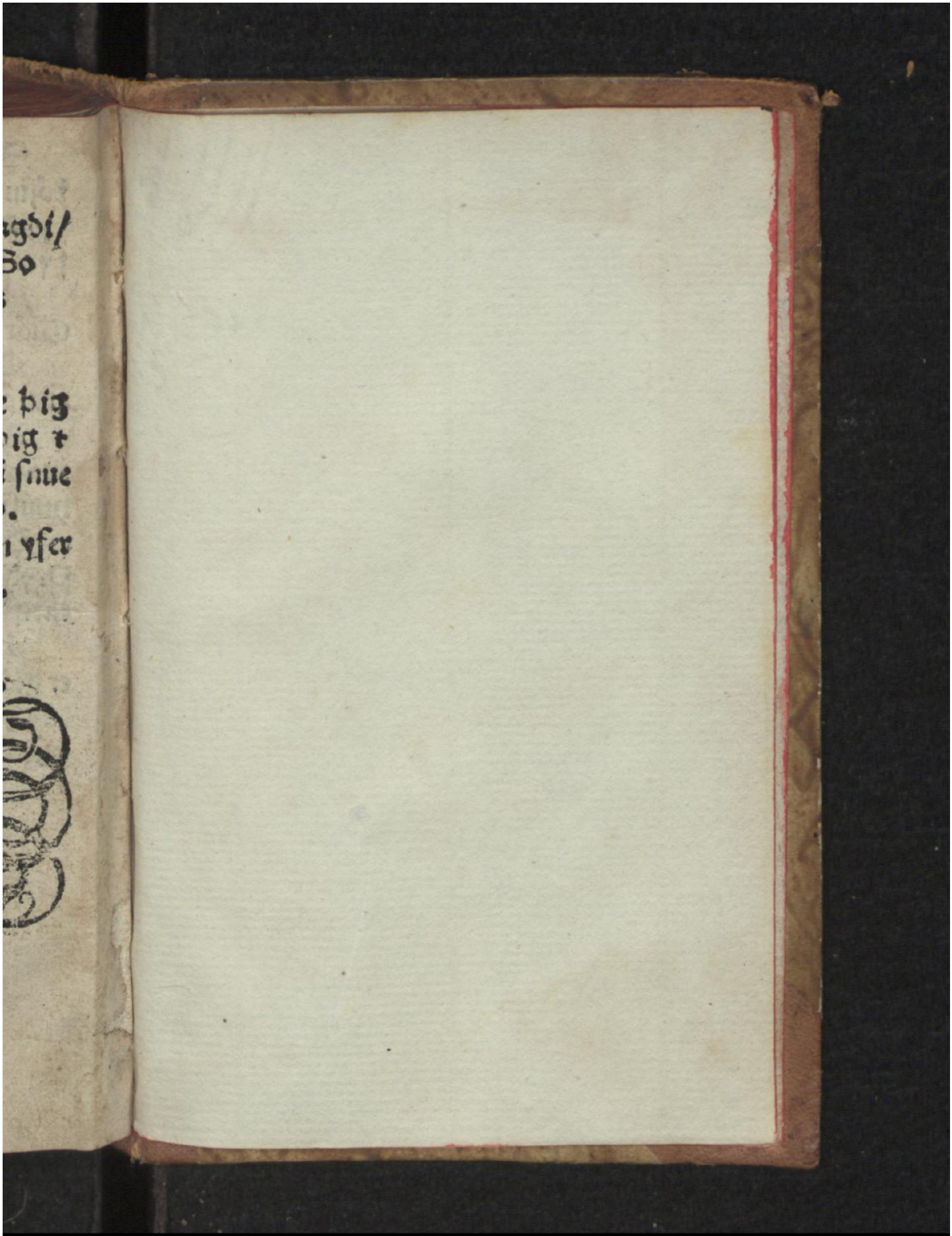

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

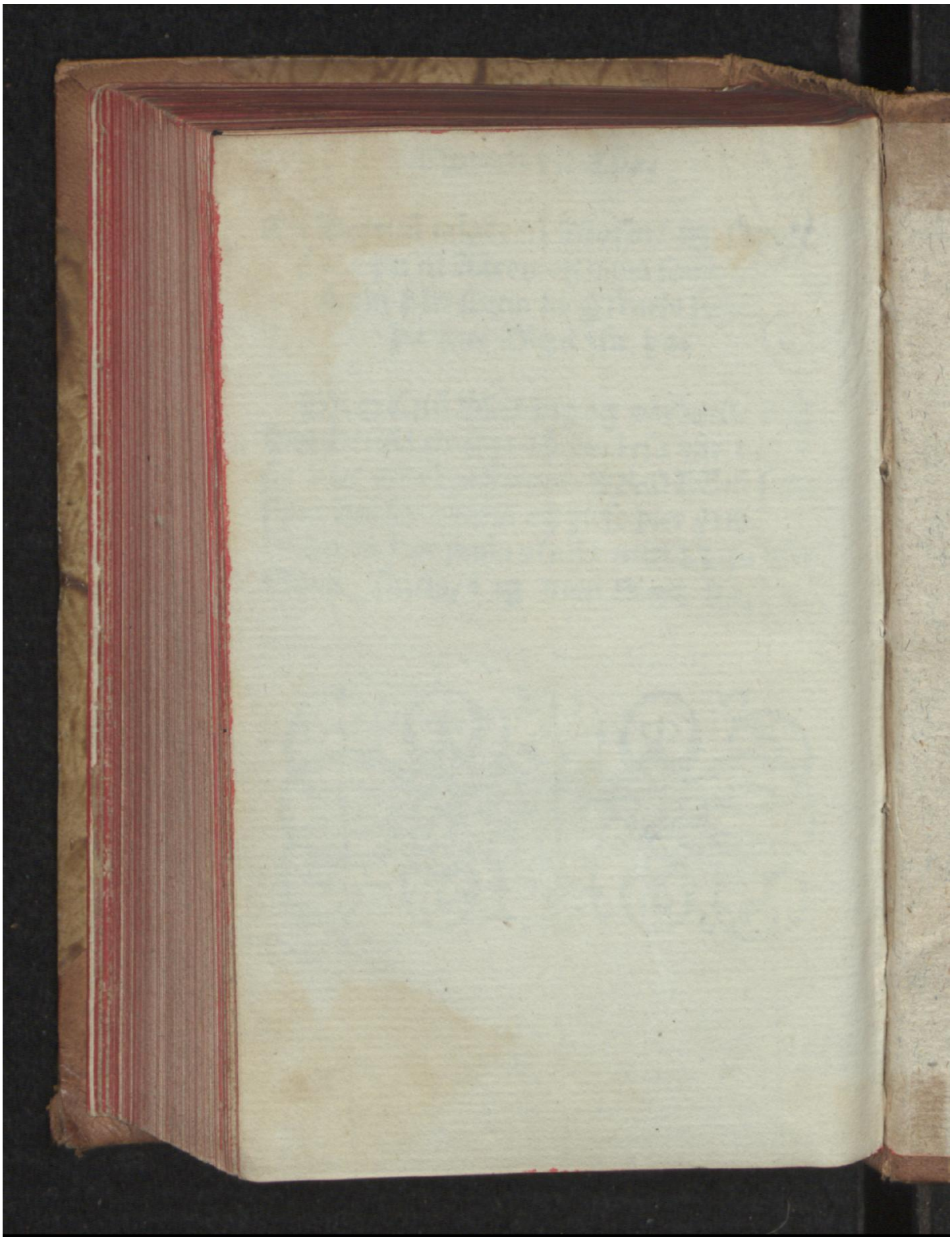

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2

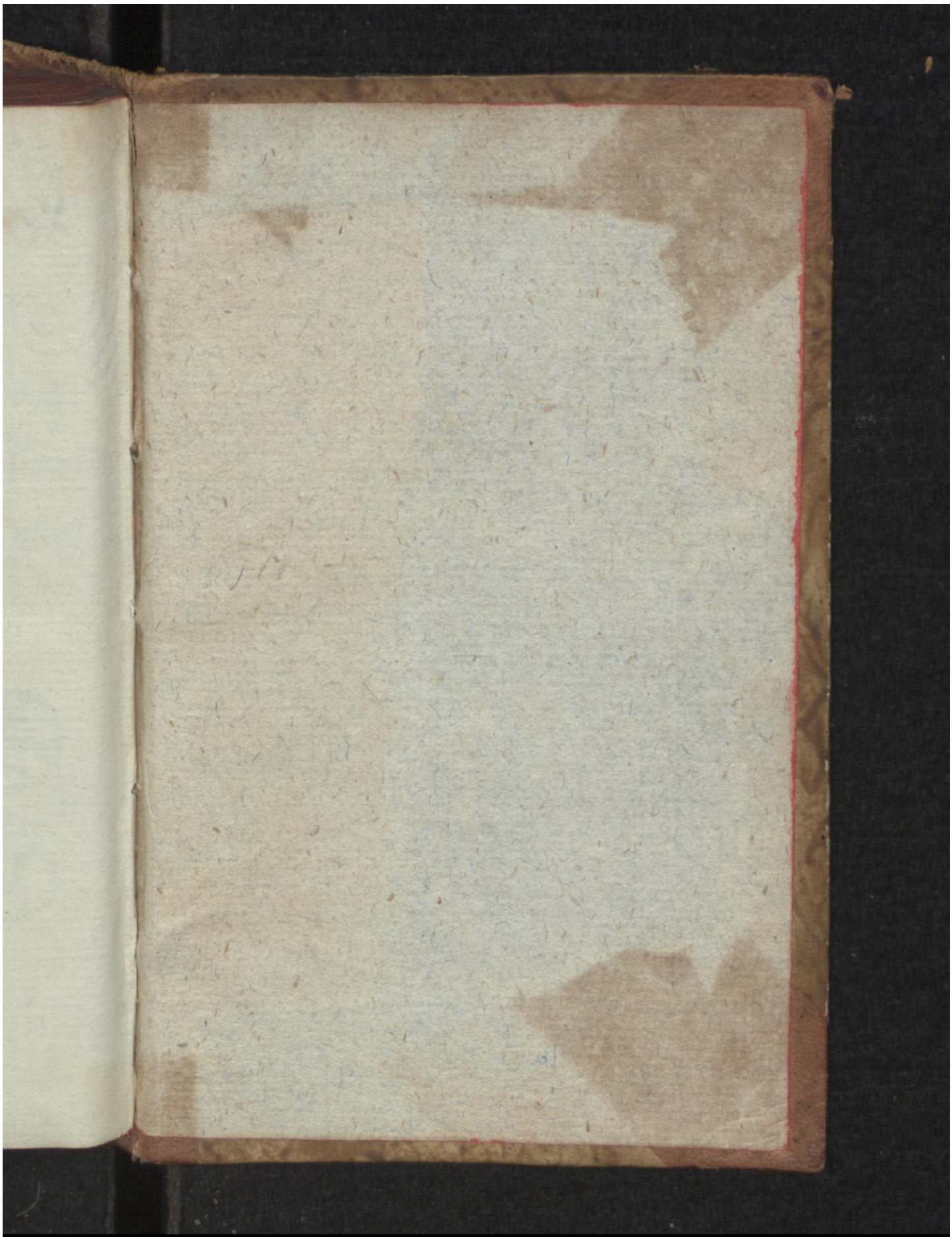

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 925 8° copy 2